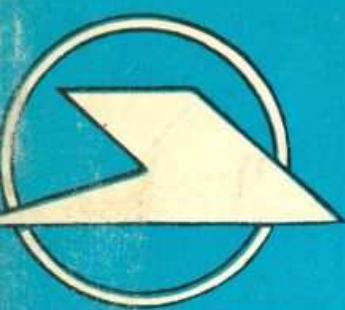

ISSN 0206—3867

SPARNAI

4
1985

1985 m. Nr. 4 (69)

LIETUVOS TSR SAVANO-RISKOS DRAUGIJOS ARMI-JAI, AVIACIJAI IR LAIVY-NUI REMTI (SDAALR) CENTRO KOMITETO VISUOMENIS-MOKSLINIS-PRAKТИNIS IR SPORTO INFORMACINIS BIULETENIS

Eina nuo 1968 m. keturių kartus per metus.

Redakcinė kolegija: Romas BANKAUSKAS, Stasys BRUN-DZA, Aleksandras ICIKAVI-CIUS [atsakingasis sekreto-rius], Aleksandras JONUŠAS, Kazys KILČIAUSKAS [vyriausiojo redaktoriaus pavaduo-tojas], Savellius LEVČENKA, Vytautas PAKARSKAS, Rimantas RAKAUSKAS, Stanislavas RAMOSKA, Vitas RAVINS-KAS, Šarūnas SKAPCEVIČIUS [vyriausiasis redaktorius].

Atiduota rinkti 1985.11.24.
Pasirašyta spaudai 1985.12.19.
LV 10222. Popieriaus for-matas 60×92/8. Giliaspaudė.
4,9 slyg sp. lanko, 5,72 leid.
lanko. Užs. Nr. 2693. Tiražas
21 630 egz.

Redakcijos adresas: 232007
Vilnius, Polocko g. 16,
Telefonai 617300, 613983.

Spusdino LKP CK leidyklos
spausdutuvė Vilniuje, Tiesos g. 1.

Rankraščiai negražinami.

«Спарнай» («Крылья»)
Общественно-научный и спортивный
практический и информационный бюллетень
Центрального комитета
Добровольного общества
содействия армии, авиации
и флоту (ДОСААФ)
Литовской ССР

Редактор Шарунас СКАП-
ЦЯВИЧЮС.
Выходит четыре раза в год.

На литовском языке
Адрес редакции: 232007
Вильнюс, ул. Полоцко, 16
Отпечатано в типографии
ЦК КП Литвы, Вильнюс,
ул. Тиесос, 1.

© „Sparnai”, 1985/4

VIRSELJYJE: TSRS aviamodeliuotojų rinktinės, iškovojusių Europos aviamodelizmo čempionato „oro kaulynėse“ pirmąją vietą, narys KPI Mašinų gamybos fakulteto studentas R. Jasmontas [kairėje] su mechaniku, Vilniaus aero-usto aviatechniku S. Krieniu. M. KURAIČIO nuot.

GARBINGI APDOVANOJIMAI

Už aukštus pasiekimus tar-pautinėse varžybose ir didelį darbą rengiant ir vykdant aviacijos sporto šventę, skirtą Pergalės Didžiajamė Tėvynės kare 40-mečiui, TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo įsaku apdo-vanota didelė grupė SDAALR sportininkų, trenerių ir kitų darbuotojų. Tarp jų ir du Tarybų Lietuvos atstovai. Darbo rau-donosios vėliavos ordinu apdo-vanotas Lietuvos TSR SDAALR CK

vyresnysis inžinierius-inspektorius Genadijus JEZOVAS, „Garbės ženklė“ ordinu — Prienų ESAG lakūnas bandytojas, TSRS tarptautinės klasės sporto meistras Vytautas SLIUMBA.

Už vaisingą darbą rengiant ir auklėjant sportininkus aviatorius ir aktyvų dalyvavimą visuomeniniam gyvenime 50-ųjų gimimo metinių proga Vilniaus aviacijos technikos sporto klubo sklandymo grandies vadą Antanas Giedrius KILNA apdo-vanotas Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo garbės raštu.

Lietuvos TSR SDAALR Centro komiteto pirmininkas G. Taurinskas nių nugalėtojų R. Sipavičių.

Pagerbt nugalėtojai

Zymiausias šių metų jvykis patriotirės draugijos sportininkams — šalies jaunių I žaidynės. Jos ne tik išaiškino 13 sporto šakų varžybų nugalėtojus, bet ir daug talentingu sportininkų, iš kurių tikimasi išaugstant šalies čempionų rekordininkų. Kaip prisimename, Tarybų Lietuvos delegacija šiame jaunujių sportininkų jėgų išbandyme užėmė berdrą šeštąją vietą. Iškovota nemažai vertingų apdovanojimų — aukso, sidabro bei bronzos žetonų, iškovota pirmoji vie-

ta šalyje tarp kartingo mėgėjų. Sių kompleksinių varžybų rezultatams susumuoti, išvadoms iš jų padaryti ir jauniesiems sportininkams bei jų treneriams pagerbtį i Lietuvos TSR Savanoriškos draugijos armijai, aviacijai ir laivynui remti Centro komitetą susirinko sporto bei mokymo organizacijų vadovai, visuomenininkai, jaunimo auklėtojai bei patys „kaltininkai“. Apie respublikos bei šalies jaunių I žaidynes, jų rezultatus bei uždavinius toliau vystant karines taikomąsias bei techninės sporto šakas kalbėjo Lietuvos TSR SDAALR CK karinių ir techninių sporto šakų skyriaus treneris Viktoras Morozovas, Respublikinio technikos sporto jūrų klubo

apdovanojo šalies jaunių I žaidynės K. MINČIAUS nuot.

viršininkas Romas Bankauskas, žaidynių povandeninio plaukimo du kartus čempionas Ramūnas Sipavičius, karinės taikomosios daugiaikovės respublikos rinktinės treneris Povilas Varna. Žaidynių prizininkus bei trenerius pasveikino ir Lietuvos SDAALR CK diplomais bei vertingomis dovanomis apdovanojo respublikos patriotišnės draugijos CK pirmininkas G. Taurinskas.

Junieji sportininkai bei jų auklėtojai, draugijos darbuotojai bei visuomenininkai apsvarstė taip pat pasiruošimo TSRS tautų IX spartakiadai klausimą, išreiškė jisitikinimą, kad ir naujame jėgų išbandyme bus pasirodyta sėkmė, iškovota derama vieta.

„Gerinant gyventojų sveikatą, siekiant harmoningal vystyti asmenybę, rengti jaunimą darbui ir Tėvynės gynimui, vis didesnę reikšmę įgyja FIZINĖ KULTŪRA IR SPORTAS, JŲ DIEGIMAS | KASDIEINIŲ GYVENIMĄ. Reikia taip organizuoti darbą, kad kiekvienas žmogus nuo jaunų

dienų rūpinčiasi savo fiziniu tobulejimu, įgytų higienos ir medicininės pagalbos žinių, gyventų sveiką gyvenimą“.

Iš Tarybų Sąjungos Komunistų partijos Programos (naujos redakcijos) projekto.

Patriotinės draugijos Kauno rajono organizacija yra viena iš gausiausių respublikoje. Garsi ji ir savo darbais, nuolat tarp pirmuojančių socialistiniame lenktyniavime. Ataskaitinės-rinkinių kampanijos metu ji vienijo 102 pirmes SDAALR organizacijas, turinčias 29 734 narius. Net 98 pirminėse organizacijose veikia techniniai sporto būreliai, o 5 pirmuojančios organizacijos turi savo visuomeninius technikos sporto klubus. Nenuostabu, kad rajono komandos sėkmingai rungtyniauja ir respublikinėse varžybose. Rajono rinktinė ir 1983 metais nugalėjo Lietuvos TSR spartakiados kompleksinėje įskaitoje. Ir, beje, ne pirmą kartą. Žinoma, didžiausiu nuopelnai čia priklauso tiems kolektyvams, kurie jau daugelį metų kruopščiai triūsia, turi bazę ir darbo tradicijas, nestokoja šios veiklos entuziastų.

DEŠINIAJAME RIKIUOTĖS SPARNE

Šiuo metu visuomeniniai technikos sporto klubai veikia Lietuvos žemės ūkio mechanizacijos ir elektrostatikos mokslinio tyrimo instituto eksperimentiniame ūkyje („Raudondvaris“), Žemės ūkio technikos tarprajoniniame susivienijime („Žemüktechnika“), Lietuvos žemės ūkio akademijoje, Salomėjos Neries kolūkyje ir Ezerėlio durpių jmonėje.

„Raudondvario“ klubui vadovauja ūkio direktorius pavaduotojas, draugijos pirminės organizacijos pirmininkas A. Stokkus. Klubo sportininkai rungtyniauja automobilių ralio ir žiedirėse varžybose, kartingo trasose, šaudykloje. Skreidyklėlininkų sekcija — viena pajėgiausių respublikoje.

„Žemüktechnikos“ autorialio meistrai S. Alesius, R. Beresnevičius ir kiti laimi TSRS čempionatų medalius. Be to, susivienijimo sportininkai startuoja žediniše ir kroso trasose, šaudo. Sportiniams darbui vadovauja valdytojo pavaduotojas B. Sarulis.

Didelė pasipirtis rajonui — Lietuvos žemės ūkio akademija. Šios aukštostos mokyklos technikos sporto klubo nariai, vadovaujami docento V. Ulvydo, kultivuoja automobilių krosą, radioelektronikos sportą, karinę taikomąją daugiakovę, šaudymą, motociklų žiedines lenktynes.

Salomėjos Neries kolūkyje populiarus — motociklų spor-

tas. Čia susibūrė stiprus motociklų kroso ir žiedinių lenktynių meistrai. Klubui vadovauja kolūkio vairuotojas A. Komliauskas. O Ezerėlio durpių jmonėje, vadovaujami jmonės skyriaus viršininko N. Jocevičiaus, sportuoja kartingo ir automobilių kroso mėgėjai, šauliai.

Stiprus būreliai veikia ir kai

nauti joje būtų jdomu. Nenuostabus šis jo rūpinimasis, nes praeityje A. Komliauskas buvo žinomas automobilių kroso meistras, laimėdavo respublikines ir sąjungines varžybas. Dar ir dabar su ilgesiu jis stebi rungtyniajančius sportininkus, sakosi, mielei sėstu už krošinio automobilio vairo, tačiau ūkyje tam tinkamos

komiteto pirmininko G. Slėderio pranešime, tiek delegatu pasiakymuose dominavo nuomonė, kad nuveikti buvo galima ir daugiau, o tai, kas liko neįvykdyma, reikia padaryti nedelsiant.

Vis tik didesnioji dalis rajono kolūkių ir tarybinio ūkio darbų tolimi nuo pirmuojančių lygio. Padėtis kiek pagerėjo tik Vandžiogalo tarybiniam ūkyje, kai ten partinės organizacijos sekretoriūmė buvo išrinktas A. Bosas. Ir nenuostabu, nes jis prieš keletą metų sėkmingai vadovavo viso rajono SDAALR organizacijai, puikiai žino šį darbą. Tačiau, atrodo, kad kiekvienam ūkui turėti po tokį žinovą neįmanoma. Be to, ir nebūtina. Kaimynų sukauptas patyrimas ir ju darbo metodai nėra išlapinti. Reikia tik atvažiuoti ir mokyti bei pradėti dirbtį.

O spręsti šią sportinio sajūdžio problemą reikia kuo plačiau. Partijos nutarimai dėl mokslinės-techninės pažangos spartinimo bus daug sėkmingiau vykdomi, jei kaime padaugės jaunimo, išmanančio techniką taip, kaip ją išmano sportininkas, rungtyniaujantis su ta technika. Tada galbūt nebebus ir dar vienos problemas, kuri jaudina Kauno rajono patriotinės draugijos aktyvą. Pagal anksčiau įvykusius respublikos spartakiadų nuostatus, rajonui gali atstovauti tik jame įregistruoti sportininkai. Tuo tarpu čia yra tokia padėtis, kad gana daug žmonių gyvena Kaune, o dirba Raudondvaryje, Neveronyse ar kitose rajoro organizacijose. Jie treniruojasi rajono klubuose, naudojasi šių klubų technika, tačiau atstovauti rajonui negali. Dabar ir pats SDAALR rajono komiteto pirmininkas gavo butą mieste, taigi negalės startuoti už savo rajoninę organizaciją auktorių varžybose. Argi ne kuriozas?

Ataskaitinė-rinkiminė konferencija Kauno rajono SDAALR organizacijoje parodė, kad tai darbštus ir savo veikloje nuoseklus draugijos padalinys. Ataskaitos ir rinkimai gynybinėje draugijoje vyksta pasirošimo TSKP XXVII suvažavimui laikotarpiu. Partijos paskelbtis suvažavimo dokumentų projektai susilaikė platus pritarimo draugijos aktyvistų pasiskymuose. O tai reikia vertinti kaip tvirtą įspareigojamą kuo efektyviau pasiruošti vykdyti naujas užduotis, kurias mums iškels suvažiavimas.

5. SKAPCEVIČIUS

LAIKMEČIO NURODYTA KRYPTIMI

MINTYS IŠ SAVANORIŠKOS DRAUGIJOS ARMIAJAI, AVIACIJAI IR LAIVYNUI REMTI ATASKAITINĖS RINKIMINĖS KONFERENCIJOS

kuriose rajono mokyklose. Daug kandidatų rajono rinktinėms paruošia Zapyškio aštuonmetės mokyklos laivų modeliuotojai, Čekiškės vidurinės mokyklos automodeliuotojai bei Vilkišos vidurinės mokyklos „lapių medžiojotai“. Siems būreliams vadovauja dideli entuziastai V. Zurauskas, J. Kochanauskas ir K. Filonenka.

Praėjusioje spartakiadoje Kauno rajonui atstovavo vienuolikos sporto šakų komandos. Kitamet tikimasi rungtyniauti jau penkiose sporto šakų. Kaip rodo pažintis su rajono sporto kolektyvais, net iš pirmo žvilgsnio matyti, jog kuriose sporto šakose, siekiant išaiškinti rajono rinktinę, neapsieita be atrankinių varžybų. Tuo buvo galima akivaizdžiai įsitikinti lapkrčio mėnesį vykusiose automobilių kroso varžybose SDAALR rajono komiteto prizams laimėti.

KOLŪKIO TRASOJE

Salomėjos Neries kolūkyje įrengtoje kroso trasoje mėgsta rungtyniauti ir motociklininkai, ir automobiliininkai. Gynybinės draugijos pirminės organizacijos pirmininkas A. Komliauskas su kolūkio mechanizatorių daug plušo, kol pasiekė, kad rungtyn-

technikos nėra... O tokiam entuziastui, atrodo, reikėtų padėti.

SDAALR rajono komiteto pirmininko G. Slėderio rūpesčiu šių kroso varžybų nugalėtojų laukė gražūs prizai. Tad sportininkai parungtyniauti susirinko net iš Ukrainos, Estijos, Latvijos. Nekalbant jau apie visus stipriusius mūsiškius. Tiesa, Kauno rajono sportininkams nepavyko tapti nugalėtojais. Bet rungtyniauti su geriausiais Tarybų Sąjungos meistrais buvo labai naudinga. O kiek malonių emocijų patyrė tūkstančiai žiūrovų, susirinkę stebeti šių varžybų.

Neveronių trasa (pavadinimas kilęs nuo artimiausios gyvenvietės vardo) jeina į Karmėlavos apylinkės kultūrų-sportinė kompleksą. Jos įrengimui ir varžybų organizavimui patriotinės draugijos rajono komitetas, Salomėjos Neries kolūkio ir Neveronių šiltnamių kombinato pirminės organizacijos prisidėda prie partijos ir vyriausybės nutarimų dėl kultūrinių gyvenimo suaktyvinimo vykdymo. Rajone tai pirmoji kregždė. Bet visi tiki, kad ji nebus vienintelė.

GALIMYBĖS DAR DIDESNĖS

Ataskaitinė-rinkiminėje konferencijoje tiek SDAALR rajono

Šalyje įgyvendinamos bendrojo lavinimo ir profesinių mokyklų reformos tikslas — gerinti jaunimo rengimą savarankiškam darbiniam gyvenimui.

Iš Tarybų Sąjungos Komunistų partijos Programmos (naujos redakcijos) projekto.

VISI KARTU—DEBIUTANTAI

Laikmečio padiktuoti reikalavimai, veržlus tarybinio gyvenimo ritmas vienaip ar kitaip veikia kiekvieną kasdieniuose mūsų darbuose. Sparčiai besivystančio mokslo ir technikos amžiuje, automatizavimas ir mechanizavimas, robotai ir kompiuteriai visose praktinės veiklos sferose tampa pagrindiniai svertais. Savaip visa tai priima moksleiviško amžiaus vaikinai ir merginos. Jie veržiasi prie technikos pažinimo lobijų, trokšdami prasiskverbt i paslaptinių labirintus, suprasti ir išmokti valdyti šią techniką.

Taip, manau, galima būtų charakterizuoti vaikinų ir merginų iš Šilalės 1-os vidurinės mokyklos norą ir siekią skraidinti. Šilalė — tol nuo visų mūsų respublikoje esančių aviacijos sporto centrų. Bet jaunatviškam entuziazmui tai nebuvo nejveikiamas kalnagūbris, skiriantis svajones nuo realaus jų įsitikinimo. Susipažinę su pačiomis paprastiausiomis aviacijos sporto tiesomis mokyklos jaunujų technikų būrelyje, jie kūrė tolesnius savo savybinių įgyvendinimo planus. Ir aštuntokė Snieguolė Raudonytė, ir klasės draugas Aidas Bagdonas, ir kiti jų bendraamžiai rašė Aviacijos sporto klubo vadovams i Vilnių, jrodiavéjo savo norus ir troškimus, sugebėjimus ir žinias, nors šios žinios apie aviacijos sportą dar buvo labai padrikos. Bet visuose jaunuolių laiškuose

Lietuvos jaunieji sklandytojai su savo treneriais prieš varžyas.

brandūs ir įtikinami buvo troškimo skraidinti argumentai.

Būrelj jaunuolių ir merginų per vasaros atostogas pakvietė Vilniaus aviacijos technikos sporto klubas. Su nerimu Šilalėje juos išlydėjo tévai. Bet jau po poros savaicių atvažiavę į klubą tévai, dar ne visai tikėdami savo akimis, džiaugési, matydami savo vaikus savarankiškai skraidančius. Nesédėjo šalia jų instruktoriai, jie patys valdė nedidukus bemo torius lėktuvėlius. Paskui atskrijo žinia, kad ir respublikinėse jaunujų sklandytojų varžybose šilališkiams leido dalyvauti, o vasarai baigiantis Rosita Vaičiulytė respublikos komandos sudėtyje startavo Panėvėžyje vykusiose sajunginėse jaunujų sklandytojų varžybose ir už pasiekimus atskiruose pratimuose gavo net keletą prizininkams skirtų apdovanojimų.

Šios trečiosios sajunginės jaunujų sklandytojų varžybos vėl buvo surengtos po poros metų pertraukos. Atvyko i Panėvėžį Tarta komanda iš Estijos ir Vitebsko ekipa iš Baltarusijos. Suprasmadi paauglių didelių troškimų kuo daugiau paskraidyti mokomaisiais sklandytuavis BRO-23 „Garniu“ ir LAK-14 „Strazdu“, išbandyti sugebėjimus, parangytyniauti su bendraamžiais, organizatoriai varžybose lygiomis teisėmis leido dalyvauti Panėvėžio, Vilniaus, Kauno ir Kėdainių komandoms, o grupėi vyresnio amžiaus entuziastų iš Tarta, Vilniaus, Šilalės — startuoti tik asmeninėje įskaitoje. I startą stojo net 32 jaunieji sklandytojai.

Sklandžiai ir gražiai organizuotos varžybos suteikė visiems daug džiaugsmo. Net trijose rungtynėse reikėjo demonstruoti pasirušimą valdyti sklandytuvą, sugebėjimą savarankiškai skristi įvairiuose aukščiuose. Maloniusi visiems buvo pakilti į penkių metrų aukštį ir skrydyje įveikti atstumą beveik skersai viso aerodromo. Cia geriausiu rezultatu pasiekė kėdainietė Goda Bičkauskaitė, panėvėžiečiai Regina Rudzinskaitė, Audrius Vaineikis bei Rimas Zimavičius.

Vieno metro aukštyste savo „Strazdus“ grakščiausiai skraidino Regina Rudzinskaitė ir kėdaičietais Egidijus Surma.

Idomūs buvo startai ir kitose rungtynėse. 100 metrų greičiausiai nubėgo vilnietis Jonas Sukackas ir Regina Rudzinskaitė, kuri kartu su komandos draugu Rimu Zimavičium taip pat toliausiai numetė granatą. Buvo įteikti apdovanojimai ir dar dviej kėdaičietais: Irena Vaitkevičiūtė ir Rigerdas Rutkauskas taikliausiai šaudė mažojo kalibro šautuvu.

Absoliutūs varžybų nugalėtojai buvo išaiškinami atskirai skridimuose ir PDG daugiakovėje. Pirmo laipsnio diplomai ir žetonai už geriausius pasiekimus skridimuose buvo įteikti Panėvėžio pirmosios komandos atstovams miesto 6-osios vidurinės mokyklos aštuntos klasės moksleivai Reginalai Rudzinskaitėi ir Pakruojo 2-os vidurinės mokyklo dešimtukui Renatui Poškai, o PDG daugiakovėje nugalėjo kėdaičietai Irena Vaitkevičiūtė ir vilnietis Jonas Sukackas.

Komandos vietas pasiskirstė

taip: 1. Panėvėžio I ekipa, 2. Kėdainiai, 3. Vilnius, 4. Panėvėžio II ekipa, 5. Kaunas, 6. Tartu, 7. Vitebskas.

Respublikos jaunujų sklandymo entuziastų startai ir pergalės šiose sajunginėse varžybose džiugina ir nuteikia maloniai žvelgiant į respublikos sklandymo rytdieną. Jie visi buvo debiutantai. Nugalėtoja Regina Rudzinskaitė, dabar jau Panėvėžio A. Domaševičiaus medicinos mokyklos auklėtinė, treniruočių pratybas miesto Jaunujų sklandytojų mokykloje prie Panėvėžio aviacijos technikos sporto klubo pradėjo lankyti, mokydamasi vienės mokyklos septintoje klaseje. Stropus vienerių metų darbas, didelis noras skraidinti, pažinti aviacinę techniką, valdyti per tokį trumpą laiką leido sportininkui pasiekti laukiamų rezultatų. Kaip jau minėjome, ji nepralenkiamai buvo beveik visuose skriejimuose, gerai yra susidraugavusi su „Garniu“, pukiai sugeba valdyti jį įvairiuose aukščiuose. Po pergalės sportininkė kalbėjo, kad ji ir toliau

Panėvėžio ATSK jaunieji sportininkai — šalies jaunių sklandymo varžybų laimėtojai (iš kairės į dešinę): R. Zimavičius, R. Poška, R. Rudzinskaitė ir komandos treneris V. Mikeliūnas.

bet su dar didesniu užsidegimu lankys treniruotes Aviacijos sporto klube, sieks laimėjimui sudėtingesniuose skridimose, valdant tobulesnius sklandytuvus. Skatina didelis noras pasiekti tokias meistriškumo aukštumas, kaip šauniosios mūsų sklandytujos Stasė Sudeikytė, Regina Garutė, Rima Stašaitytė, Janina Paaplauskaitė, kurios sąjunginėse pirmenybėse ne kartą iškovojo aukščiausius čempionų apdovanojimus.

Renatas Poška, beveik visose rungtynėse buvęs prizininkas, jau pora metų skraido Panevėžio jaunųjų sklandytujų mokykloje. Šio valingo vaikino nebaugina sunkumai, kad į treniruotes tenka važinti iš Pakruojo. Skatināja aistra ir didelė milė aviacijai, palengvindamas tuo pačiu dažnų kelionių į treniruotes krūvi, padėdamos su nemažesniu užispypriumi siekti mokslų, gilintis į technikos naujoves.

Iš tiesų, kaip parodė varžybos, jaunųjų sklandytujų mokyklose prie Panevėžio, Vilniaus, Kauno aviacijos technikos sporto klubų auga ir bresta gražus veiklių sklandymo entuziastų atžalynas. Cia didelis nuopelnas tenka ir šių mokyklų treneriams — instruktoriams Vincui Mikeliūnui, Juozui Rimkevičiui, Rimantui Balui, Arvydui Valcekauskui, kurie su tokiu pat entuziazmu ir kruopštumu stengiasi puoselėti šiuos jaunus ir kol kas dar gležnus mūsų sklandymo želmenelius, kad iš jų išaugtų aukšto „meistriškumo sklandymo“ ažuolai. Jie, patys vaikystėje pamile aviamodelius, sklandytuvus, léktuvus ir skraidymus, gerai supranta, kaip šių dienų jaunimas trošta skverbtis į pačios tobuliausios technikos labirintus, veržtis į erdes, pažinti subtiliausias sklandymo paslaptis. Toks mūsų laikmečio ritmas!

Taip, laikmečio ritmo negaliama nesuvokti. Ji reikia ir suprasti. Suprasti kiekvienam, nepaištant kokias tarybinės pareigas ar darbo vietas užimtume. Apie tai nedviprasmiškai byloja ir mūsų partijos Programos naujos redakcijos projektas. „Sigilinkime ir pažvelkime kitu žvilgsniu į ateities horizontus. Nebe tie tempai, kad priėmus reikš-

mingą nutarimą arba vertingą sprendimą, galėtume keletą metų tūpčioti vietoje, kalbėti apie nutarimo svarbą ir nieko konkretnaus neveikti. Jaunimas veržiasi prie technikos, trošta pažinti aviaciją ir skraidytį. Mūsų, kurie stovime prie aviacijos sporto vairo, kurie vadovaujame aviacijos sporto, kitų techninių sporto šakų klubams, pareiga padėti jaunimui kuo artimiausiu ir trumpiausiu laiku pasiekti savo svajonių žvaigždę. Gerai, kad šiu keturių respublikoje veikiančiu jaunųjų sklandytujų mokyklų auklėtiniai jau sugebėjo nudžiuginti savo darbais, siekiams ir laimėjimais. O kodėl tokiu dėmešiu ir rūpesčiu neapgaubti kitų miestų ir rajonų, kuriuose yra aviacijos sporto klubų, jaunieji skraidymo entuziastai? Kodėl taip vangiai, pasakyčiau, nenorom padedame tiems jaunuoliams, kurie patys bando konstruoti ir statyti sklandykles, sklandytuvus ir net léktuvus? Technikos amžiuje vienam nelengva, net neįmanoma ką nors tobulesnio sukurti. Reikalinga kolektyvinė mintis, daugelio bendri siekių ir darni veikla. Cia kaip tik savo žodži turi tarti, savo įtaką parodyti, pagalbą suteikti, nukreipti teisingą lirkme jaunimo entuziazmą, kūrybinę mintį respublikos gynybinės draugijos Centro komiteto Aviacijos skyrius, turintis nemažą būrį ir darbuotojų, ir organizatorų, veikdamas ranka rankon su švietimo, profesinio-techninio mokymo, komjaunimo ir kitomis organizacijomis. Tas pat pasakyti ir apie kitų techninių sporto šakų populiarinimą paauglių ir jaunimo tarpe. Cia žodis priklauso draugijos Centro komiteto karinių ir techninių sporto šakų skyriaus darbuotojams.

Pabandžiau išdėstyti tik pačias bendriausias mintis, kurias padiktavo sąjunginės jaunųjų sklandytujų varžybos Panevėžyje, mūsų respublikos sportininkų startai jose, galimybės ir pergalės, partijos Programos naujos redakcijos projekto eilutės, kad reikia ieškoti „naujų būdų, kaip plėsti kūrybinę masių veiklą visose visuomenės gyvenimo sferose“.

K. KILČIAUSKAS

Draugystė užsimezgė varžybose [iš kairės į dešinę]: kėdainietė I. Vaitekevičiūtė, Estijos sportininkė T. Talka, vitezsklečis M. Akimovas ir kaunietis R. Rasplochas.

M. KURAIČIO nuotr.

ŠAUNUOLIAI, PILOTAŽININKAI!

TSRS aukštojo pilotažo čempionus iš Taškento atskraidino į namus léktuvo TU-134 vadas, léktuvų sporto ir sklandymo sporto meistras Jonas Kuzminskas. Nuotraukoje [iš kairės į dešinę]: pirmoje eilėje — čempionate tėsėjavęs vilnietis P. Karakčejevas, J. Kuzminskas, komandos treneris L. Jonyš; antroje eilėje — absolutus šalies čempionas V. Lapėnas, P. Girskutė, O. Motiejūnaitė; trečioje eilėje — A. Jurgelevičius ir komandos vadovas T. Matukonis.

K. MINČIAUS nuotr.

Kai 1979-aisiais TSRS tautų VII spartakiadoje Tarybų Lietuvos lakūnai pilotažininkai iškovojo pirmąją komandinę vietą ir TSRS čempionų medalius, buvo šnekama, kad kito tokiu laimėjimo ilgai reikės laukti. Bet štai Tarybų Lietuvos lakūnai pilotažininkai pakartojo prieš septynerius metus iškovočia pergalę Pakartojo šių metų Tarybų Sąjungos aukštojo pilotažo pirmenybėse Taškente, kuriose dėl aukščiausių apdovanojimų kovojo 68 sportinių pilotažinių léktuvų tramdymo meistrai iš 17 komandų.

Iš anksto žinodami, kad šiu metų šalies léktuvų sporto aukštojo pilotažo pirmenybės vyks nepaprastomis sąlygomis, nes Taškento sportinis aerodromas žymiai pakilęs virš jūros lygio, ir varžybų metu virš jo tyro čionykščiams įprastas karštasis išretėjęs oras, prieš čempionatą respublikos komanda, kurią dabar treniruoja buvęs ilgametis šalies rinktinės narys sporto meistras Leonas Jonyš, dalyvavo Uzbekijos pirmenybėse, per kurias aklimatizavosi ir įgijo tam tikros patirties. Dabar jau drąsiai galima pasakyti, kad startai Uzbekijoje pasitarinavo šios svarbiausiose metų varžybose. Startuodami Taškente, mūsų lakūnai figūrų kompleksus pradėdavo neaukštai, bet paskui nepažeisdavo pilotažo zonos apatinės ribos. Tai buvo lemtingas veiksny, padėjęs išvengti baudos taškų. O juk teko kovoti su tokiais galiūnais, kaip Kazachijos komanda, pastaruosius dvejus metus buvusių šalies pirmenybių laimėtoja, ir RTFSR ekipa,

kurioje startavo daug šalies rinktinės narių.

Jau pirmasis sportininkų startas priverė perkainoti vertibes. Atlikus privačiomis figūrų kompleksas, teisėjai didžiausius balus paskyrė vilniečių sporto meistrui Algiui Jurgelevičiui, o motery varžybose antroji vieta buvo pripažinta kaunietei sporto meistrei Palmyrai Girskutėi. Gaila, vienas pilotažinės zonos ribos pažeidimas neleido jai laimėti aukso medalio, atliekant sekančią dieną laisvą figūrų kompleksą.

Labai atsakingas egzaminas laukė rungtyniaujant skridime maršruto. Vieniem nepavyko rasti posūkių punktų, kiti nesusidorėjo su laiko limitu. Mūsų lakūnai gavo mažiau baudos taškų, negu kitos ekipos, ir šis laimėjimas užlikino Tarybų Lietuvos rinktinėi komandinę pirmąją vietą šalies čempionate. Beje, asmeninėje įskaitoje skridime maršruto nugalėjo individualiai rungtyniausiu šalies rinktinės lakūnė prieniskė Onutė Motiejūnaitė ir Garikas Oganesianas iš Armėnijos.

Absoliučius Tarybų Sąjungos čempionus turėjo išaiškinti finalinės pratimai, kuriai nežinoma aukštojo pilotažo figūrų kompleksą atlikti buvo leidžiama tik geriausiams lakūnams — 10 vyrų ir 6 moterims. Cia ryškiai blykstelėjo vilnietis sporto meistras Vytautas Lapėnas, iki tol laikėsi greta prizininkų. Pratimą jis laimėjo, didėle taškų persvara, pralenkdamas iki tol pirmavusius RTFSR

[Nukelta į 19 ps.]

TARYBINĖS ARMIJOS KARININKAS VLADAS SKARBAUSKAS RODYDAMAS SUNAUS VYTAUTU MEDALIUS, ISKOVOTUS RESPUBLIKINESE AUKSTOJO PILOTAZO VARZYBOSE, KARTA PAKLAUSE: „KADA TU PARASYSI APIE MŪSU LAKUNAT JI JAU KVIECIA Į LIETUVOS RINKTINĘ O TEN — ZINAI, KOKIE ASAI — JURGIS KAIRYS, ROLANDAS PAKSAS, KITI...“ „PARASYSIU“ — ATSAKIAU TADA SUNAUS DRĀSA SUSIZAVEIJUSIAM TEVUI. IR STAI TĘSIU PAZADA.

PADANGIŲ NERIMAS

Vytukas, kaip ir visi berniukščiai, užvertes galvą nulydėdavo praskrendančius lėktuvus. Kada pats panoro skraidylį Greičiausiai tada, būdamas devintokas, kai su tėvu lėktuvu skrido iš Kuno į Leningradą. Iš viso lėktuve buvo trys keleiviniai. Vaikinukas paprašė stiuaderės, kad jį nusivesť į lėkūnų kabinią. Mergina pažadėjo, žinoma, jeigu leis vadas. Vadas leido. Tik iš vienos žino, kaip virptelėjo keturiolikmečio širdis. Jis būdyo daugybę sudėtingiausią priešais, kuriuos lengvas judesiais valdė besitryptantys lėkūnai. Lėktuvas danguje buvo jems ne bejausmė masė, o gyvas daiktas. Jis gyveno drauge su pilotais.

Draisiavus vyrui — lėkūnui! Ši minės stalgia ir visam gyvenimui užvaldė Vyto protą. Jis nuo mažens norėjo būti stiprus, drąsus, sažiningas, tvirtos valios. Jis suprato, kad visų šių savybių reikię lėkūnui ir pats sau davė žodį išmoki skraidyti, tapti aukštoto pilotažo meistrui. Aeroklubą susirado be vargo. Tik kaip pasakyti apie naujają alstrą be galo jį mylinčiai mamai!..

Perkalbėti mamą Vytaus nutarė gražumu ir gudrumu. „Mama, juk aš gimus balandžio dyvilkaitą. Praėjus iygiam metams po pirmojo pasaulioje lėkūno-kosmonauto Jurijaus Gagarino skydžio. Pats likimas man lémė skraidyti!“ Ir mama nusileido.

Praeina nemažai laiko, kol išmokstama skraidyti, kol lėkūnui pirmą kartą leidžiama pakilti savarankiškai. Prieš pirmajį skydį — ilgos treniruotės žemėje, šuoliai su paraištu. Stal kaip apie vieną pirmųjų žuolių savo dienoraštyje raše Vytautas: „Sėdim lėktuve. Baimės jokios, bet širdis plaka dažnai, kaip prieš sunkų egzaminą. Kydam... Savo „uzéjime“ žokau antras. Galvoje sukosi mlnčių kirbinė: kartojau visus veiksmus, kuriuos turėsi atlikti ore. Atnistoju. Lėktuvas slibuoja. Instruktoriaus pasiliūri pro alviras duris ir parodo,

kad laikas žokti. Lengvai žmirkšteliu pro duris. Iš karto pradedu skaičiuoti — 121, 122, 123... Traukių žiedą — nesitraukia. Dar sykį truktelii — vėl užtrigo. Truktelii trečią kartą ir staigiai užverčiu kojas į virš — parašiu tas išsiškleide. Matyt, per greitį skaičiuau, kad tiek spėjau nuveikti per tris trumputes sekundes... Patogiai atsivedu ant diržų. Greitai artėja Zemė. Likogai 100 metrų skydžio. Sugaudžiu ir ištiesiu į prieš kojas. Siekiu žemę. Parašiuto kupolas gessta. Koks trumpos malonumas...“

Aukso medalliu baigę Kauno 33-iųjų vidurinę mokyklą, septyniolikmetis V. Skarbauskas išstojo į Vilniaus inžinerinį statybos institutą, pasirinko automobilių ninko specialybę. Stojo, gerai žinomas, kuo bus gyvenimė ir neabejodamas, kad įvaldydys aukštajį pilotažą. Treniruotės prieš paskaitas. Keltis tenka 5 ar 6 valandą ryto. Ne dažnas studentas sutinka sportuoti saldaus miego sasakia. Be vargo jis renka įskaitas, dažniausiai penketas laiko egzaminus. O svarbiausia — visur suspėja.

Pasakoja treniruočių ir mokslo draugas TSRS sporto meistras V. Lapėnas: „Kol įpratome, mus kasdien stebino Vyto gerumas, atidumas žmonėms. Jis visada turėdavo laiko padėti kitiem. Apie tokius žmones sakoma — jie paskutinius marškinius draugui atididžios...“ Ellutės iš Vytauto dienoraščio: „Daugiau dėmesio reikia kilti iki žmogu. Nesvarbu, kas iš tavo draugas, šeip pakelėlis ar atsiltiklinis pašnekovas. Kiekvieną reikia išklausyti, pasistengti suprasti. Niekada nedera galvoti, kad žinal daugiau už pašnekovą. Matoniausia bendraiui su žmogumi, kai jaučiasi ligus, tarsi stovėtum ant tos pačios pakopos...“

Vytas dažniausiai tylėdavo ir dėmesingai klausydėsi, kai kalbėdavo amžiumi vyresni arba mažai jam pažystomi žmonės. Bet niekada nelioko vien nebyliu-

klausytoju, girdėdamas netiesą, šmeižtą, nepelinytas apkabas. Draugu ratelyje — jis ir šneku, ir linkmas. Jeigu Vytaas bent truputėl abejojo savo žodžių tiesa, jis garsiai minčiu nerelskė, nesigincijo. Ne viena tiesa pats sau jis jrodė savo dienoraštyje. Ten yra ir toks įrašas: „Zmogul kulis neturi savo nuomonės, labai sunku žengti gyvenimo kelio. Jam galima įteigti bet kokią tiesą. Kas pirmiau tą „tiesą“ įteigs, ta jis leikys savo idealu. O į kitus nekreipis dėmesio, nors tikrai teisūs bus pastarieji!“

Ne vienas dėstytojas ir studentas Vytautą mintyse pavadinė „tyleniu“. Sakoma, tyleniai yra kelių rūšių. Vieni tyli, kad nieko neišmano, kiti — tyliomis kokį nedorą darbą prasiman. Apli pastaruojuis dar sakoma: „tyli kiaulė gilią žaknį knisa“. Vytautas neprikausė nei pirmiesiams, nei antriesiams. Jis paprasčiausiai nemėgo skambiu žodžiu. Ir vadovavosi principu, ką galima įrodyti darbais — nereikia įrodinėti žodžiai. Pasakoja VISI docentas, buvęs kuratorius J. Kasnauskas: „Skarbauskas buvo reto kuklumo studentas, afrodė nedrąsus. Bet nuo pirmo kurso grupiokal iš išsirinko seniūnų. Keistoka. Dažniausios visuomeninės pareigos patikimos niekada žodžio kisenėje nelešantiems garsiai kalbiam... Studijų draugal visiškai pasitikėjo Vytautu ir jis garbingai pateisino fā pasitikėjimą. Visur buvo ju užtarytojas, pagalbininkas. Nedrąsus atrodė tik mažai jį pažintiems. Juk ballai neskaldo... Daug laiko jis praleisdavo aeroklube. Kartais, žiūrėk, ima kūnors ir nesuspėja. Tada jam noriai talkino visa grupė. Jis buvo seniūnas, pelnės ir mokslo pirmūnų, ir vidutiniokų pagarbą“.

Kad ir labai gerbdamas dėstytojus, institutą, vis dėlto Vytautas yra prasitarės, kad įdomiausias gyvenimas verda aeroklube. Ten galima kvėpuoti visa krūlinė, ten net pievos zołė žalesnė, dangus žydresnis... Per kiekvieną užslėimimą pradedantieji lėkūnai sužino kažką naujo, pergyvena anksčiau nepatirtu jausmų. Ellutės iš dienoraščio: „Išpū į lėktuvą. Daug nepažystam priešais. Net diržų nemokėjau užsięgti. „Na, skrendam“ — tarė instruktorius, ir zonoje pakilo maždaug į vieno kilometro ančių. „Pradedam“ — dar išgirdau jo balsą, ir staiga žemė dingo į akių. Galvo atsimiliai į stiklą ir supratau, kad darome „bačką“. Susigriebiau, kad reikia laikytis. Ir prasidėjo. Kilpa, suktukas, „pusbačkės“, „bačkos“... Nemaloniausiai du pirmieji perkrovimai. Jaučiau, kaip tūsta žandai. Nusileidus galvoje der sukos visos ore atliktos figūros. Išskerébilliu iš kablino, nušoku nuo sparno ir bandau sparčiai žingsnuoti. Žemė plaukia iš po kojų... Daugybė iki šiol nepatirtų išpūdžių. Truputį

baisoka. Bet velniškal norisi pačiam sutramdyti šį „liaumojantį žvérį“, paversti jį paklusnulė plieninė paukščiu...“

Treniravosi Vytaas atkakliai. Stengėsi nepraleisti né vieno trenerio, labiau patyrusio aukštoto pilotažo meistro žodžio. Jo dienoraštyje yra tokios ellutes: „Gilių afminto ištigo tarpautinės sporto meistro Jurgio Kairio žodžiai: „Svarbiausia mokėti išklausyti, kai tau aiškina klaidas. Jeigu gero linkintis žmogus pastebės, kad jo žodžiai tau per vieną ausi jėina, o per kitą išeina — daugiau nebeaiškins...“ Jis klausė visų, bet galvą dėjosi tik tas tiesas, kurios jam atrodė reikalingos, ir įgūdžius perėmė tik tuos, kurie buvo artimi jo charakteriui. Akiai niekuo nesekė, nieko nekopijoavo.

Pasakoja treneris, lėkūnas — instruktoriaus R. Noreika: „Dirbtu su tokiais mokiniais — vienas malonus. Niekada Vyto neteko raginti, reikėdavo kartais net pristabdity. Pasirinkta sporto žakai jis atsidavė visa ūždymo. Dėl aukštoto pilotažo atsiskė daugelio jo metų vyrus villojančių malonumų. Ne kartą apie jį sakiau — turi geras rankas! Tai savotiškas pagyrimas lėkūnų tarpe. Turėjo aiškų tikslą — pakliūti į respublikos rinktinę, deramai ginti Lietuvos garbę sajunginėje varžybose. Nors buvo įneseikmių, to tikslą siekė atkakliai, nenuobodžiaudamas sau“.

„Pačios išmingiausios ir nesėkmingesnios mano pirmosios respublikinės jaunimo pirmenybės. Pradžia buvo gera: privilometame pratime užėmiau trečiąjį vieną (tarp 12 dalyvių). Nefikējai, nelaukiai Troikau kuo greičiau skristi antrajį pratimą. Bet jis — tik kitą dieną. Mintyse „perskrendu“ visą kompleksą. Neabejoju, kad laisvajį pratime esu gerai paruošęs. Deja, ore padariau grubią klaidą — praleidau figūrą. Stengiausi dantis su kandas pergyvenčiai nesėkmę, bei ašaros pačios ritosi... O gal gerai, kad laisvo atstiko būtent dabar — sportinio kelio pradžioje! Anksti patyriau apmaudaus pratimėlimo kartelį... Trečiamo pratime buvau antras, deja, galutinėje įskaitoje likau tik dešimtas. Iškovoju du pirmuosius medalius.“ (Tai vėl ellutės iš dienoraščio).

Nesėkmės grūdino, o atkaklius darbas nenuėjo veltul. Po kiekvieno skridimo lėktuvas darėsi vis paklusnesnis. Aukštoto pilotažo paslaptis Vytaas jau aiškino draugams. Atrodė, lėktuvą jis pažista kaip artimiausią žmogų, dangaus žydryneje jaučiasi tvirčiau, negu žemėje. Ellutės iš dienoraščio: „Tapau kandidatu į Lietuvos aukštoto pilotažo rinktinę. Taip ir turėjo būti: juk treniruojuosi jau ketvirti metai...“

Kaip kartais užsižaidusius mažus vaikus reikia varyti varyli

it smėlio dėžos, taip Vyto, užsi-buvusio iki vėlumos, sykiai draugai turėdavo paklausti.

„Ar nakvoti aeroklube susiruo-tei?“ Būdavo, kad nakvodavo. Laisvą valandę rankose atsira-davo knyga — mokslo vadovėlis, technikos žinynas. Visa gy-vastim įsitrukus į aviaciją, kartais kamuodavo neramios min-tys: gal keisti automobilininko specialybę į aviatechniką! Tre-čiamė kurse rimtai pasirijo-to llau tėsti studijas VISI. Ellutės iš dienoraščio: „Septintojoje se-sijoje pajutau savo vertę: visus egzaminus išlaikau be menklausios „spugrės“. Visai pasifikē-jau savo jėgomis ir atmintimi. Išsiugdyti šias kiekvienam stu-dentui, žmogui būtinė savy-bes man padėjo pastovių dienot-varkė, griežtas sportinis reži-mas.“

Džiugu, kad vieno su savo abejonėmis gabaus studento ne-paliko VISI dėstytojai. Žinodami jo oistrą lektuvams, paslūlé kuri aviamobili — lektuvo ir automobilio hibridą, aviacijos idėjų pagalba tobullinti mašiną. Vytautas stiliaus galva pasinėrė į domiuose ietkojimuose. Jis jau išvalzdavo, kaip Vilniaus ar Kau-nio įgavėmis riedės jo dvivietis aviamobilis. Jis prie valro, o ant-roje sėdynėje už jo draugai: gal Lapėnas, gal Jonys, o gal pirmiausia pavež Sarpaliūtę, kuri, nors daug čiauskia, moka ir atidžiai klausytis... Aviamobilis nebus labai greitas, bet užtat — ekonomiškas. I ką panašus! I sklandytuvu kabinią. Be sparnų, žinoma... 1983-ųjų metų „Moks-lo ir gyvenimo“ žurnalo septin-tame numerelyje pasirodė profesoriaus A. Narbuto, docento V. Dovydėno ir ketvirtakursio stu-dento V. Skarbausko straipsnis „Aviamobilių perspektyvos“. Pa-sakoja VISI docentas V. Dovydėnas: „Paslūllau studentams kurfi aviamobili — lektuvo ir auto-mobilio hibridą. Si idėja nera nauja. Ji konstruktoriaiems jau se-nokai neduoda ramybės. Kalp ir tikėjau, labiausiai užsidegė Skarbauskas — žinomas lakūnas, gerai išmanantis techniką val-kinas. Jis pajuto šios ateities mašinos perspektyvumą, jo leš-kojimai buvo drąsus ir realūs. Vytautas paraše įdomy, sakytiau pionierišką diplominių darbų apie aviamobilius. Tas darbas buvo ivertintas penketu. Tikėjau, kad baigės institutą, dirbdamas aeroklube ar bet kur kitur Vytautas nenutolis nuo technikos, neuž-mirš savo drąsios studentiškos idėjos ir tollau kurs aviamobi-li. Alšku, laisvu nuo skraidymų laiku, nes kol kas jis laiminges-ni danguje skridamas galva žemyn, negu nuo juodo asfalto žiūrédamas į žydrinę pro „Zigu-lių“ langą...“

Kokiom savybėm pasižymi šiuolaikiniai lakūnai? Gera sveikata, fizine jėga, judesių koor-dinacija, blaivių protu. Tiki tokie žmonės išlaiko milžiniškus fiz-

nius krūvius. Vyto fiziniai duomenys — lakūniški, o kalbant aplie blaivą protą, įsiminė ellu-tės jo dienoraštyje. „Jausmai — nuostabus dalykas. Bet vien jais vadovautis negalima. Kiek-vienam žodyje, žingsnyje, poel-gyje reikia jausti proto balsą.“ Gal fai būtiniausia savybė lakū-nui!“ Pasakoja treniruočių draugė R. Sarpaliūtė: „Mes, nesenai „iškepti“ lakūnai, galvojome, kad aviacijos sporte nėra klau-simų, į kuriuos Vytellis nežinotų atsakymo. Jo įdomiai klausyt, dar įdomiai žiūrėti, kaip su užsi-de-gimu dirba, kaip rimtai ruošiasi skridimui. Nė sykio negirdėjau, kad kas nors Vytellui būtu pasa-kės „šeški nesamonės“, arba-na, ir nusišnekejai“. Ir niekad supykusio jo nemaciai, kai žoli-džiančio žodžio negirdėjau. Man būdavo skaudu, kai už su-reikštą pagalbą būčiau jam pa-miršdavo net galvą linktelėti. O jis dėkojo už menklausią smulk-meną ir stengėsi kuo greičiau geru darbu ar bent žodžiu atsi-lyginti. Merginos su pagarba šnekėdavo: „Vytui nėra dang-je paslapčių. Jis ore gyvena kar-tu su lektuvu, gal net pasikal-ba...“

Lekčių sportas susijęs su ri-zika. Žuvo absolitus pasaulio čempionas Vladimiras Martemjanovas, Igoris Jegorovas, ižymūs mūsų respublikos pilotažo mei-stras Jonas Bagdonas, Stėpas Ar-tiškevičius. Žuvo Vytauto drau-gai Romas Pivnickas, Laima Le-lešiūtė...

Ellutės iš Vytauto Skarbausko dienoraščio: „Man jau 22 me-tai. Visi sako — jaunas, jaunas. O pačiam atrodo, kad gyvenu jau taip seniai, o neko gero ne-padarau. Jaučiu, kad gyvenimas jau persirito antron pusen. Ban-dau išlaikinti jo prasmę. Mano nuomone, žmogus prasmingai gyvena tada, kai jis tikrai lai-mingas! Bet laimė neturi būti egoistinė. Man labai gera, kai sugebu doram žmogus padaryti ką nors naudingą, reikalingo. Nuoširdus „acijų“ — man pul-kliausias atlyginimas. O skau-džiausia, kad liekų nesuprastas... Kol kas visai nesinori mirti. Nors atvirai sakau: mirties nebėjau né trupučiuko. Baislau prarasti draugo pasitikėjimą, dar baislau — draugo nefekti...“

Pavasarį vlename Suvalkijos kalme pas močiutę jis iškélé gandralizdži. „Atleks gandral, skraidys aplie namus, o tu, mo-čiut, išvalduosi, kaip aš skrai-dau su lektuvu.“

Pirmajam savarankiškam skry-džiui Vytautas Skarbauskas pakilo 1980 metais. Jis sėkminges-ni danguje skridamas galva žemyn, negu nuo juodo asfalto žiūrédamas į žydrinę pro „Zigu-lių“ langą...“

B. ČEKANAUSKAS

PIRMA KARTA — DALINIS ĮGULOS PAKEITIMAS

Kosminio laivo „Sojuz T-14“ įgula: įgulos vadas Vladimiras Vasili-tinas (centre), bortinžnierius, TSRS lakūnas kosmonautas, dukart Tė-tyrėjas Sajungos Didvyris Georgijus Grečka (dešinėje) ir kosmonauta Aleksandras Volkovas.

Padal kosminės erdvės tyri-mo programą 1985 metų rugsėjo 17 d. 16 valanda 39 minutės Maskvos laiku Tarybų Sajungoje buvo paleistas kosminis laivas „Sojuz T-14“, kurį pilotavo įgula — laivo vadas papulkiniinkis Vladimiras Vasiliutinas, bortinžnierius dukart Tarybų Sajungos Didvyris TSRS lakūnas kosmonautas Georgijus Grečka ir kosmonautas tyrėjas papulkini-nis Aleksandras Volkovas.

Vladimiras Vasiliutinas gi-mė 1952 metų kovo 8 d. Char-kove.

1969 metais jis įstojo į Char-kovo dukart Tarybų Sajungos Didvyrio S. Griceveco aukštają karinės aviacijos lakūnų mo-kyklą.

Vladimiras Vasiliutinas — Ta-rybų Sajungos Komunistų par-tijos narys nuo 1972 metų.

I kosmonautų būri V. Vasiliutinas buvo priimtas 1976 metais.

1977 metais baigė lakūnų bandytoju mokyklą. Vladimiras Vasiliutinas turi 1 klasės kar-o lakūno ir 3 klasės lakūno bandytojo kvalifikacijas.

V. Vasiliutinas išėjo visą paren-gimo skridimams kosminiais stotimis „Saliut“ kursą.

Dukart Tarybų Sajungos Didvyris TSRS lakūnas kosmonautas GEORGIJUS GRECKA gimė 1931 metų gegužės 25 dieną Leningrade.

G. Grečka atliko du kosminius skridimus: pirmajį 1975 me-tais kaip laivo „Sojuz-17“ ir stoti-ties „Saliut-4“ bortinžnierius, antrajį — laive „Sojuz-26“ ir stoti-je „Saliut-6“ 1977—1978 me-tais. Taip pat ruošesi Tarybų Sajungos ir Indijos kosmonautų skridimui kaip dublieriu įgulos bortinžnierius.

ALEKSANDRAS VOLKOVAS gi-mė 1948 metų gegužės 27 die-ną Donecko sritys Gorlovkos mieste.

1970 metais baigė Charkovo dukart Tarybų Sajungos Didvyrio S. Griceveco aukštają karinės aviacijos lakūnų mokyklą.

A. Volkovas — Tarybų Sa-jungos Komunistų partijos narys nuo 1973 metų.

I kosmonautų būri Aleksandras Volkovas buvo priimtas 1976 metais. Išėjo visą rengi-mosi kosminiams skridimams laivas „Sojuz T“ ir orbitinėmis stotimis „Saliut“ kursą.

1985 metų rugsėjo 18 dieną 18 valanda 15 minučių Maskvo laiku kosminis laivas „Sojuz T-14“ buvo sujungtas su orbitiniu kompleksu „Saliut-7“ „Sojuz T-13“, kurį pilotavo Vladimiras Džanibekovas ir Viktoras Savinyčas. Vladimiras Va-siliutinas, Georgijus Grečka ir Aleksandras Volkovas perėjė į stoties patalpas. Orbita aplink Zemę skriejančiame mok-lino tyrimo komplekse „Saliut-7“ — „Sojuz T-13“ — „Sojuz T-14“ dirbo penki Tarybų Sajungos kosmonautai.

1985 metų rugsėjo 26 dieną 13 valanda 52 minutės Maskvos laiku, atlikę numatyta bėndru tyrimų ir eksperimentų programą, Vladimiras Džanibe-kovas ir Georgijus Grečka laivui „Sojuz T-13“ gržo į Zemę. Pilotojujamame komplekse „Saliut-7“ — „Sojuz T-14“ toliau dirbo Vladimiras Vasiliutinas, Viktoras Savinyčas ir Aleksandras Volkovas.

Pirma kartą atliktas dalinius įgulos pakeitimai.

Laivo „Sojuz T-13“ nuleidžia-masis aparatas nusileido nuo matytame Tarybų Sajungos teritorijos rajone už 220 kilometrų į šiaurės rytus nuo Dže-kazgano miesto.

Ketvirtuoji ilga ekspedicija stotyje „Saliut-7“ prasidėjo 1985 metų birželio 8 diena po to, kai laivo „Sojuz T-13“ įgula išvyl-de sėkminges-ni susijungimą su stoti-mi. Tolėliai skridimo metu Vladimiras Džanibekovas ir Viktoras Savinyčas atkūrė stoties darbinguomis, parodydami narsus-mą ir didelį profesinį meistriskumą.

Kosmonautai atliko plačiai mokslinių-techninių tyrimų prog-ramą, buvo išėję į atvirą kos-mosą ir sumontavo papildomas saulės baterijas.

TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo įsaku už sėk-minges-ni skridimą orbitinėmis mok-slinio tyrimo kompleksu „Saliut-7“ — „Sojuz“, jo metu parodyta narsus-mą ir didvyriškuma dukart Tarybų Sajungos Didvyris TSRS lakūnas kosmonautas Georgijus Grečka apdovanoti Lenino ordi-nais.

(Nukelta | 10 ps.)

Tolimas kelias, artimas širdžiai

Ritmingai dirba „Latvijos“ variklis. Mašina lekia lygiu lygstyga asfalto kelio, nešdama mus vis arčiau tikslo ir toliau gimtųjų namų. Povilui Kriaunai ir Broniuui Šidlauskui tai — Vilkaviškis. Cia Povilas dirba Savanoriškos draugijos armijai, aviacijai ir laivynui remti rajono komitetą pirminku, o Bronius — 78-osios vidurinės profesinės technikos mokyklos pradinio karinio rengimo vadovu. Zigmantui Steponavičiui tai — Kaišiadorių rajono Palomenės gyvenvietė, kurios aštuonmetei jis vadovauja, Broniuui Adomaičiui — Tarybų Lietuvos sostinė Vilnius. Bronius, atsargos karininkas, Didžiojo Tėvynės karo veteranas, dabar Kulinarijos mokykloje pirminei SDAALR organizacijai vadovauja. Ir mes — kiti šios kelionės dalyviai — vilniškiai. Ir mes karo veteranai. Aleksejus Medovikovas — atsargos kapitonas, jau daugelį metų dirba patriotinių draugijos gamybiniam kombinatė. Tai jo rankoms paklūsta „Latvija“, skubanti link Oriolo — pirmojo saliuto miesto...

Kaip seniai visa tai buvo. O prisiminimuo — lyg vakar jvykė. Ir tie galinti sunkiosios artillerijos pabūklų „perkūnai“, ir „katiusų“ spiegimas, tankų riaumojimas. Ir tas nepamirštamas galingas „ura-a-a“, su kuriuo kėlėmės į ataką, bégome, šaudėme, kritome, šliaužėme, kad ir vėl keltume, šaudytume, kad save — kiekvienas pagal išgales — veiksmais triuškintume priešą, išlaisvintume šventą Tėvynės žemę, artintume Pergalę...

O dabar skubame į susitikimus su žmonėmis, kurie rūščiais karos metais tapo mūsų broliais. Kiek jų — didžiosios rusų taučios astovų, rūpinosi mumis, valgydino, guodė... O juk patys ne ką valgyti teturėjo, patys sugrautė namų rūsiuose, žeminėse glaudėsi. Prisiminimai, prisiminimai... Jie užplūsta mus — karo veteranus, lyg galingo vėjo gūsiai. Žmogiškoji atmintis. Kokia tu gyvybingai... Ir mes pasakojame, pasakojame jaunesniems kelionės draugams, skaudančia

Agitacinių grupės nariai Oriolo srities Zmejovkos rajono Broliškose kapinėse.

A. GYLIO nuotr.

širdimi prisimindami ivairiausius gyvenimo epizodus, kurių geriau būtų išvis nepažinus. Kiekvienas prisiliestinas prie tų atmintinų dienų ir jvykių — sukrečia, šiurpilio atsiliepia kūne ir sieloje. Bet tylėti — nevalia. Mes — toji karta, kuriai teko savo rankomis kalti Pergalę — privalome papasakoti jaunesniems tiesą apie Didžiosios Tėvynės karą, jo sunkumus ir baimus, kančias ir džiaugsmą dėl kiekvienos išvaduotos Tėvynės žemės pėdos, kiekvienos gyvenvietės, išlaisvinto žmogaus. Matyt, būtent ši nepaprasta buvusio kario pareiga ir subūrė mus į patriotinių draugijos lektorių, jos veiklos propaguotojų, darbuotojų gretas. Nelengvas ir šis darbas. Bet jis reikalingas. O jeigu reikia...

Tik mes — tarybiniai žmonės — žinome šio paprasto ir drauge tokio talpaus žodžio reikšmę. Išgirdę „reikia“, mes lyg atjauňame. Ir nepaisydami vaistų, nešiojamų kišenėje, lekiame rudenį nudailinta aplinka į tolimas Rusijos vietoves. Lekiamo, kad susitiktume su mūsų jaunyste, su vietovėmis, taip daug lėmusiomis kiekvieno mūsų gyvenime.

Nepastebimai praskriejo laikas. Ir štai tolumoje ryškėja gamyklu korpusai, gyvenamujų namų kvartalai. Ne, ne tokį matėme kadaise Oriola. Ir rodos, kad ir kelintą kartą keliauju šiai keliui, kaskart randu ką nors nauja, nebūta. Tokia jau jি, ta mūsų tarybinė tikrovė! Štai ir muziejus-drama. Aukso raidėmis čia įražyti Tarybų Sajungos Didvyrių vardai. Skaitome juos ir didžiuojamės, kad tarp kitų šlovė apgaubtų vardu, čia randame Vaclavo Bernotėno ir Viktoro Jacenevičiaus, o tarp trijų Slovės ordino kavalierų — Danutės Stanulienės-Markauskienei pavardes.

Kokia jspūdinga diorama, kuriuoje vaizduojamas Oriolo-Kursko fronto linijos pralaužimas 1943-ųjų vasarą! Stovime lyg įbesti, o mintys klaidžioja sau lės išdegintais laukais, apkausais, kalvelėmis, kurių kiekvie-

ną reikėjo atkovoti krauju, žmonių aukomis... Tačiau nepaprasitas tas jausmas, kuris užlieja krūtinę, kai įsisamonini, jog kaip šios kautynės tapo vienu persilaužimo Didžiajame Tėvynės kare momentu, kad nuo tos atmintinos 1943-ųjų vasaros prasidėjo hitlerininkų vijimas iš mūsų žemių, kasdien artinantis susitikiama su gimtaisiais Lietuvos laukais, su širdžiai brangiais prisiminimais, tėvais, giminėmis... Kaip seniai visa tai buvo...

Susipažiname su Oriolo srities Soskovo rajono 26-osios VPTM pirmės SDAALR organizacijos veikla. Mums pasakoja apie moksleivių ir mokytojų žygius, susirašinėjimą su daugeliu šalies patriotinių organizacijų, rodo eksponatus, rastus buvusių kautynų vietose kaimu, pavadintu Litva. O kai orioliečiai įteikė Broniuui Šidlauskui kai kuriuos jų, kad papildytų savajį karinės šlovės muziejų 78-ojoje Vilkaviškio VPTM, susijaudinęs pirmonio karinio rengimo vadovas neberado žodžių. Kiek nurimės, jis kviečia 26 VPTM jaunuosis patriotismus apsilankytį Vilkaviškyje, užmegztį draugiškus ryšius, bendrauti, dirbant visiems svarbių jaunimo karinio patriotinio auklėjimo, jo rengimo farnybai TSRS Ginkluotosiose Pajėgose darbą.

Prie paminklinio akmens žuvusiems kariams stovime su geliu puokštėmis ir skaitome pavardes. Tarp daugelio randaime ir lieftuškas pavardes — M. Leitertas, R. Ramanauskas, M. Sueča, V. Jakubauskas, J. Slavenskas... Drauge su partijos ir komjaunimo Soskovo rajono komitetu darbuotojais, 26-osios VPTM dėstytojais ir moksleiviais prie paminklinio akmens pasodinome iš Lietuvos atvežtus medelius, o Litva kaimo aštuonmetės teritorijoje — 16 obelaičių, simbolizuojančių mūsų lietuviškąją diviziją.

Ir vėl „Latvija“ skrija Oriolo srities keliais. Dabar mūsų tikslias — Pakrovsko rajonas. Prie Lipovkos upelio mus pasitinka

kolūkio „Krasnaja zvezda“ pirminkas V. Černikovas, gynybinės organizacijos pirminkas V. Kurkinas, aštuonmetės mokyklos mokytojai. Atiduoti pagarbos kritusiem už Tėvynės laisvę ir nepriklausomybę į Broliškų kapus atėjome drauge su kolūkio ir mokyklos patriotinių draugijos nariais. Kartu pasodinome iš Lietuvos atsižvėtas eglaitės, aplankėme Draugystės sodą. V. Kurkinas papasakojo apie mokyklos patriotinių draugijos narių veiklą, kuri jvertinta Oriolo srities SDAALR komiteto pereinamaja raudonaja vėliava. Aplankėme ir Memorialinį parką. V. Kurkino lydini nuvykoome į Mirties slėnį.

Iki ašarų sujaudinti užplūdisi prisiminimų, padėjome apklausose raudoną gvazdiką. Raudonu kaip kraujas, kurio čia tiek pralieta... Kartu su aleksejevičiais gynybinės organizacijos nariais iškasėme iš Mirties slėnio keletą berželių, kuriuos parvežime į Nemuno kraštą. Atsisiveikinti susirinkome prie draugystės laužo. Ragaujant Draugystės sodo vaisius, sunku buvo suvaldyti ašaras. Pernelyg skaudžiai jautėme tuos neužmirštamus kario-poeto Vlado Mozūriūno žodžius, kad „stalas tokas platuis, o mūsų tiek mažas...“

Dalykiški pokalbiai vyko Oriolo SDAALR srities komitete. Jo vadovas papasakojo apie komitetą ir visuomenininkų veiklą, pasiekimus. Ypač mus sudomino, kad sritijje atsiskyrta vienos grandies likviduotas Oriolo miesto SDAALR komitetas. Tokiu būdu srities komitetas pats palaiko glaudžius ryšius su miesto rajonų komiteis, jiems vadovauja. Po to susipažinome su Oriolo miesto Tarybų rajono SDAALR komiteto veikla.

Šio komiteto pirminkas — Didžiojo Tėvynės karo veteranas Borisas Malemanas. Visas 1418 Didžiojo Tėvynės karo dieinyj jis kovojo veikiančioje armijoje. Energinges vadovas ir drąsus karys apdovanotas dvemis Raudonosios vėliavos, Tėvynės

karo ordinais, daugeliu medalių. O už sėkmingą gynybinę misinę veiklą, patriotinį jaunimo auklėjimą B. Malemanas apdovanotas medaliu „Už darbo žaunuą“. Šio komiteto darbo patyrimas giliai išanalizuotas ir platinamas visoje šalyje.

Prie patriotinės draugijos rajono komiteto sudaryta gausi partinė organizacija, kurios įskaitoje per 70 žmonių. Tai Didžiojo Tėvynės karo, partijos ir darbo veteranai. Visi jie — neetautiniai rajono komiteto darbuotojai, jaunimo auklėtojai ir globotojai, visi aktyvūs lektoriai. Pokalbyje su šio patriotinės draugijos padalinio aktyvu Vilnaviškių rajono SDAALR komiteto pirmininkas Povilas Kriauna papasakojo apie tai, kaip vilkaviškiečiai surado rajono vaduotojo leitenanto Vladimiro Bezborodovo kapą, kaip patriotinės draugijos nariai drauge su komjaunuoliais prie kapo pasodino liepaite. Pasakojimą pokalbyje dalyvavę išklausė su didžiuoliu dėmesiu. Jie dekojo už žemėcio atminimo jamžinimą. O mums, veteranams ir vėl prieš akis iškilo daug brolišķų kapų, kuriuose dar vis regime užrašą „Nežinomas kareivis“. Ir, rodės, užplūsta jėgų banga, skatinanti dirbtį, ieškoti, nenurimti, kol nebėliks tokų užrašų.

Ir vėl lekiame „namais ant ratų“ tapusia „Latvija“. Dabar į Tulos sritį. Vėl susitikimai, pokalbiai. Semiamės patirties ir dalijamės savo veiklos patirtimi, lankome kovinės šlovės muziejus ir kambarius. Tulos srities Jasnaia Poliana Levo Tolstojaus mokyklos teritorijoje papuošėme išmūs krašto atvežtomis obelaitėmis ir ūzermukšniais. Gražais žiedais jie prazys pavasarį, lyg Pergalės šventės simbolis.

Kad dienos, išugdžiusios pui-kius tarybinius žmones, patriotus neišdiltų iš jauniosios kartos atminties, mes ir atlikome šia tolimal kelionę, kurią agitacinės grupės nariams, patriotinės draugijos neetautiniams lektoriams, jos veiklos propaguotojams su-rengė Lietuvos TSR SDAALR Centro komitetas.

Nepamirštamos tai buvo dienos, kupinos naujų pažinčių, susitikimų su savo jaunyste. Mes tikime dar gražesniu rytojumi. Tai numatyta projekte mūsų partijos Programos, kuri yra socializmo planingo ir visapusiško tobulinimo, tolesnio tarybinės vi-suomenės žengimo į komunizmą, kovos už taiką ir socialinę pažangą programa.

V. RUTKAUSKAS,
Didžiojo Tėvynės karo veteranas,
Lietuvos TSR SDAALR Centro
komiteto narys

JAUNIMAS IR LAIKAS

Daug verlingų minčių apie aviaciją ir lakūnų gyvenimą, būdus ir galimybes puoselei meilę aviacijai, apie skraidymus ir jų organizavimą išsakyta garsios lakūnės, Tarybų Sąjungos Didvyrių Valentinos Grizodubovos pokalbyje su „Pravdos“ korepondente, kurį, kiek sutrumpinę, spausdiname.

KARTŲ ESTAFETĖ: VYRESNIUJŲ ŽODIS

Aš einau pas žmogų, kurio niekada nemačiau, bet pažstu nuo vaikystės. Jo gyvenimas buvo žygydarbių grandinė: apie vienus jų žinojo visa šalis, apie kitus — niekas, išskyrus artimusios. Jos vardas tapo legenda liems, kuriems, kaip ir man, dangu virš galvos — ne tik paprasta erdvė, o veiklos sfera, vieta, kur galima pamaudoti savo sugebėjimus, dvasines ir fizines jėgas. Valentina Grizodubova — Tarybų Sąjungos Didvyrių, lakūnė ir duktė lakūno bei vieno pirmųjų Rusijoje léktuvų stafytojo Stepano Grizodubovo. Ne tik lakūnai, visa šalis paminejo šio talentingo savamokslio — keturių konstrukcijų léktuvų ir pirmo Rusijoje benzino varomo aviamotoro kūrėjo — giminimo šimtmetį.

Valentina Grizodubova pokalbij su manimi pradėjo nuo vaikystės prisiminimų.

— Kai tévas imdavo mane į skrydį, prisirišdavo prie nugaro. — Grizodubovos veidas nušvinėta, tarsi apšviestas saulės spindulio. — Léktuvuose viskas, iki paskutinės detalės, buvo padaryta jo rankomis. Karterj motorui jie lie라도 vienuoliuk kartą, kol išeidavo tinkamas. Mama apsiu-davo plokštumas plona burine medžiaga.

— Valentina Stepanovna, jūs baigėte technologijos institutą, fortepijono klasę konservatorijoje, nuo mažumės jums gerai sekėsi svetimos kalbos. Bet visa tai ta-po tik priedas prie svarbiausio — jūsų, lakūnės, veiklos. Stai ką reiškia tévų pavyzdys ir potraukis!

— Iš tévų, auklėtojų perimane ne tik žavėjimasi kokiu darbu, bet ir požiūrį į žmogų, daiktus, pinigus, — šypsosi Valentina Grizodubova.

— Kaip jūs manote, kodėl pas-taraisiais metais nebūna konkursų į aviacijos institutus, ir lakūnų mokyklose, nepaisant šiuolaikinių profesinės atrankos metodų, pasi-taiko, kad kursantai išbraukiamai iš sarašų dėl nepažangumo skrai-dymuo?

— Aviacijos profesijos — ar-tai būtų konstravimas, ar léktuvų statyba — reikalauja ypatingo pasirengimo ir požiūrio, juo labiau, kad šiuolaikinės aviacijos techninis lygis labai aukštas. O

sugebėjimas skraidytį išryškėja tik skrydžiuose. Si profesija ugdo charakterį, todėl į aviaciją eina drąsus žmonės. Nors drąsos reikia ne tik padangėje — ji labai praverčia ir viršininkui darbo kabine, jeigu jis nenori dirbtį pagal principą: kuo mažiau skraidys, tuo ramiav bus gyventi.

— Iš aštuoniasdešimt šešių kur-santų, kuriuos jūs apmokėte, bū-dama Tulos lakūnų mokyklos lakū-ne—instruktore, daugiau kaip pu-sė vėliau tapo Tarybų Sąjungos Didvyriais, — ir fai, žinoma, ne atsiliklinumas. Savo auklėtiniams jūs sugebėjote įskiepty i-ypatigas savybes, juk vien drą-sos čia nepakanka. Gal galėtumėt atskleisti instruktoriaus ir skrai-dymų mestriškumo paslapčių?

— Jokios paslapties čia nėra, — tarsi nustemba Valentina Grizodubova, — yra tam tikras požiūris į lakūno darbą, savo elgesį ore, o svarbiausia — pasiūrošimą skrydžiams. Stai kad ir mūsų skrydis be nusileidimo į Tolimuoju Rytus. Teko ilgai skristi debesysse ir naktį...

— Bet to meto aviacijoje aklą, t. y. tik pagal prietaisų parodymus, skridimą įsisavindavo nedaugelis.

— Man žiek tiek padėjo aplinkybės: kai aš maitinau sūnų, teko apsiriboti darbu tik Maskvos aerodromuose. Aš skraidžiau į zon-davimą — reikėjo nustatyti tik-slesnes oro prognozes dieniniams

Aerofloto skrydžiams. Pakildau dar prieš aušrą. Pasitaikydavo, kad ir rūkas prigriebdavo, ir de-besye klaidžiojau... Tada ir supratau, kad reikia rimtai imtis mokyti aklo skridimo.

1937 metais Valentina Grizodubova pasiekė penkis pasaulio greičio ir aukščio skridimo rekordus, o 1938 — skridimo tolis re-kordą moterims.

— Kai prasidėjo karas, jūs émėte vadovauti vyru aviacijam tolimo veikimo pulkui ir dar tik priimant nutarimą dėl skridimų pas partizanus, savo ini-ciatyva siuntėte pas juos lėktuvus. Tarybų Sąjungos Didvyrių lakūnas B. Luncas, kuris jūs vadovaujamas ištarnavo visą ka-rę, taikos metais man pasakojo, kad jūs pati atlikote apie du šim-tus kovinių skridimų, o jūsų mėgstamas posakis tada buvo: „Juо blogesnis oras, juo geriau skreidiyi“.

— To posakio neatimenu, o skrydžių... jū buvo daugiau, ne visus užrašinėjau. Savo lakūnus išmokiai skraidyt prieš užnugaryje kiek įmanoma mažesniuose aukščiuose; naktį mums pasitar-naudavo vokiečių apšvietimas, mes rasdavome miško aerodromus, o iš atskirų pozymų išmo-kome skirti netikrus.

Valentina Grizodubova apie save pasakoja kiek abstrakčiai, tarsi iš nugyventų metų aukštu-mos vertindama darbus ir elgesjtos jaunos moters, kuriai karo pradžioje sukako trisdešimt metų.

Kaip visa žmoguje harmoninga: aistringas žavėjimasis mylimu darbu padeda visiškai atskleisti kryptingos prigimties talentui; santykiai su žmonėmis ir didelis pareigingumas nulemia žmogaus vietą ir šalies gyvenimę: po karo Valentina Grizodubova rinko TSRS Aukščiausiosios Tarybos deputate, jis buvo pirmoji Antifašistinio tarybinių moterų komiteto pirmininkė, Ypatengosios valsty-binės komisijos fašizmo nusikaltimams tirti narė. Dabar jis — Ta-rybinio karo veteranų komiteto narė, tolilių skridimų aviacijos karo veteranų tarybos prezidiumo narė...

— Valentina Stepanovna, jūs buvote mokslinio tyrimo instituto direktoriaus pavaduotoja, vėliau — mokslinio-gamybinio susivieni-jimo generalinio direktoriaus pa-vaduotoja, esate susipažinusi su lakūnų-banditojų darbu — vadini-nasi, galite spręsti apie avia-ciją, apie skraidymus plačiausiu mastu. Kokia profesinė savybė, nepriklausomai nuo lakūno konkrečios skraidymų veiklos, la-biausiai brangintina?

— Tėvynės meilė, — nedvejo-dama atsakė jis. — Be šių jis ne-tinkamas nei kaip karų lakūnas, nei kaip bandytojas — negalės būti sąžiningas, nei kaip sportininkas — gindamas šalies garbę, galvos tik apie asmeninę naudą.

N. OREŠINA

Starte – TSRS tautų IX spartakiada

Sportinis gyvenimas — lyg srauni upė. Dar nesenai skaiciavome šalies jaunių žaidinių taikus, o dabar štai jau prasidėjo TSRS tautų IX spartakiados pirmojo etapo varžybos. Mokylose, įmonėse, ūkiuose, patriotinės draugijos mokomosiose organizacijose vyksta sportinės kovos, skirtos Didžiosios Spalio socialinės revoliucijos 70-osioms metinėms. Būdamos viena TSRS tautų IX spartakiados sudėtinį dalį, jos – pačios masiškiausios. Sios varžybos prieto išaiškinant geriausius kolektivų sportininkus, kurių laukia rajonų, miestų, respublikos spartakiados, pagaliau TSRS tautų IX spartakiados finalinės varžybos. O jos kitmet vyks pagal naują principą.

Ankstesnėse varžybose sąjunginių respublikų bei Maskvos ir Leningrado miestų rinktinės pagal pajėgumą buvo suskirstytos į tris grupes. Kaip prisimename, Tarybų Lietuvos patriotinės draugijos delegacija, startavusi antrojoje grupėje, surinko 3132 taikus – vienodai su Latvijos atstovais, ir pasidalijo 1–2 vietas. Naujuju varžybų nuostatai numato, kad visos delegacijos, kaip ir per šalies I jaunių žaidynes, rungtyniaus vienoje bendroje grupėje.

Spartakiados programa numato 29 techninės bei karines tai-kompijas sporto šakas. Taikai rinktinėms bus skaičiuojami, sumojant penkiolikos geriausiai pasirodžiusių sporto šakų rinktinės narių parodytus rezultatus. O juos sudarys kiekvienos sporto šakos varžybų dalyvių iškota taikų suma, taip pat papildomi taikai, kurie priskaičiuojami už parodytus TSRS tarptautinės klasės sporto meistro bei sporto meistro lygio rezultatus, pasiekus pasaulio, Europos, šalies bei spartakiados rekordus. Tokiu būdu bus išaiškintos rinktinės vienos pagal kiekvieną sporto šaką, o jau po to delegacijoms bus sumuoja bendra geriausią vietą suma.

Kad spartakiados varžybos pa-

sižymėtų aukštū sportiniu meistriškumu, jų dalyviams keliamai aukštū reikalavimai. Devynių sporto šakų – automodeliavimo, autorailio, automobilių žiedinių lenktynių, aviamodeliavimo, laivų modeliavimo, motociklų lenktynių hipodrome, motorlaivų sporto, klasikinio parašiutizmo bei spidvėjus – varžybose galės startuoti sportininkai, pasiekę ne žemesnį negu kandidato į sporto meistrus lygį, o likusiose – ne žemiau, negu pirmojo atskyrio. Tokia griežta reglamentacija ragina dalykiškai atsižvelgti į rinktinės kandidatų sudėtį ir tuo pat metu suteikia galimybę įtrauktį į komandas sportininkus, sėkmingai užsirekomendavusius per šalies jaunių I žaidynes, gerai pasirodžiusius per pirmųjų spartakiados etapų varžybas, jaunus talentingus techninių bei karinių taikomųjų sporto šakų megėjus, kurie atkaklioje sportinėje kovoje gali pasiekti aukštėnus normatyvinius reikalavimus. Kad spartakiados varžybos pasižymėtų aukštū meistriškumu, į kiekvienos sporto šakos komandos taupyklę bus įskaitomi tik tie rezultatai, kurie viršys pirmojo atskyro normatyvų reikalavimus. Na, o kitose sporto šakose įvertinimus gaus tik 24 geriausiai pasirodė sportininkai. Tai dar vienas akstinas, nepaprastai kruopščiai, atkakliai ruošiasi artėjantiems spartakiados startams.

Mūsų respublikos sportininkams, kurie savo aukštais rezultatais išsikovos teisę atstovauti Tarybų Lietuvai spartakiados finalinėse varžybose, iškyla būtinybė ypač sėkmingai pasirodyti dar ir dėl to, kad privaloma gerokai pagerinti bendra respublikos taikų balansą. O ji, sumojant galutinius spartakiados rezultatus, sudarys ne tik finalinių varžybų dalyvių ir komandų pasirodymai, bet ir dviejų aščiau vykusiu varžybų rezultatai. Tai – sąjunginės XVII moksleivių spartakiados ir šalies jaunių I žaidinių pasekmės. Jeigu pasarosiose varžybose pasirodymas buvo neblogas – bendra šešta vieta, esant 44 taikams. Moksle-

vių startai, deja buvo pernelyg silpnū: kartingo, megėjai buvo tik dylikti, radio sporto atstovai – triukti, o šauliai – net penkiolikti! Šis jokio pateisinimo neturintis pasiromas gali turėti labai didelę įtaką galutiniam rezultatui. Tad kiekvieno finalinių spartakiados varžybų dalyvio pareiga siekti ne tik aukštū rezultato, bet ir papildomus taikus duodančių rekorďų bei meistru normos pasiekimų. Tik jos gali kompensuoti prieš dvejus metus mūsų delegaciją išlikusių nesėkmės.

Kaip rodo pateikiama respublikos bei šalies spartakiadų finalinių varžybų lentelė, pasireikšti sportininkams ištisės yra kur. Bereikia nieko nelaukiant ruoštis startams, tobolini savo meistriškumą, kad kiekvienoje sporto šakoje mūsiškių pasekmės būtu kur kas aukštėsnės, negu

kelia didelius ir atsakingus uždavinus mūsų patriotinės draugijos sporto organizacijoms, al-sakinoms už atskirų sporto šakų vystymą, visuomeniniams organams – federacijoms. Būtina laiku ir labai organizuotai rengti visų spartakiados etapų varžyas, sudaryti sąlygas visiems geriausiams sportininkams kokybiškai pasiruošti startams ir ypač nuodugniai paruošti techniką. Ji draugijos narių kultivuojamų sporto šakų varžybose vaidina dažnai kone lemiai vaidmenį. Tad ir privaloma ją laiku įgyti, paruošti, patikrinti, kad technika būtų patikima, padaryti viską, kad neliktu vienos nemalonės netikėtumams ir neorganizuotumi, kurie, deja, ne kartą jau „pakišo koją“.

Tarybų šalies gynybinės draugijos sportininkų forumas – priemonė iš pagrindų pagerinti

Sporto ūkis	LDE spartakiada	TSRS tautų spartakiada	VII spartakiado užimta vieta
AUTOMOBILIŲ DRAUGILO	27-29.06	Kaunas	7-11.06
AUTOMOBILIŲ KROAS	17-18.06	Molėtai	4-7.07
AUTOMOBILIŲ ŠIRDINIS LANKTINIS	25-26.06	Kaunas	17-21.07
AUTOMOBILIŲ LAMAS	29.05-1.06	Vilnius	16-20.08
AVIACIJOS UZGALIAVIMAS	14-15.06	Šiauliai	15-18.08
AVIACIJOS UZGALIAVIMAS	16-18.06	Kupiškis	1-6.08
AVIACIJOS UZGALIAVIMAS	20-22.06	Rokiškis	1-10.08
AVIACIJOS UZGALIAVIMAS	5-6.06	Kaunas	1-10.08
AVIACIJOS UZGALIAVIMAS	4-6.07	Rokiškis	1-10.08
DRAUGILOS SU TARYBINIAIS ŪKININKAI	1-3.08	Kaunas	22-25.08
DRYBINOJI DRAUGILOSKRIPHAJFA	14-16.03	Kaunas	22-26.04
JŪRŲ DRAUGILO	16-22.06	Kaunas	
GYVŪNARIAI			14-30.07
GYVŪNARIAI			17-23.07
KARINIS TAISEMOJI DRAUGILO	23-27.07	Kaunas	5-9.09
KARTINIAS	15-27.07	Šiauliai	14-18.08
LAIVŲ MUSKELIUVIMAS	20-22.06	Šilutė	8-11.08
LEIKTUVO SPORTAS	23-27.08	Alytus	5-14.09
MOTOROLAS	4-6.07	Kretinga	24-31.08
MOTOCIKLIŲ DRAUGIESTERIS LANKTINIS	29-31.05	Plungė	10-13.07
MOTOCIKLIŲ KROAS	30-32.06	Utena	
ŪD. ČEV. MOT. JAZ. 750 cm³			15-17.08
125, 250 ir 500 cm³			22-24.08
650 cm³ (su priekšnamėmis)			22-24.08
MOTOCIKLIŲ LANKTINIS HIPONURAS			15-17.08
MOTOCIKLIŲ ŽIRGINAS LANKTINIS			23-27.07
MOTORLAIVIŲ SPORTAS	13-15.06	Trakai	14-30.07
PARAŠUPIREMAS			
KLAUSIKLIAI	1-7.07	Kupiškis	26.09-5.10
DAUGIASKAUS	24-29.06	Vilnius	23-31.07
POVARDEGINIMAS SPORTAS			
GRAITINIAIS PLIAUKIMAS	15-18.05	Kaunas	20-24.08
ORIENTIRINIS	24-30.06	Elektrėnai	4-10.08
RADILIO DRAUGILO	26-29.06	Vilnius	13-19.07
DELAROMAS	17-31.05	Pažaislis	9-23.07
DEBIAITYKLŲ SPORTAS	21-30.06	Utena	15-20.05
SPIDVĖJUS			26-27.07
SPORTINĖ RADIODRAUGIADAJJA	23-29.05	Kuršėnai	12-16.07
SKAISTPARTANIS SPORTAS	-		5-11.09

Parama: respublikos spartakiados atstovai išaiškinant lanktinį leistinių išskirtinių ir motociklų laikinės hipodromo nerenginės.

1983 metų TSRS tautų VIII spartakiados varžybose.

Kaip informavo redakcija Lietuvos TSR SDAALR Centro komiteto karinių taikomųjų sporto šakų skyriaus darbuotojai, Tarybų Lietuvos atstovams planuojama bandyti jėgas 27-iose iš 29-ių sporto šakų. Nebus startuojama spidvėjus ir sraigtasparnių sporto varžybose, nes šių sporto šakų mes nekultivuojame.

Naujoji tautų spartakiados varžybų sistema, jos principai yra ne tik savo išskirtinių orientyras sportininkams, treneriams. Jos

visą sporto veiklą visose mūsų draugijos grandyse, padaryti pirminių organizacijų bei sporto sekcijų veiklą įdomią, pilnakraujant, patraukti į SDAALR gretas naujas jaunimo mases, pasiekti naujų laimėjimų. Tad ir privalome visi drauge – sportininkai, treneriai, teisėjai, federacijų nariai bei etatiniai draugijos darbuotojai – padaryti viską, kas nuo mūsų priklauso, kad TSRS tautų IX spartakiados metai būtų vainikuoti naujomis pergalėmis, keliant jaunimo sportinį meistriškumą, jo pasiruošimą Tarybinės Tėvynės gynybai.

(Atkelta iš 7 psli.)

1985 m. lapkričio 21 d. 13 val. 31 min. Maskvos Jaičių orbitinio mokslinio tyrimo komplekso „Saliut-7“ – „Sojuz T-14“ – „Kosmosas-1686“ įgula –

tytame rajone už 180 kilometrų į pietryčius nuo Džezkazganės miesto.

Ilgas kosmonautų skridimas orbitiniu kompleksu pertrauktas dėl to, kad susirgo Vladi-

miras Vasiutinas, kuris turi būti gydomas stacionarinėmis salygomis.

Orbitinė kompleksas „Saliut-7“ – „Kosmosas-1686“ skrija toliau automatiniu režimu.

PIRMĄ KARTĄ – DALINIS ĮGULOS PAKEITIMAS

1985 m. lapkričio 21 d. 13 val. 31 min. Maskvos Jaičių orbitinio mokslinio tyrimo komplekso „Saliut-7“ – „Sojuz T-14“ – „Kosmosas-1686“ įgula –

LAIMĖJIMAI MEDUODA... RAMYBĖS

Šis metais Tarybų Lietuvos motorlaivininkai surinko turtinėsių derlių per visą šios sporto šakos istoriją. Grozne vykusiame TSRS asmeniniame čempionate pelnyti penki aukso, du sidabro ir trys bronzos medalių. Atrodytų — vien džiaugtis reikia. Gal tai ir teisinga. Bet esu tos nuomonės, kad daug svarbiau realiai įvertinti mūsų motorlaivių sporto padėti, atsižvelgiant į sekancių metais išvysiantį TSRS tautų IX spartakiados varžybas ir imtis dalykiškų priemonių naujiems, brandiems laimėjimams iškovoti.

Visų pirmą — apie medalius. Du aukso apdovanojimus gliserių R-2 klasėje iškovojo TSRS garbės sporto meistras Antanas Šlapikas, nugalėjęs tiek 4x5 mylios serijoje, tiek ir 10 mylių distancijoje. Šis sportininkas „gimė“ drauge su motorlaivių sportu Lietuvoje 1953 metais. Ir stai savo trisdešimt antrajį sezoną padarė aukso „dublį“, pakartodamas praėjusių metų laimėjimą. Beje, jeigu pernai Antanui dar teko rimčiai kovoti su varžovais, šiemet jis nuo pat pirmo posūkio užimdavo lyderio poziciją ir neužleisdavo jos iki finišo. Puikus sportinio azarto ir meistriskumo, sportinio ilgaamžiškumo, pastovumo ir dalykinės pažiūros į pasiruošimą varžyboms pavyzdys! Po vieną aukso medalį pelnė R-4 klasėje lenktyniavęs alytiškis Bronius Maknauskas (serijoje), motorvaltininkas Arvydas Bakšys (SB klasė, serijoje) ir skuterininkas Juozas Mitkus (OCN klasė, 10 mylių).

Sidabro medaliais apdovanoti motorvaltininkas Artūras Taranda (SB klasė, serijoje) bei gliserininkas B. Maknauskas (R-4 klasė, 10 mylių). Bronzos apdovanojimai įteiki alytiškui Virgaudui Laurinaičiui, startavusiam gliserių R-2 klasėje (10 mylių), motorvaltininkui A. Tarandai toje pat distancijoje su SB valtimi ir skuterininkui Ričardui Matelionui, užėmusiam trečiąją vietą serijoje skuterininkui OB. Tad septyni medalių atiteko kauniečiams — įvairių motorlaivių sportų kultivuojančių sekcijų atstovams, o trys — „Poringės“ TSK sportininkams.

Taigi — dešimt apdovanojimų. Bet jų galėjo būti ir daugiau! Antai prityrės valtininkas, tarpautinės klasės sporto meistras Arvydas Bakšys galėjo iškovoti dar vieną medalį — sidabro. Plaukiant 10 mylių distanciją jis ne tik buvo atsilikęs nuo pirmuoju Valerijaus Usiolkino iš Toljačio, bet ir žymiai atsiplėšęs nuo trečioje pozicijoje buvusio Sergejaus Kungurovo iš Sverdlovsko. Tad ir nervintis, skubėti nebuvu ko. Bet, plaukiant paskutinį ratą, Arvydas pasikarščiavo,

kliudė posūkio bujų, ir... žinomas, kad bus diskvalifikotas, pa- sišraukę iš varžybų. Tiesa, per šį netikėtumą bronzos medalininku tapo Artūras Taranda, kuris plaukė ketvirtas. Bet ar gali šitaip neatsakingai plaukti tokis prityrės sportininkas, koks yra Europos vicečempionas Arvydas Bakšys? Beje, panašiai jam atsifiko ir plaukiant OA klasės skuteriu.

Arvydas mėgina persikvalifi- kuoti į skuterininkus. Ką gi, tai logiška. Bet kartą sėdės į tokį laivą, privalai ir atitinkamai juo plaukti. Skuteris — ne veltis... Per 10 mylių plaukimą Arvydas ir vėl buvo antroje pozicijoje. Priekyje plaukė Sergejus Kovailovas iš Nikalajevo, o gerokai atsilikęs — Tomas Metsas iš Tartu. Atrodytų, viskas kuo aiškiausia — Arvydas „vežasi“ sidabro medalį. Bet... Bakšys ir vėl ties buja pasikarščiavo — pernelyg staigiai, valtininkui būdingu įgūdžiu pasuko vairą, ir... apsivertė. Stai taip buvo „prarasti“ du sidabro medalių. Bet ir tai dar ne viskas.

Bronius Maknauskas turėjo realią galimybę „iškeisti“ savo sidabrą į aukšą. Plaukiant antrą distanciją — 10 mylių — jo naujojo gliserio korpusas nebeišlaike vibracijos, pradėjo leisti vananden, tapo gerokai sunkesnis. Taip Bronius pralaimejo kijeviečiui Vladimiriui Cibulinikui, kuris per serijos plaukimą buvo tik dešimtas...

Stai kiek apdovanojimu „nu- plaukė“! Bet ne tik tai svarbiausia. Neramina, jog per serijų plaukimus silpniau savo galimių pasirodė praėjusių metų absolitus OBN klasės TSRS čempionas Vytautas Sakavičius, kad taip pat dėl technikos gedimo prityrės lenktynininkas Rimantas Kavaliauskas liko tik septintoje vietoje. O geriausiai iš mūsiškių čia pasirodė varžybose debiutavęs „Politechnikos“ TSK atstovas Gintautas Plioplys, finišavęs šeštasis. Saunuolis! Neramina ir tai, kad OCN klasėje, išskyrus Juozą Mitkų, nebuvu kam rimtai startuoti. O juk kadaise šioje klasėje mes turėjome ne tik pakankamai skuterininkų, bet ir šalies čempionų, prizininkų. Bet... Rimas Zaikauskas, sekmingai pasirodęs šalies žinybų varžybose, Grozne nelenktyniavo, o buvęs šalies čempionatų prizininkas Edmundas Pabrinkis jau kuris laikas negali „nutraukti“ savo technikos.

Technika, technika... Kiek su ja dirbama, kiek vargstama, tobulinama, ieškoma, o ji vis dar nesutramdyta, vis „pakiša koją“. Todėl, matyt, verta truputį pakalbėti ir apie tai, jog šalia TSRS asmeninio čempionato Grozne buvo rengiamos ir TSRS

komandinės varžybos. Jų rezultatai nėra džiuginantys. Valtininkai — septinti, skuterininkai — penkti, o gliserininkai — ketvirti. Vargu ar su fokiais rodikliais galima tikėtis aukštų rezultatų per TSRS tautų IX spartakiadą. Žinoma, šios komandinės varžybos vyko spartakiados išvakarėse, buvo „išmėtytos“ įvairiose vietose ir joms pernelyg rimtai nebuvu ruožiamasi. Bet vis dėlto...

Nepaisant atskirų aukštų laimėjimų, dešimties iškovotų medalių, visoms motorlaivių spor- tui kultivuojančioms sekcijoms, respublikos rinktinėms treneriams,

Juozas Mitkus patenkintas — iškovotas TSRS čempiono vardas. Nemaž indėlį į ši laimėjimą įnešė ir respublikos skuterininkų rinktinės treneris Leonas Kalvaliuskas.

R. ROZICKO nuotr.

Kovingumo ir energijos cupinas rekordininkas Antanas Šlapikas.

daugkartinis šalies čempionas ir Janušauskas ir dar nesenai už jaunius startavęs Eriks Labanauskas. Ruosiasi... Tik TSRS tautų IX spartakiada — nebe už kalybų. Ji sekancią vasarą. O stabilios sudėties šioje vačiuoje klasėje neturime (kaip, beje, ir praėjusių spartakiadą), nežinome, kam reikės patiketi ginti respublikos garbę, kas šia misija galės sėkmingai įvykdyti. Tai labai rimtas klausimas.

Daugelį metų turėjome problemu su gliserininkais. Dėka Antano Šlapiko ir Broniaus Maknausko reikalai gerokai pajudėjo į priekį. Nepaisant to, kad ko gero reikės startuoti ir naujais, mažai bandytais nacionalinės klasės gliseriais, turime pagrindo tikėtis sėkmigo pasirodymo.

Kad ir kaip optimistiskai būtume nusiteikę po asmeninio šalies čempionato, problemu, kaip matome, yra. Ir rimtų, reikalaujuančių atidaus ir kruopštus darbo, pasižentimo, didžiulio trenerių tarybos rūpesčio. Technika visa respublikos rinktinė bus aprūpinta pakankamai, pakaks laiko ir jai paruošti. O jau pasiekti jos patikimumą, startuoti su savotiška garantija — sportininkų ir jų trenerių veiklos sritis, kurio-

[Nukelta į 21 ps.]

Tramplinas i didiji sportą

Šių metų 2 nr. išspausdinome pokalbius su žemais žmonėmis. Skirtingų srityčių atstovai, dalindamiesi mintimis apie mopedą ir jo žemininkus, priėjo vieningą išvadą: jaunuosius mopedininkus reikia burti, mokyti, treniruoti, sudaryti sąlygas jų meistriskumui augti. Pokačių baigėme žodžiais: „Na, o kas toliau? Ko lams SDAALR organizacijos?“

Su šiuo klausimu kreipėmės į Lietuvos TSR Savanoriškos draugijos armijai, aviacijai ir laivynui remti Centro komiteto pirmininką G. TAURINSKĄ.

— Visų pirmą norėčiau pasibrėžti, kad klausimas spaudoje iškeltas laiku, jog jis labai aktualus. Draugijos Centro komitetas ruošia specialią dokumentą, kuriamo bus konkretizuotos užduotys mūsų organizacijoms. Manau, jog neatskleisiu pastapties, pasidalindamas šiuo klausimu mintimis su „Sparnu“ skaitytojais.

Susimastykime: tėvai tūkstančiams paauglių perka mopedus. Bet tik vienas kitas gali ir pataria savo vaikui, kaip ir kur važinti, moko jį technikos, meistriskumo paslaipčiai. Dauguma paauglių lieka faktiškai niekieno nekontroliuojami, nemokomi. O juk ir jie trokšta įsisavinti techniką, greitai ir gerai, faišyklingai važinėti šia paprasčiausia ir prienamiausia transporto, drauge ir sporto priemonė. Dažnai to, deja, siekiama pažeidžiant eismo faišykles — važinėjama šaligatviais, nepaisant eismo saugumo. O tai sukelia aplinkinių gyventojų, pėsčiųjų nepasitenkinimą. Pasitaiko ir skaudžių nelaimių, traumų. Kad galėtume viso to išvengti, kad mopedininkai važinėtu pagal faišykles ir drausmingai, juos būtina, visų pirma, organizuoti.

Junieji motociklininkai — viderinių bei profesinių technikos mokyklų auklėtiniai. Turint galvoje, jog jiems per 14 metus — jie mūsų draugijos nariai. Tad ir suburti, mokyti juos — patriotinės draugijos pareiga. Šis darbas reikalauja visų draugijos padalinii pastangų. O kad jis būtų sėkmingas, kad duotų pageidaujamų rezultatų, visos mūsų draugijos grandys — pradedant pirminėmis organizacijomis ir baigiant mūsų CK karinių techninių sporto šakų skyriaus darbuotojais — turi susidaryti teisingą pažiūrą į jaunuosius mopedininkus, darbą su jais.

— Ar galima, draugas pirmininke, tikėtis, kad prasidedantys 1986-ieji metai taps „mopedo metais“?

— Be abejonės. Darbą šia linkme draugija pradės nedelsiant.

Zinoma, žiema nėra geriausias metų laikas mopedininkų freniuotėms, trasų jrengimui. Bet organizaciniu požiūriu — tai ypač parankus metas. Kiekvienos mokyklos SDAALR pirminė organizacija privalo suburti vaikus, turinčius mopedus, į būrelius. Tas pat liečia ir pirmes organizacijas ūkiuose. Juk daugelis paauglių savo mopedą gaminiai ten, kur gyvena. Na, o būreliuose nuo metų pradžios turėtų vykti technikos studijavimas, eismo faišyklių mokymas. Mokyklose paramą vaikams privalėtų suteikti fizikos, kitų dalykų mokytojai, nusimanantys apie techniką. Ūkiuose paauglius turėtų paremti mechaninių dirbtuvų inžineriai, mechanikai, technikai. Tai būtų pirmieji žingsniai, pradedant didilių žygį už mopedą.

Lygia greta gynybinės draugijos pirmėnės organizacijos privačio susirūpinti trasų mopedininkams jrengimui. Miestuose bei ūkiuose, kuriuose yra motociklų krosos trasos, nėra sudėtinga jas „palengvinti“, pritaikyti jaunesniems mopedininkams. Tai tiešiovinė SDAALR miestų ir rajonų komitetų, organizacijų, vienos motociklų sporto federacijų, jūnarių, aktyvių ir buvusių motociklininkų pareiga. Kas kita, kai vietovėje tokios trasos rėra. Ūkių sąlygomis — būtina kreiptis į vadovus, kad ūkio teritorijoje būtų skirtas trasai tinkamais plotas. Jaunimo rankomis, vyresniems patriotinės draugijos nariams padedant būtina ją išsirengti. Kas kita rajonų centrų ir miestai. Matyt, nėra jokio reikalavo, kad kiekviena mokykla turėtų savo trasą. Gynybinės draugijos rajonų ir miestų komitetai privalo kreiptis šiuo klausimu į vietas Liaudies deputatų tarybų vykdomuosius komitetus, o paskyrus plotą, organizuoti talkas trasai įrengti. Suprantama, jog šiuo atveju daug paramos galėtų ir turėtų suteikti šefuojančios organizacijos, ypač tos, kurios žinioje yra tokiemis darbams reikalinga technika, medžiagos,

pagaliau statybos specialistai.

Tai būtų pirmasis organizacijos darbo etapas. Bet ne vienintelis. Draugijos patirtis, įgyta vystant daugelį kitų moksleivių kultivuojamų sporto šakų, rodo, jog be būrelių vadovų, be nukreipiančios rankos nedaug tegalima pasiekti. Todėl visu rimatumu iškyla visuomeninių trenerių, šios sporto šakos metodininkų, teisėjų ruošimo klausimas. Rajonų ir miestų SDAALR komitetai turi patyrima ir šioje srityje. Tačiau ne visur. Tuose miestuose ir rajonuose, kuriuose yra technikos sporto klubai, vaikų ir jaunių technikos sporto mokyklos, kultivuojančios motociklų sportą, ši problema galėtų ir turėtų būti sprendžiama paprasčiau. TSK bei VJTSM treneriai privalo tapti visuomenininkų ruošimo iniciatoriais. Nereikia pamiršti ir motociklininkų, ypač moksleivių, tobulinančių savo žinią klubuose ir VJTSM. Savo mokyklose jie turi tapti jaunesnių mopedininkų treneriais, savotiškais globotojais. Jų žinios labai pravers pradedantiesiems ir drauge bus akstinas paaugliams pradėti lankytis šias mokyklas, tobulinti savo meistriškumą. Tikimės ir mūsų nuolatiniai talkininkai — mokytojai, technikos žinovų paramos.

Kas kita — rajonai, kuriuose nėra TSK, VJTSM. Jiems privalo padėti Respublikinis technikos sporto klubas. Kaip konkrečiu atveju ši klausimą spręsti — priklausys nuo gynybinės draugijos rajonų komitetų. Kelių yra daug. Tai — seminarai, kuriuose RTSK atstovai, treneriai galėtų perteikti žinias asmenims, numatytiems dirbtis būrelių vadovais, mokymųjų treniruočių organizavimas ir pan. Svarbu, kad Respublikinis technikos sporto klubas atsižvelgtų į rajonų SDAALR komitetų poreikius ir pageidavimus, kad būtų suteikta laukiamai parama.

— Gausus skalčius būrelių, kurių tikimasi, privalėtų turėti ir vieningus nuostatus bei reikalavimus?

— Visiškai teisingai. Mes esame tos nuomonės, jog RTSK privalo parengti vieningus jaunuolių mopedininkų būrelių, varžybų nuostatus, ko gero ir metodinius patarimus. Visą šią medžiagą privaloma iki pavasario išsiuntinėti draugijos rajonų ir miestų komitetams, kad šie išplatintų ją mokyklose, ūkiuose. Manau, jog rajonuose, kur motociklininkų veikla iki šiol nebuvę organizuota, SDAALR komitetai privalėtų suburti jaunimą, drauge su butų ūkio valdybomis, prie jų žinioje esančiu vaikų klubu įkurti mopedininkų būrelius, rūpintis jų veikla, paauglių mokymu. Tai bendras reikalus ir mano žitikinimui, rasti šiuo klausimu bendrą kalbą nebus sunku. Mūsų draugijų komitetų iniciatyvą šia prasme palaijys ir vykdomieji komitetai, komjaunimas.

— Jaunimo domėjimasis technika, jo sportinė veikla nelšviagiamai susiję su potrauklu rungtyniauti, dalyvauti varžybose. Kaip, Jūsų nuomone, draugas pirmininke, reikėtų organizuoti šį momentą pirmaisiais „mopedo metais“!

— Draugijos darbo patyrimas mus moko, jog pradžioje reikėtų apsiriboti vietas pobūdžio varžyboriems. Mokyklos, ūkio, vaikų klubo motociklininkų krosai, kuriuose būtų išaiškinami geriausieji, padėtū sudaryti komandas. Na, o šios turėtų dalyvauti rajono, miesto varžybose. Tokie renginiai sudrausminty jaunuosius motociklininkus, prisidėtų prie mopedo valdymo, vairavimo įgūdžių įtvirtinimo, sucementuotų kolektyvus startui rajono varžybose. Kiek pastarųjų rengti — priklauso nuo konkrečių sąlygų. Tačiau niekada negalima pamiršti, jog juo daugiau varžybų, juo didesnis paauglių domėjimasis jomis, juo atkakliau joms ruošiamasi. Būtina prisiminoti ir dar viena — vairuoti keiliuose transporto priemonę, turinčią 50 ccm variklį ir galinčią išvystyti iki 40 km/val greitį, turi teisę tik 14 metų sulaukę paaugliai. O uždarose trasose — amžius nelimituojamas. Tad ne reikia pamiršti ir jaunesnio amžiaus paauglių, kuriems tėvai yra įgiję mopedus.

Noriu atkreipti ypatingą draugijos rajonų ir miestų komitetų, TSK, VJTSM darbuotojų dėmesį į vieną svarbų momentą. Patriotinė draugija pradeda masiškai kultivuoti mažųjų motociklų sportą — ruoštis būsimuosius motociklininkus, iš kurių tikimės, jog jie papildys mūsų rinkties komandas. Tai nėra trumpalaikė kampanija. Si sporto šaka privačio būti ir bus vystoma nuolat. Ateis laikas, kai pradésime spaustinti būrelių atvirų varžybų jungtinius kalendorius, kai pereisime prie zoninių ir respublikinių varžybų. Tad dirbtis reikia rimai, apgalvotai, su perspektyva. Motociklininkų skaičius respublikoje nuolat auga. Paaugliai turi pakankamai technikos, ir draugijos padaliniam nekeliamas, jos įsijimimo klausimas. Kas kita pasirūpinti, kad paaugliai turėtų kurį remontuoti.

Pirmaeilis mūsų draugijos padalinys uždavinys — suburti paauglius, turinčius mopedus, sudaryti jiems sąlygas tobulėti, važirėti specialiose trasose, kelti savo meistriškumą. Reikia danguai iniciatyvos, išradinguomo, išmonės rengiant varžyas, operatyvumo ir glaudaus bendradarbiavimo su visomis suinteresuotomis organizacijomis. Rimtai pradėjė šį darbą, talkininkų rasiame daug. Tokiu būdu pasieksime, kad 1986-ieji taps persilaužimo metais, kultivuojant motociklų sportą, mažojo „mopedo metais“!

Dėkojame už pokalbi.

Ežerų krašte, smėlinguose pušynuose Ignalinos rajone, Pivoriškių kaime gausioje Mackonių šeimoje išaugo septynių ažalos. Augo, stiprėjo, o „sparnams“ išaugus, išskrido iš gimto tėvų lizdo. Smagu dabar visiems susirinkti tėvų pastogėje — ir pasišnekėti yra apie ką, ir pasidžiaugti yra kuo. Apie vieną Mackonių ažalą — Gintautą ir norėtusi papasakoti.

Nuo mažumės vilijo vaikinuką neišmatuoti aukščiai. Palygėjus aukščiau ant skardžio, gražiai atrodydavo gimtieji ežerai, laukai... „Kad taip iš lektuvu“, — mąstydavo Gintautas. Bet fai vaikystėje buvo tik sva- jonė. Todėl neatsitiktinai, bai- gės Ignalinos rajono Daugeliškio vidurinę mokyklą, pradėjo dirbtį Prienu eksperimentinėje sportinės aviacijos gamykloje. Dirbo kruopščiai, sąžiningai „lopė“ sklandytuvus, nes traukė Gintautą techniką. Cia jis ir atrado savo tikrąjį pašaukimą. 1975-aisiais įstojo mokyti į KPI Mašinų gamybos fakultetą. Jam pasisekė. Kartu su juo vienoje grupėje mokėsi K. Valiulis-Petkevičius, V. Radavičius, kuriuos taip pat vilijo technika, kurie domėjos sklandymo sportu. Tai ir paskatino vaikinus prie instituto įsteigti pirmąjį skraidyklų sekociją Lietuvoje, kuriai, beje, ir dabar vadovauja K. Valiulis-Petkevičius.

Dieną — mokslai, laisvalaikio valandėlės — sklandymo aikštėlėse ant gražių Nemuno šlaitų, prie Kulautuvos. Neatsitiktinai skraidyklų sporto entuziasmai pasirinko šias vietas. Pokario metais savo sportinę bazę čia buvo įkūrė sklandytujai. Cia Gintautas susitiko ir savo išrinktają Aušrą, kurią taip pat vilijo dangu žydrynė.

Gražūs ir malonūs Gintautui liko studijų metų prisiminimai. Ypač įsimintinas 1977 metais Netonyse, netoli Raudondvario, įvykęs pirmasis Lietuvos skraidlininkų sąskrydis ir sekanciais metais Siguldoje (Latvija) pirmasis startas kartu su K. Va-

Vaikinas iš ežerų krašto

liuliu-Petkevičiumi tarprespublikinėse skraidyklų varžybose. Jie tapo Pabaltijo čempionais.

Nefruko prabėgti penkeri studijų metai. Darbu gavo paskyrimą į Lietuvos žemės ūkio mechanizacijos ir elektrofikacijos mokslinio tyrimo instituto Raudondvaryje Konstravimo-projektavimo technologinių biurą. Konstravimo skyriuje jis projektoje įvairias mašinas. Bet iš čia vaikino nė minutei nepaleisdavo mintys apie skraidykles. Derindamas darbą ir sportą, pradeda Raudondvaryje kurstyti skraidyklų aistą. Pats būdamas didelis entuziastas, su-

gebėjo patraukti savo pusėn daug jaunimo: G. Šipavičių, V. Karpavičių, V. Nakutį, G. Ginkų, L. Simutį, R. Gackytę, D. Lukaitę, V. Černiauską. Iškure skraidyklų sekociją. Po penkerių metų sustiprėjo Raudondvario skraidyklų sekocijos materialinė bazė, išaugo jos narių sportinis meistriskumas. Netonlyse esančioje skraidyklų aikštėje laisvomis nuo darbo valandėlėmis, savaitgaliais visada galima sutikti niekada nepailstantį, besižypsantį Gintautą su savo sekocijos nariais.

Ankstyvą pavasarį, kai atsibunda iš po žiemos miego gam-

ta, jos groži iš paukščio skrydžio pirmieji išvysta Raudondvario skraidūnai. Prasideda nelengvos, daug ryžto, energijos reikalaujančios treniruotės. Sekocija, vadovaujama G. Mackonio, pradeda ruoštis naujam sportiniam sezonui, čempionatams, „Baltijos taurės“ varžyboms. Tai kasmetiniai renginiai, kuriuos organizuoja Lietuvos aviacijos sporto skraidyklų federacija. Tik atkakliai, kruopščiu darbu pasiekiami akivaizdūs rezultatai. Daugelyje varžybų ir čempionatu ne vieną gražią pergalę, gindamas mūsų respublikos garbę, yra iškovojęs G. Mackonis. Labiausiai įsimintinas jam 1984 metų Lietuvos skraidyklų čempionatas, kuris vyko Jucoje, netoli Piatigorsko. Gintautas tapo absoliučiu Tarybų Lietuvos čempionu. Po to dalyvavo TSRS čempionate Cerkeske, kur, debiuodamas tokiose aukšto lygio varžybose, užėmė septintą vietą ir buvo ištrauktas kandidatu į TSRS skraidyklų rinktinę. Namiškiai ne kartą laukėjo jaudindamiesi. O kai Gintautas iš Piatigorsko gržo su pergalę, džiaugsmingai jį sutiko ir sveikino žmona Aušra, sūnus Vilius ir mažoji Austė. Smagu ir seniesiems Mackoniams, kada sūnus vėl namuose. Mama glostė sūnų ir vis kuždėjo: „Kad tik visada laimingai, kad tik kas...“ Ir Gintautui ramu, kada ir sunikomis, ir džiugomis, akimirkomis kartu su juo yra patys artimiausi žmonės.

Tik stiprus charakteris, valia ir užsispyrimas padeda igyvendinti svajones. Toks nenuiltantis, niekada nenurimstantis yra Gintautas Mackonis. Patenkintas jis tada, kai po varžybų susirenka daug smalsuolių ir prašo parodyti skraidyklių. Su malonumu Gintautas pasakoja jaunimui apie šį sportą, kviečia įsijungti į skraidūnų gretas, kad visi pamiltų taikų, gledą dangu.

J. RAGELIENĖ,
Instituto konstravimo-projektavimo technologinio biuro technikė

„Baltijos taurė“ — mūsų skraidūnams

Jau penkti metai vyksta Pabaltijo ir Baltarusijos skraidūnų rengiamos varžybos „Baltijos taurė“ laimėti. Grakštai, kauniečio skulptoriaus S. Zirgilio skulptūra, skrydžiu kviečianti statulėlę jau spėjo pabuvoti pas Baltarusijos ir tris kartus pas Lenino gradu sportininkus, o šalis metais taurė pagaliau sugržo į namus. Ją iškovojo Tarybų Lietuvos skraidūnai.

I pergalę mūsų skraidūnai

žengė tvirtai ir kryptingai. Jei 1981 metais į varžybas sugebėta pristatyti tik taurę, nuo sekancių metų mūsų komanda jau pradėjo dalyvauti skraidymuose ir atkakliai siekė pergalės. Taurė keitė šeimininkus, keltėsi ir varžybų vieta: Estija, Lietuva, Šiaurės Kaukazas, Ukraina. Metams bėgant, respublikos skraidūnai tvirtėjo, augo jų meistriskumas. Pastaraisiais metais sajungos čempionatuose komandas iš kaimyninių respublikų pralenkdavome, bet „Baltijos taurės“ varžybose sekėme vis prieidavo pro šalį. Ir štai šalis metais Ukrainoje, ant Dnistro upės krantų, Prieškarpatėje surengtose Pabaltijo ir Baltarusijos skraidūnų

varžybose startavo pajėgiausias mūsiškių trejetas: R. Dudas, V. Černiauskas ir G. Mackonis (dėl svarbių priežasčių namuose liko šių metų respublikos čempionas K. Zelnys bei vicečempionas G. Kazakevičius, pasižymintis juvelyrišku pilotavimu antvejuose).

Nors orai nelepinio puikiomis skraidymų sąlygomis, varžybose visi komandos nariai skaidė stabilių. Susumavus trijų pratimų rezultatus, pirmą vietą ir „Baltijos taurė“ iškovojo Tarybų Lietuvos komanda. Taurė buvo įteikta komandos lyderiui ir vadovui Rimantui Dudui, asmeninėje įskaitoje iškovojušiam taip pat ir šių metų absoluto Pabaltijo čempiono vardą: Vicečempionu tapo raudondvarietis G. Mackonis. Apdovanojimais buvo pažymėti ir trečio Lietuvos skraidūno, taip pat raudondvariečio V. Černiausko skridimai. Malonu ir tai, kad varžybų metu du skraidūnai — R. Dudas ir G. Mackonis — įvykdė kandidatų į sporto meistrus normatyvus.

Sekanciais metais „Baltijos taurės“ varžybas organizuoja leningradiečiai. Tinkamus sąlygas skraidymams jie surado Urale, netoli Magnitogorsko. Kaip matome, „Baltijos taurės“ varžybos vilijo ir savo geografinėmis platuminomis.

D. JOVINTAS

DEŠIMT VEIKLOS METU

Aktyvūs skraidūnai, buvę „Politechnikos“ TSK auklėtiniai (iš dešinės į kairę): G. Mackonis, K. Valiulis-Petkevičius, G. Kazakevičius ir V. Genys su klubo viršininku A. Jurevičiumi.

V. GVOZDO nuotr.

Kauno Antano Sniečkaus politeknikos instituto Technikos sporto klubo „Politechnika“ skraidyklų sekcijai sukako dešimt metų. Vėlyva 1975 metų rudenį, romantiškų idėjų kupini, Mažinių gamybos fakulteto pirmakursiai su savo svajonėmis atėjo pas instituto SDAALR komiteto pirmininką A. Jurevičių. Negalejo vadovas nesuprasti ir neįvertinti pasiryžimo Kazimiero Valiulio-Petkevičiaus, kuris, dar būdamas Kulautuvos vidurinės mokyklos abiturientas, spėjo susipažinti su garsiuoju aviacionininku Bronium Oškiniu, pradėjo pačiam gaminti sparną savam sklandytuvėliui. Tačiau jau tuo metu mažai girdėti skraidyklų intumumas labiau atitiko skraidymų entuziastų sielą. Turėjo jis pasekėti. Tarp jų — ir akademinių grupės draugą Gintautą Mackonį, kuris darbo skonį jau buvo pajutęs Prienų ESAG sklandytuvų remonto bare.

Paskelbus priėmimą i naujam kuriamam skraidyklų sekciā, didelėje auditorijoje pritrūko vienai — susirinko beveik šimtas entuziastų. Vertinant praeitį iš šandienos pozicijų, tenka nuoširdžiai stebėti tuometiniu skraidūnų veržlumu. Turėdami tiek nedaug

žinių apie laisvo skrydžio teoriją, stokodami gamybinių įgūdžių, studentai visus augimo nepritekius kompensavo noru ir entuziazmu. Tą pakilimą jautė ir dalyviai, suvokė ir žiūrovai, kiekvieną savaigalių apsilankydavę Kulautuvos pašonėje esančiam Sklandytojų šlaite. Sekcijos pirmininkas Kazimieras Valiulis-Petkevičius su savo padėjėjais, vos kvapą atgaudami, leisdavo ir leisdavo naujas žmones į pirmąjį skrydį. 1977-aisiais jie organizavo Kaune pirmąjį skraidūnų saškrydį, kuris davė užuomazgą dabartinei Respublikos skraidyklų federacijai.

Ne kartą apgynę geriausios ir veikliausios skraidyklų sekcijos respublikoje vardą, KPI skraidūnai nuolat projektavo ir gaminė naujus skaidymo aparatus. Rektoratas atsilepė į jaunimo troškimus ir poreikius: studentų mokslių darbu tematikoje pasirodė kūnu balansuojamų skaidymo aparatu konstravimo kryptis. Parengiant lanksčių sparnų matematinį modelį, pasitelkiama pagalbon net elektroninė skaičiavimo mašina. Vadovaujant skraidyklų kūrimo teoretikui K. Valiuliui-Petkevičiui, jau tapusių inžinieriumi-mechaniku, die-

nos šviesą išvydo 14 jvairios klasės ir paskirties skraidykliai bei jų modifikacijų. Instituto absolventai — skraidyklų sekcijos nariai, baigę studijas, išsinės instituto įgytas žinias ir, nulykę į paskyrimo vietas, kūrė ten skraidyklų sekcijas. Pavydžiu galėtų būti 1984 metų respublikos absolitus čempionas, Kauno skraidyklų technikos sporto klubo (STSK) visuomeninis treneris Gintautas Mackonis. Jo iniciatyva jkurtas skraidyklų sekacija Lietuvos žemės ūkio mechanizacijos ir elektroenergetikos mokslių tyrimo institute Raudondvarje, kuri jau yra pasiekusi gražių laimėjimų. Šiame kolektyve triūs ir Respublikinės skraidyklų techninės komisijos narys Vytautas Černiauskas, KPI diplomino darbo tema pasirinkęs motorizuotą skraidyklię. Džiugina sportiniais rezultatais vienas gobiausiu respublikos skraidūnų Gediminas Kazakevičius, taip pat KPI auklėtinis, daugkartinis respublikos čempionatų atskiruose pratimuose prizininkas.

Vystant skraidyklų sportą, plačią vagą varo instituto auklėtiniai ir respublikos mastu. Daugeliui patikėta vadovauti federacijos respublikinėms komisijoms: K. Valiulis-Petkevičius — Skraidymo metodinės komisijos pirmininkas, V. Genys, „Pergalės“ susivienijimo skraidyklų sekcijos vadovas — federacijos Techninės komisijos pirmininkas, A. Grikšas, Kauno STSK instruktorius — Sportinės-organizacinės komisijos pirmininkas, KPI absolventas inžinierius V. Radavičius vadovauja SDAALR Kauno STSK. Buves „Politechnikos“ skraidūnas Kęstutis Želnys tolumojo Tian Šanio priekalnėse, skriedamas savo rankomis pagaminta skraidyklię, užkėpė į rekordinį (respublikos mastu) 1700 metrų aukštį. Pradėjės konstruoti lėktuvėlius Kauno J. Gagarino pionierių rūmu aviamodeliuotojų būrelyje, Kęstutis ilgainiui subrendo kaip gabus skraidyklų konstruktorius ir pilotas.

Paminėjau kai kuriuos dviejų studentiškų kartų „Politechnikos“ klubo skraidyklų sekcijos aktyviausius narius, kurie savo entuziazmu jiebė institutė, kituose kolektyvuose šios romantiškos sporto šakos liepsnų. Su kiekvienais metais atėjina vis nauji žmones ir į institutą, ir į „Politechnikos“ skraidūnų sekciją. Jiems dabar reikės tapti gražias šio garsaus kolektyvo aviacines tradicijas.

S. PRIALGAUSKAS

„ZEMŪKTECHNIKOS“ motobolininkai — kolektyvas, kurį pažista ir kurio laimėjimais džiaugiasi visi respublikos sporto mėgėjai. Būti tarp geriausių Tarybų Sajungoje, kurios rinktinė šiemet net penkioliktą kartą iškovojo Europos taurę — ne juokai. O krentingiškai šį sezoną sekmingai rungtyniavo TSRS čempionato aukščiausioje lygoje, nugalėjo ne vieną kolektyvą, kurio sudėtyje žaidė ir šalies rinktinės nariai. Tai džiugus laimėjimas, kurio pagrindą sudarė įtemptas darbas, nuolatiniai ieškojimai, visapusiskas sportininkų paruošimas ir drausmė. Be jos, pasak komandos vyr. trenerio, Lietuvos TSR nusipeinlusio trenerio Vaclovo Brazdeikio, nieko nepasiekėsi.

— Nelengva, o kaip nelengva buvo laužyti metais „įšalusius ledus“, — prisimena treneris. — Nuo seno vyrao nuomonė: jeigu motobolininkas — su technika sportuojantis žmogus, jo fizinius užsigrudinimus, sportinis rezimas neturi tokios didelės reikšmės, kaip, pavyzdžiui, lengvaletiui, futbolinkui... Neteisininga pažiūra! Priešingai. Motobolininkas — tai ne tik motorizuotas futbolinkinas (vadinasi, jam savaimė privalomis visi pastarajam keliami reikalavimai), bet ir nedideliam plote dideliu greičiu lekiančio motociklo vairuotojas. Jo reakcija, orientacija turi būti nepaprastai gera. Visa tai jokiui būdu nesuderinama su nikotinu, nekalbant jau apie alkoholi...

Būtent šiuos reikalavimus iškėlė treneris kiekvienam sportuojančiam. Dėl to su kuo teko ir atsišveikinti. Nieko nepadarysi. Buvo skaudu, bet tvarka ir drausmė buvo ir yra svarbiausias komandos bruožas.

Kuo kitu, kaip puikiu pasirušimui galima paaiškinti šio sezono finišą? Per penkias dienas krentingiškai savoje aikštėje sužaidė du šalies čempionato susitikimus, rungtyniavo su VDR pirmenybių nugalėtoju Apoldos „Dinamo“ bei dalyvavo 1985 metų atvirose Tarybų Lietuvos olimpienybėse. Per tam laiką dešimtą kartą buvo laimėtas respublikos čempiono titulas, sanptyku 6:4 įveikti svečiai iš VDR, iškovota pergalė šalies čempionato rungtynėse, užtikrinusi komandai šeštąjį vietą. O pralaimėta tik TSRS čempionato bronzos medailio laimėtojui Poltavos „Vimpeliui“. Minimaliu skirtumu — 0:1. Ne be reikalo laikraštis „Sovetskij patriot“ šalies motobolo čempionato apžvalgoje raše: „Žymiai pagerino žaidimą „Zemūktechnikos“ komanda iš Kretingos miesto Lietuvoje. Iš devintos vietos praejusime sezone ji iškėpė į šeštąjį“. O juk nesenai kolektyvui ir vėl grėsė pavojujus atsišveikinti su aukščiausiają lyga...

— Sunkus, įtemptas kasdieninis

NAUJI REKORDAI

Ferganoje vykusiose sąjunginėse parašutininkų pirmenybėse užfiksuotas naujas nusileidimo tikslumo pasaulio rekordas. Sporlininkas M. Balajevas iš Jesentukų, šokdamas iš 1000 metrų aukščio, 29 kartus iš eilės tiksliai

nusileido į 5 cm skersmens skritulį.

Dar vieną pasaulio nusileidimo tikslumo rekordą pasiekė aštuonių vyrių grupė. Šokant iš 1000 metrų aukščio, po du kartus vienais po kito visi grupės nariai nusileido tiksliai į centrą. Ankstesnis rekordas buvo 45 žmonių grupė.

pirmas nuo centro buvo 2 cm (ankstesnis rezultatas buvo 3 cm).

Pagerintas ir grupinės akrobatis TSRS rekordas. 50 parašutininkų laisvo kritimo metu sudarė bendrą figūrą „grotelės“. Ankstesnis rekordas buvo 45 žmonių grupė.

Kretingoje – šventė

kiekvieno komandos nario ir ypač trenerio darbas — štai šios pažangos pagrindas, — pasakoja kolektyvo vadovas, Kretingos rajono žemės ūkio technikos gamybinio susivienijimo valdytojas Vaclovas Gricius, kuriam patikėta vadovauti ir rajono motobolo federacijai. — Na, ir, žinoma, sąlygos darbui. Mūsų federacijos prezidiumo nariai padarė labai daug, kad sportininkai galėtų sėkmingai treniruotis, tobulinti savo meistriškumą, rungtyniauti.

Išties, argi galima sulgyinti šiandieninės darbo sąlygas su tomis, kurios buvo prieš penkiolika metus, kai ši sporto šaka „pri-siregistravo“ Kretingoje?

„Motobolą jau žaidė skuodiškiai, Telšių bei Radviliškio sporto mėgėjai, kai susiburti šios įdomios sporto šakos komandą ryžosi kretingiškiai. Bet kolektivas stokojo visko: motociklų, bázės, žinių, normalių treniruočių ir ypač drausmės. Gal dėl to daugelio sportininkų akys émė krypti į Vaclovą Brazdeikį, ilgą laiką sėkmingai žaidusį futbolą, po to treniravus vietos komandą. Mégiamas futbolas prarado kadaise turėtas pozicijas, ne tik jaunimas, bet ir prisiekę sriegalai nustojo lankesi rungtynėse. O pamainos klausimas buvo dar aštresnis. Matytas motobolo žaidimas įtikino trenerį, kad futbolo ir motobolo principas tas pats — sėkmingas kamuolio vedimas, tikslios pausočios ir smūgiavimas. Vadinas, ir taktinis pasiruošimas, patirtis, išgyti žaidžiant futbolą, galės būti sėkmingai panaudoti. Toks „atradimas“ ir paskatino Vaclovą Brazdeikį perimti vadovavimą komandai. O kretingiškiai žino — jei Brazdeikis ko nors imasi, būtinai padarys! Ir darė žmogus, kiek galėjo.

Palaipsniui buvo gauta treniruotėms bei varžyboms skirta aikštė, bokštas garaže. Komanda pradėjo sistemingiau treniruotis, dalyvauti šalies čempionate. Net teisė žaisti aukščiausioje lygoje iškovojo. Tik, deja, neilgam. Ne-sant konkretios paramos, normalių darbo sąlygų, o ypač lėšų, tuometiniai „Švyturio“ sportininkai po metų ir vėl nuriudejo į pirmąją lygą. Bet nepasidavė. Komandos siela Kazys Knieža, Irmantas Gagilas, Romas Petruskas, Kęstutis Lapinskas, Pranas Ziubrys ir kiti vyrai dirbo, stengėsi. Tik ne ką tepasiekdavo. Stūmė sezoną po sezono, kol pagaliau 1977-aisiais į pagalbą atėjo „Zemüktechnikos“ rajoninis gamybinis susivienijimas. Motobolas, kuris daugelį metų buvo atskirų rėmėjų rūpestis, tapo gausaus aktyvo — rajono federacijos prezidiumo narių dėmesio objektu. Taip prasidėjo naujoji

J. ŠIMKAUS nuotr.

Kretingos motobolininkų, pasivaldinusių „Zemüktechnikos“ vardu, era.

Buvo rasta galimybė išgyti pakankamai motociklų, aprangos, kamuolių, pradėta dirbtai su jaučiu. Ir tai netrukus davė vaisių. 1978-aisiais kretingiškiai jau tapo pirmosios lygos savos zonas nugalėtojais ir išgijo teisę rengti pereinamajį turnyrą. I Žemaitiją atvyko daug pajėgių komandų. Bet visos jos buvo pri-verstos pripažinti šeimininkų pranašumą. Tiesa, ne visos rungtynės galėjo būti žaidžiamos visa jėga, nes pabiurejus aikštynas priverstė turnyro rengėjus net perkelti varžybas į profesinės technikos mokyklas bazę...

Kaip reikėjo organizuoti motodromo statybą, kokių pastangų prieikė, kad įvairios organizacijos, jų darbuotojai talkintų, padėt — tik Lietuvos KP rajono komiteto pirmasis sekretorius Valerijonas Kubilius ir antrasis sekretorius Geradas Masiulis, federacijos prezidiumo nariai težino. Melioravimo statybos ir montavimo valdybos viršininkas Valentinas Paspirgėlis, Žvérininkystės ūkio direktorius Benediktas Urbonas, ATĮ viršininkas Algimantas Steinys, Eksperimentinės statybinių konstrukcijų gamyklos direktorius Juozas Šiaulys, Autokelių eksploatavimo linijinės valdybos viršininkas Zenonas Juška, TSO pirmininkas Stanislovas Jatkuskas, daugelis kitų ne tik patys rūpinosi, bet ir stengėsi, kad jų vadovaujamų kolektivų

nariai prisdėtu kuriant motobolininkų bazę. Aišku, didžiausias rūpestis gulė ant „Zemüktechnikos“ rajoninio skyriaus viršininko Vaclovo Griciaus, jo pavaduotojo Antano Lukausko pečių. Tačiau jie ne be reikalo tiesioginiai komandos šefai. Be to, kiekvienu klausimu kretingiškiai susilaikdavo deramos paramos iš Lietuvos TSR valstybinio gamybinio techninio žemės ūkio aprūpinimo komiteto pirmininko Albino Zorsko, susivienijimo darbuotojo Jono Žebtoriaus.

Taip visų bendras rūpinimasis, dėmesys, indėlis pagal išgales, padedant sportininkams, padėjo pradžioje išaugti normalių išmatavimų asfalto-bitumo dangos motodromui, o šiemet, motobolo penkiolikmečio Kretingoje sezono, ji papuošė ir modernios tribūnos, nusirengimo kambariai, pagalbinės patalpos.

— Visiškai kita nuotaika dabar sportuojame, — pasakoja komandos veteranas ir ilgametis kapitonas Jeronimas Mikaločius. — Nei tau galvoti reikia, kur paruošti techniką, nei vargli per keliones. Tad ir dirbame dar nuoširdžiau, ryžtingiau žaidžiame. Sunku per treniruotes, nelengva ir per tolimus reisus pas varžovus. Bei kai visi užsigrūdinę — ir prieš geriausius žaidžiame, kaip lygūs. Šeštoji vieta — ne riba mūsų komandai.

Plečiasi ir stiprėja kretingiškių draugiški ryšiai su VDR sportininkais. Nuolatiniai susitikimai su Apoldos dinamiečiais, kurie pir-

mą kartą šiemet dalyvavo atvirame respublikos čempionate (pelné bronzą), padeda „Zemüktechnikos“ sportininkams ne tik geriau pažinti daugkartinio VDR čempiono žaidimo braizą, ieškoti būdų taktiniu požiūriu pralenkti varžovus, bet ir techniškai tobuleti.

...Daug gražių žodžių buvo pasakyta per šio sezono pabaigai ir motobolo penkiolikmečiui skirtą iškilmingą susirinkimą Lietuvos KP Kretingos rajono komitete. Apie šešus, federacijos prezidiumo narius, nuoširdžiai besirūpinančius komandą ir jos reikmėmis, sportininkus ir jų trenerį Vaclovą Brazdeikį. Nepamiršo visuomenininkai gražiai padėkoti kolektivui, jo nariams, savo nuoširdžiu darbu, brandžiu žaidimu padariusiems kiekvienas rungtynes — švente. Švente vienims motobolo gerbėjams. O jų Kretingoje — tūkstančiai. Iš jų auga jaunoji sportininkų pamaina, sėkmingai išsiungianti į kolektivo pagrindinę sudėtį, iš jų tikimasi, drauge su prifyrusiais sportininkais, nauju laimėjimui. Juk naujame sezone laukia ne tik TSRS čempionato susitikimai, bet ir šalies IX spartakiados kovos. Iki šiol mūsų respublikos sportininkai net du kartus laimėjo bronzos medalius. Draugiškas kolektyvas kupinas ryžto neuzleisti savo pozicijų, svajoja apie prizinę vietą ir šalies čempionatą. Ką gi, tai realios svaronės.

A. ICIKAVIČIUS

Grūdino darbai ir metai

Parašiutininkai treniruotėi pasiruošę.

Darnioje respublikos aviacijos sporto klubų šeimoje kapsukiečiai — jauniausi. Galima sakyti, gyvena dar vaikystės dienas, nes iki dešimtmečio — dar ne vienorių metų atkarpa.

Taip, Kapsuko aviacijos technikos sporto klubas, vienintelis respublikoje kultivuojantis tik parašiutizmą, amžiumi dar jaunas. Bet, kaip sakoma, ne metai žmo-

gū žymi, o darbai. Kapsukiečiai parašiutininkai, nors turėdami toli gražu ne pačias geriausias sąlygas treniruotėms, meistriškais rezultatais ženklinio ne vienerias paties aukščiausio rango varžybas. Sporto meistrė Birutė Kaiiliuvienė jau daugelį metų yra Tarybų Lietuvos patriotinės draugijos pirmą parašiutininkę, daugkartinė respublikos čempionė,

Sėkmingai ji pratesė pergalį seriją respublikos bei šalies čempionatuose ir šiais metais.

Pavydėti galima Birutei užsispyrimo, dėbštumo ir didelio užsidegimo. Prisimenu, kaip praėjusiais metais ji laikė stojamuosius egzaminus į Lietuvos valstybinio kūno kultūros instituto neakivaizdinį skyrių. Kapsuke tuo metu vyko sąjunginės SDAALR

aviacijos sporto klubų, kultivuojančių parašiutizmą, varžybos Kapsuko ATSK taurei laimėti, Birutė — pagrindinė ir lemiama jėga ekipoje. Ji tai pati suprato. Bet kai slegia daug kitų rūpesčių, ar sugebési išlaikyti įtampą? Klausimas reikalavo pasiryžimo. Ir Birutė neapvylė. Tomis dienomis komandos draugai ir varžovai aerodrome ją matė su knyga rankose. Atidėdavo ją į šalį tik prieš pat šuoli, kai reikėdavo lipoti į lėktuvą ir kilti į padangę eiliniams šuoliui. Ir institute konsultacijų nepraleido, ir kiekvienu egzaminą pirma stengdavosi išlaikyti. Vis, kad galėtų suspėti į varžybas. Birutė sėkmingai išlaikė stojamuosius egzaminus, o varžybose tapo absoliučia nugalėtoja.

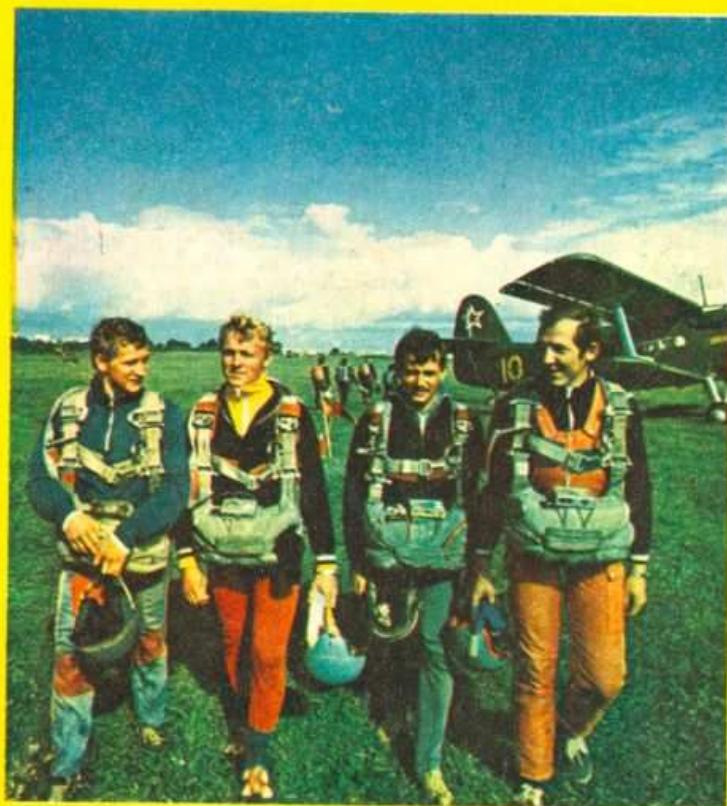
Darbai ir metai grūdino kapsukiečius. Meistrai, kaip kad Birutė Kaiiliuvienė, klubo viršininkas, praeityje vienas geriausių parašiutininkų respublikoje, sporto meistras Gintautas Varnagiris, kultivuojantis parašiutizmą jau beveik ketvirtį amžiaus, o nuo 1977-ųjų vadovaujantis klubui, yra geras pavyzdys ir pradedantiesiems, ir tiems, kurie meistriškumo vingiuose jau turi palikę pėdsaką. Meilė, atsidavimas pamėgtai sporto šakai ir stropus darbas iki paskutinio prakaito — štai tie dėmenys, kurie sudaro pergalų džiaugsmą. Visa tai pirmiausiai ir stengiasi iškieptyti savo auklėtiniams klubo instruktoriai. Gal todėl šiandien nieko nestebina, kad SDAALR respublikos jauni, jaunimo ir suaugusių rinktinėse gausu Kap-

Klubo viršininkas G. Varnagiris skridimui išleidžia lėkūnų instruktorių V. Levulį (priekyje).

Sporto meistrė B. Kailiuviene (kairėje) ant nugalėtojų garbės pakylas.

Po sėkmingų šuolių (iš kairės į dešinę): kandidatas į sporto meistrus K. Bosekis, sporto meistras A. Mačiulis, kandidatas į sporto meistrus J. Bačys ir sporto meistras V. Jankauskas.

suko ATSK parašiutininkų, kad sporto meistrai, šalies pirmenybių prizininkai B. Kailiuviene ir G. Butkevičius, taip pat A. Mačiulis groja „pirmu smuiku“ klasikiniame parašiutizme, o A. Anuškevičius ir K. Bosekis jau spėjo užsirekomenduoti kaip vieni pajėgiausių ir parašiutinės daugiakovės rinktinėje.

Su dideliu rūpesčiu ir stropumu auginama klubo ir būsimoji meistrių pamaina. Vien tik šį sezoną paruošti 77 trečio atskyrio parašiutininkai, o prie klubo veikiančioje jaunujų parašiutininkų mokykloje šios patrauklos sporto šakos abėcėlės, pirmosios pažinties su parašiutu mokosi daugiau kaip 20 miesto vidurinių ir profesinių mokyklų moksleivių.

Savo darbuose, plačioje klubo sportinėje ir visuomeninėje veikloje kolektivas visada jaučia miesto vadovų, savo šefų — Profesinės-techninio mokymo komiteto paramą ir dėmesį. Kaip tik Kapsuko 7-os, 51-os ir 79-os profesinių technikos mokyklų auklėtiniai sudaro veikliausią klubo kolektivo branduolį. Populiariausias parašiutizmas — 79-oje mokykloje, o jos pirmakursiai R. Zitkus, A. Michejevas, A. Jankauskas, A. Anuškevičius jau sėkmingai įveikė pradinę meistriškumo pakopą ir įvykdė pirmo sportinio atskyrio normatyvus.

Glaudūs ryšiai sieja klubą ir su pedagoginės mokyklos bei tarybinio ūkio-technikumo kolektyvais. Cia dažnai rengiami susitikimai su klubo darbuotojais, meno ir sporto bei aviacijos šventėmis. Technikumo vadovybė,

savo ruožtu, noriai skiria savo žiūryklą klubo parašiutinės daugakovės mėgėjų treniruočiams.

Prabėgę metai brandino kolektivą, išskaidė pasitaikiusius nesutarimus, padėjo surasti teisingiausią darbo ritmą ir tiesiausią kelią į pagrindinį tikslą. Tiksli rūpesčių kasmėt vis naujus kaupliasi. Pradžioje, kai gavo naujus parašiutus UT-15, atrodė, kad meistriškumo aukštumos kiekvienam bus pasiekiamos. O štai šiandien, išaugus sportininkų skaičiui ir pradėjus dirbtį diferencijuotai, atsižvelgiant į parašiutininkų pasiruošimą ir meistriškumą, jau nebepakanka turimų pa-

rašiutų D-1-SU pradedančiųjų apmokymui, UT-15 — atskyrininkų ruošimui, o PO-9 — sporto meistrų ir pirmo atskyrio parašiutininkų treniruočiams bei varžyboms. Užsiėmimai klubo aerodrome organizuojami penkias dienas per savaitę jaunimui patogiausiu nuo darbo bei mokslo laisvalaikiu. Kasdien atliekama daugiau kaip po 200 šuolių. Visa tai smarkiai trumpina parašiutų susidėvėjimo resursus.

Klubo aerodromas — miesto pakraštyje. Arti ir patogu vienems buvo, o ypač sportininkams. Išėjai po pamokų ar darbo pamainos, ir po pusvalandžio

jau gali būti aerodrome, turinti laisvalaikį treniruočėje. Bet štai per pastarajį penkmetį metas taip priartėjo prie klubo aerodromo, kad daugiau kaičiai jau visai greta, tarsi sakydami, kad parašiutininkams reikėtų erdvėnių plotų su tarnybinėmis patalpomis ir mokymui skirtais statiniiais.

— Jausdami tai, iki šiol aerodrome nieko ir nestatėme, — pasakoja klubo viršininkas. — Čia pagal generalinį miesto planą turi išaugti nauji gyvenamieji namai. Klubo aerodromui numatyta didelė ir patogia vieta už kelto kilometrų nuo miesto, prie pat plento. Ateinančiamse penkmeteje ten ir bus pradėtas statyti klubo administracinis pastatas su mokymo klasėmis, persirengimo kambariais, kitais sportininkams būtinais patogumais. Skraidymų aerodromas naujoje vietoje jau pradėtas ruoštis.

Su viltimis ir naujais užmojais žvelgia į ateityjį darbštus jauniausio respublikos SDAALR Kapsuko aviacijos technikos sporto klubo kolektivas. Sėkmingai įvykdę šio penkmetejo užduotis, jis pasiryžęs dyliktajame penkmeteje dirbtį su dar didesne energija, ugant ištikimus Tėvynės patriotus, ruošiant jaunimą tarnybai Tarybinėje Armijoje, o sportinėje veikloje — siekti didesnio meistriškumo, pačių aukščiausiu apdovanojimų tarpautinėse, respublikinėse varžbose ir sajunginiuose čempionatuose.

K. BAKŠTYS

Klubo Instruktoriai A. Mačiulis prieš startą patikrina sportininkų parašiutus. M. KURAIČIO nuotr.

Baigiasi 1985-ieji. Per šiuos metus draugijos narių skaičius Radviliškio rajone išaugo 1039-ais ir dabar 78 pirmės organizacijos vienija 23 916 dirbančiųjų bei vyresnio amžiaus moksleivius. Ruošiantis atskaitoms ir rinkimams teko gerokai peržiūrėti pirminių organizacijų vadovų kandidatūras, aptarti su draugijos nariais ką pakeisti, kad šis darbas būtų vadovams prie širdies. Visi susirinkimai vyko organizuotai ir parodė jaunimo norą gerinti sportinę veiklą, kuri yra geriausias draugijos darbo veidrodis.

Džiugu, kad per praėjusius metus sustiprėjo „Draugo“ kolūkio organizacija, kuriai vadovauja inžinerius-elektrikas Vytautas Blinstrubas, kad sėkmingai dirba Šeduvo tarybinio ūkio-technikumo, Rajkoopsajungos, Melloravimo statybos valdybos, Radviliškio penktosios bei Baisogalos vidurinių mokyklų pirmės draugijos organizacijos. Tai patvirtina ir rajono rinktinė startai respublikos bei šalies varžybose. Toliau savo meistriškumą kėlė daugkartiniai respublikos čempionai raketų modeliuotojai, kuriems vadovauja aistrinės šios sporto šakos mėgėjas Viktoras Karmonas, mokytojo Vlado Urbaičio auklėjami sportinės radio pelengacijos sekcijos nariai. Tobulėjo daugiaikovininkai ir šauliai, treniruojamieji Šeduvo TŪT dėstytojų Genovaitės ir Prano Kazlauskų, Žemės ūkio mašinų gamyklos darbuotojo Eugenijaus Čiucelio prižiūrimi žaidymo iš pistoleto mėgėjai.

Rajono sportininkai respublikos jaunių I žaidynėse užėmė 11-tą vietą. Ką gi, tai savotiškas akstinas tobulinti savo meistriškumą, pamoka mums, jog reikia dalykiškiai rūpintis komandomis. Džiugu, kad jau pradėtas kultivuoti kartingas. Jo mėgėjai susibūrė prie Radviliškio 5-osios vidurinės, o vadovauja jiems technikos sporto klubo instruktoriaus Jonas Bernotas. Norinčių sportuoti daugėja, ir mes pasiryžę išplėsti sekciją, praturtinti jos materialinę bazę.

Malonu man, pradėjusiam savo veiklą patriotinėje draugijoje dar 1968-aisiais, jog atgijo motobolininkų veikla. Kadaise buvau šios sporto šakos Radviliškyje pradininkas. Būta ir laimėjimų, bet vėliau reikalai taip susiklostė, jog nebuvu nei kur, nei kam sportuoti. Dabar afgavinti motobolą rimtai įėmėsi Melloravimo statybos valdybos viršininkas Antanas Digimas. Tai jo iniciatyva vėl taisomai motociklai, vėl rengiamos treniruotes, kuriams vadovauja įmonės šaltkalvis Vytautas Kiela. Kitąmet vyksiančioje respublikos IX spartakiadoje į motodromą tikrai išvažiuos radviliškiečių komanda. Kad visa tai tapyt realybė, labai stengiasi MSV pirmės partinės organizacijos sekretorius Romanas Kalvaitis.

Negaliu nepaminėti, kad Radviliškyje nori prigyti ir jauniausia sporto šaka — skaidyklės. Tiesa, ir žinių, ir inventoriaus dar nedaug, bet yra entuziastai, o tai, mano supratimu, jau pakankama garantija, kad mūsų vyrai ir skaidys. Norėčiau paminėti ir autodaugiaokovininkus, kurie dirba, vadovaujami mechaniko Aniceto Baltramiejūno. Jie nuolat sėkmingai startuoja respublikos

kėlė šį klausimą. Ir, matyt, jis teisus. Kad ir kaip mes besi-stengtume, aukščiau 6–7 vėtos respublikos spartakiadoje užimti negalime. Tad gal vertėtų rajono grupės dalyvius paskirstyti į dvi kategorijas?

Keli žodžiai apie šaudymą. Nežinau, kaip yra kitur, bet mūsų rajone ši sporto šaka masiškiausia ir laimėjimai joje nėra blogi. Tik štai problemų yra kul-

kliucių ruožų įrengimai. Visi mes mielai kultivuojame šią reikalingą sporto šaką. Radviliškio rajone išaugo ir respublikos čempionato prizininkas šeduviškis Arvydas Stakionis, sėkmingai savo meistriškumą kelia rajono TSK instruktoriaus Arūnas Stukyns. Stasė Čekanauskaitė, besimokanči Seduvos TŪT, daugelis kitų. Bet štai vykdyti varžybų beveik negalima. Mat, nėra įrangos kliucių ruožui. Tenka apsieiti Seduvos tarybinio ūkio-technikumo baze, kuri taip pat nėra tobula. Nejaugi atsakingi už šią sporto šaką darbuotojai negali susitarti su tuožus gaminančiomis organizacijomis, kad rajonu, miestu SDAALR komitetai, TSK, pirmės organizacijos centralizuotai galėtų įsigyti įrengimus kliucių ruožui?

Pastaruoju metu vis aktualiau skamba jaunųjų mopedininkų subūrimo, mokymo, auklėjimo klausimas. Ir mes, suprantama, norimai jo imsimės. Bet štai problema — rajone motociklų sportas nekultivuojamas, tad, mano manymu, pradžioje bus nemažai sunkumų. Reikalinga konkrečiai problema.

Pagaliau dar viena problema, labai jaudinanti mūsų rajono sporto mėgėjus. Reikalas liečia automobilizmą. Radviliškio rajone turime unikalų atvejį — žiedinių automobilių mėgėjų šeimą — pirmątakyrininkę Mariją ir kandidatą į sporto meistrus Alyozą Grigaliūnus, atstovaujančius „Komunaro“ kolonui. Nuosava mašina šie aistrinės lenktynių mėgėjai dalyvauja beveik visose respublikos, Pabalstijo, kitose varžybose. Ir sėkmingai! Bet... mašina — tik viena. Jis startuoja VIII klasės varžybose, ji — VII. Štai ir tenka Alyozui, vos baigus lenktynes, „pernesti“ variklį, sutvarstyti mašiną, ir dar karštą vairą perduoti vienintelėi respublikoje lenktynininkai moteriai. Ar tai teisinga? Ši žmonių, daug darančių automobilių sportui rajone populiarinti, niekas rimtai nešefuoja. O juk išlaidos didžiulės, mašina susidėvėjusi... Deja, iki šiol vadovaujančios organizacijos taip ir nerado galimybės skirti rajonui sportinį automobilį. O juk tikrai vertėtų...

Prasideda ruošimasis respublikos IX spartakiadai. Manome, jog startuosime 7–8 sporto šakų varžybose, kad šalia nuolatinėi mūsų sporto šakų dalyvių savejėgas ir meistriškumą demonstruos ir kartingo mėgėjai, daugiaokovininkai, ko gero ir skaidyklėlininkai. Siam tikslui dirbamė ranka rankon su rajono technikos sporto klubo viršininku Vytautu Stalyga. Tikimės taip pat, kad ruošiantis spartakiadai, gerokai padės šefai. Na, o noro, entuziazmo radviliškiečiams nestanga.

P. KUNDROTAS
Radviliškio rajono SDAALR komiteto pirmininkas

SDAALR DARBUOTOJO TRIBŪNA

Vien entuziazmo nepakanka

varžybose, pelnė komandinių nugalėtojų laurus.

Kaip matome, reikalai rajone klostosi lyg ir neblogai. Bet kai pasižiūri į praėjusių metų patriotinės draugijos organizacijų socialistinio lenktyniavimo rezultatus, radviliškiečiai sporto vystymo srityje — net 311. Kokiu būdu mes taip žemai „nufüpēme“ — niekaip nepajegiaime iššiaiskinti. Juk mūsiškiai nuolat dalyvauja respublikos varžybose, laimėjė 1984 metų raketų modeliavimo bei autodaugiaokovės varžybas, užėmė antroias vietas automobilių žiedinių lenktynių, sportinės radio-pelengacijos mėgėjai, sėkmingai startuoja karinės taikomosios daugiaikovės bei dvikovės jėgų išbandymuose, esama kandidatų į respublikos rinktinę. Ir po viso to — še tau, kad nori — trisdešimt pirmoji vieta! Tokia socialistinio lenktyniavimo rezultatu suvedimo „sistemas“ gali ne tik sugadinti nuotaiką, bet ir palaužti sportininkus bei trenerius vienuomenininkus.

Beje, kaičiant apie socialistinį lenktyniavimą, apie respublikos spartakiadas, mano nuomone, reikėtų rimtai atsižvelgti į rajono grupės dalyvių galimybes. Respublikoje esama rajonų, kuriuose veikia vaikų ir jaunių technikos sporto mokyklos. Kauno rajone yra stipriai į remianti Lietuvos žemės ūkio akademija. Tad kaip jau mums prilygti tiems, kur dirba etatiniai treneriai! Rajono sporto aktyvas, susirinkę apsvarstyti kompleksinių pasiodymų rezultatų, ne kartą

tvuojuant iškyla nemažai. Visų pirmą reikalas liečia šaudymą iš pistoleto. Niekas šio šaudymo būdo nėra panaikinės. Bet respublikos varžybos nerengiamos. Ką tokiu atveju daryti treneriams, sportininkams? Vargu ar galima reikalauti iš žmonių užsispyrimo kelti savo meistriškumą, jeigu jo niekas nenori patikrinti. Negaliama įsigyti net stebėjimo žiūronų. O kaip be jų koreguoti sportininko taiklumą?

Ne ką geresnė padėtis ir kultivuojant raketų modeliavimą. Mūsiškiai šioje sporto šakoje pirmauja, tad ir „skauda“ mums labiausiai. Siemėt čempionatas planuotas Akmenėje. Iki paskutinės dienos mūsiškiai ruošesi, norėjome startuoti dviem komandomis. Mokytojas V. Karmonas šiam darbui savo atostogas paaukojo, vaikai nevyko su tėvais poilsio. Ir štai, kai jau pasirengėme vykti į Akmenę, paskambinę į Vilnių sužinojome, kad respublikos raketų modeliavimo čempionatas nevyks. Nejaugi tai darbo stilius? Na ir kaip po to suprasti Lietuvos TSR SDAALR CK aviacijos skyrius nurodymą vežti komandą į TSRS čempionatą? Visų pirmą, respublikos ir šalies varžybų programą skirtinė. Žmones reikia kitaip ruošti, kitus modelius gaminti. Ar galima po tokius „gaisrus“ tikėtis stabilių rezultatų, aukšto meistriškumo?

Negaliu nepaminėti ir dar vienos bėdos, dėl kurios tenka vargti visų rajonų patriotinės draugijos komitetams. Tai karinės taikomosios daugiaikovės

Darbas – sportas – pergalė

Tokį devizą pasirinko LTSR karinės taikomosios daugiakovės rinktinės treneriai ir nariai.

Karinė taikomoji daugiakovė — viena sporto šakų, reikalaujančių nuolat tobulinti sportininko fizines ir technines savybes. Sportinių mokomųjų treniruočių stovyklų ir varžybų neužtenka nenutrūkstamam treniruočių procesui. Rinktinės pagrindą sudaro darbininkai, moksleivai, studenai, jaunuoliai, atliekantys karinę tarnybą, taurautojai. Tad reikėjo ieškoti naujų būdų, naujų formų suburti sportininkus laisvu nuo pagrindinių sportinių renginių metu. Viena jų — darbo ir sporto stovyklos.

Gamtą nepagailėjo Lazdijų rajonui gražiu mišku, skaidrių ežerų ir dzūkiško svetingumo. 1984-aisiais Ančios kolūkio pirmininkas Viktoras Stankevičius mielai sutiko pagalbininkus.

— Darbo bus per akis, bet viskas vietoje: bendrabutis, valgykla, kultūros namai, tikta ar mokat ką nors dirbt?

— Ką reikės, tą darysim! — toks buvo vieningas visų mūsų atsakymas.

Pradžia atrodė sunki: rytais anksti keltis, bėgti 6 km iki ežero, atlikus mankštą maudytis vėsiame vandeneyje. Po pusryčių — vežti akmenis, grįsti grindinį, daryti skiedinį ir betonuoti aikštėles prie fermų. Sočius pietus pavalgius vėl tas pats darbas ir dar treniruotė. O po vakarienės laukė tradicinės futbolo rungtynės su kolūkio jaunimu. Pamažu visi apsisiprato su tokiu dienos režimu, išmoko betonavimo darbų, karjere įsirengė šaudykla, mielai dalyvaujavo talkose šienapjūtės metu, o savaitgaliu — dar ir diskotekose.

Kolūkiečiai dažnai sustodavo ir, kraipydamis galvas, gérédavosi, kaip verda darbas jaunose, bet jau stipriose rankose. Greitai prabėgo tos trys darbo ir sporto savaitės. Bet visų rinktinės narių atmintyje jos išliko ilgam. Todėl šiai metais stovyklavome ištisą mėnesį. Per šį lai-

kotatpj išaugo didžiulis trąšų sandėlių, sportininkai kolūkui atliko darbų už 18 tūkst. rb, o patys įsigijo tiek gyvenime reikalingų specialybų. Petys į petį dirbo tiek sporto meistrai, tiek tiek pradėjė savo sportinių keliai penkiolikmečiai. Nepabūgo fizinio darbo ir mergaitės.

...Kyla pabaigtuvį vainikas, skamba lietuviška daina, pirmininkas spaudžia visiems rankas, linkédamas geros kloties gyvenime ir varžybose, o įdegusiouose veiduose spindi pasitenkinimas nuveiku darbu ir noras sekanciais metais pratęsti jau įsigalėjusią tradiciją.

Darbas davė naudą ne tik kolūkui. Jis padėjo auklėti jaunus žmones, pakelė jų sportinių meistriškumą. Apie tai geriausiai byloja tokie faktai:

Virginijus Gailius 1984 m. tapo absoljučiu visų karinės taikomosios daugiakovės rungtynių tarptautinių varžybų nugalėtoju, TSRS sukarinto kroso čempionu; Gediminas Kišonas — tarptautinių varžybų prizininku, Ana Stankevič, Alvydas Sakalauskas — TSRS čempionato prizininkais.

1985 m. Vytautas Pekarskas iškovojo Pabaltijo taurės varžybų prizininko vardą, įvykdė TSRS sporo meistro normą; Darius Regelskis tapo tarptautinių varžybų, TSRS čempionato prizininku, Alvydas Sakalauskas — tarptautinių varžybų, TSRS I jaunių žaidynių prizininku, Ana Stankevič — TSRS čempionato prizininkė, Virginijus Gailius ir Angelė Kislauskaitė — TSRS sukarinto kroso čempionai.

Užverstas dar vienerių metų puslapis. Respublikos karinės taikomosios daugiakovės rinktinės nariai nekantriai laukia naujo sezono, su jam būdingais sudėtingesniais uždaviniais, su kūrybingesniais darbais ir dar svarančiems sportinėmis pergalėmis.

P. VARNA,
Lietuvos TSR
nusipelnės treneris,
TSRS sporto meistras

1985 metų Tarybų Sąjungos čempionai Angelė Kislauskaitė ir Virginijus Gailius.
R. ROŽICKO nuotr.

ZURNALISTO KOMENTARAS.

Per šiemet Kaune surengta Tarybų Sąjungos karinės taikomosios daugiakovės čempionatą mūsų respublikos rinktinė iškovojo aukščiausią per visą šios sporto šakos istoriją vietą — ketvirtąją. O juk jai išvesti buvo sumuojaamas klasikinės daugiakovės mėgėjų ir trikovininkų pasirodymas. Jeigu būtų kitaip...

Sukarintą kliucių ruožą mūsiškiai įveikė silpnai. Atsiliepė pernelyg sėkminges pasirodymas Pabaltijo taurės varžybose, per kurias kiekvienas viską atliko iš pirmo bandymo. Tai ir padarė savotišką „meškos paslaugą“. Individualiuose bėgiuose niekam nepavyko patekti į šešetuką, o per estafetę rinktinė — Ana Stankevič, Česlovas Kasperas bei Virginijus Gailius — buvo šešta.

Rimtais apsvarsčius pirmosios dienos nesėkmes, puikiai atsirevanšuota per sukarintą krosą. Angelė Kislauskaitė buvo pirma, Nina Kirnickaja — ketvirta, o Ana Stankevič — vienuolikta. Antrą auksą komandai pelnė Virginijus Gailius, devintas buvo

Darius Regelskis, septynioliktas — Česlovas Kasperas. Pastarasis viršijoj laiko limitą vos 2 sekundėmis, o tai komandai atsiėjo net 33 taškus! Tačiau komanda buvo pirmą! Palyginti sėkmingsai startuota ir šaudymo dvikovoje. Tarybų Lietuvos rinktinės nariai A. Stankevič, V. Gailius ir D. Regelskis užėmė trečiąją vietą.

Jeigu būtų sumuojamai vien šių varžybų taikai, komanda būtų trečia. Bet starfavo ir trikovininkai. Vasilius Semčiūnas buvo septintas, o Sergejus Čermorecas — net aštuonioliktas. Tad — septinta vieta. Na, o galutinis bendrakomandinis rezultatas — ketvirtoji vieta. Gera pasekmė! Bet rinktinės treneriai P. Varna, P. Punelis ir N. Gudkovas nepatenkinti. Pasak jų, galima buvo ir reikėjo pasirodyti sėkminges. Ką gi, tokia galimių bus sekanciais metais. Mat, pakeitus anksčiau išsiuntinėtus TSRS taučių IX spartakiados varžybų nuostatus, karinės taikomosios daugiakovės varžybų vieta naujai parinktas Kaunas.

V. STANYS

ŠAUNUOLIAI, PILOTAŽININKAI!

[Atkelta iš 5 psl.]

sportininką A. Liubarecą bei mūsiškį A. Jurgelevičių, ir iškovojo absoljutaus Tarybų Sąjungos čempiono aukso medalį. Antrąją vietą pratime ir sidabro medalį bendroje įs-

kaitoje pelnė Algis Jurgelevičius, Palmyra Girskutė, finaliniame pratime pelniasi bronzos medalį, turėjo tenkintis trečiąja vieta ir bendroje pirmenybių įskaitoje. Palmyros iškovočios pergalės yra didelis šios darbščios sportininkės, aistrinės lėktuvų sporto mylėtojos laimėjimas.

Pabaigai pasakysiu, kad pirmenybėse lankūnai rungtyniaavo su lėktuvais JAK-52, o mūsų komandoje startavo Palmyra Girskutė, Vytautas Lapėnas, Algis Jurgelevičius, ir Leonas Jonyš, o individualiai — Onutė Motiejūnaitė. Daugkartinis šalių čempionatų prizininkas, tarptautinės klasės sporto meist-

ras vilnietas Jurgis Kairys po Europos čempionato, kuriame skraidė lėktuvu JAK-55, ilėjosi ir nedalyvavo pirmenybėse.

Po čempionato j šalių lankūnų pilotažininkų rinktinę vėl pakviesčia Onutė Motiejūnaitė, Jurgis Kairys ir Vytautas Lapėnas.

N. MACIUS

Varžybų momentas. „Vilga“ nutupdoma tiksliai į nustatytą nusileidimo zoną.

Respublikos navigacinių varžybų čempionai ir „Sparnų“ prizo laimėtojai Vilniaus ATSK lankūnai R. Vanagas (kairėje) ir absolutus nugalėtojas V. Ramelis su komandos treneriu L. Buitkumi (viduryje).

K. MINČIAUS nuotr.

Kartu su draugais ir kaimynais

Mūsų respublikos aviacijos sporto klubų lankūnams navigacinių varžybos — ne naujiena. Penkiolika kartų jie jau yra rungtyniavę skridamai maršrutais per nustatytus kontrolinius punktus net sekundės tikslumu, demonstruodami grakštą sportinio lėktuvu valdymo techniką skridimose ratu virš aerodromo, o dyvilių pastarajų metų beveik visų klubų ekipos sprendė ginchę sportinėje kovoje dėl „Sparnų“ redakcijos prizų.

Siais metais respublikos aviacijos sporto klubų lankūnams pamėgtoms navigaciniems varžybos pagal nusistovėjusią tradiciją rugsėjo antrajį šeštadienį susirinko į Vilniaus aviacijos technikos sporto klubo skraidymų bažę Paluknyje. Nebuvo tik klaipėdiečių, nors jie anksčiau iškovoję pergaliemis yra reikšmingiai praturtinę žiolas populiarias varžybas. Verta prisiminti, kad ir naujajų pereinamajų „Sparnų“ prizą sukurė vienas Klaipėdos ATSK sportininkų.

Taip, uostamiesčio lankūnų varžybose nesulaukėme, užtat gausenis būrys entuziastų atvyko iš broliškų respublikų. Starte išsiplikavo dešimt komandų, kurių gretose matėme net dyvilių sporto meistrų. Be mūsų respublikos ekipo, ši kartą sveikinome sportininkus iš Ukrainos sostinės

ir kaimyninės Latvijos Cesio aviacijos sporto klubų.

Draugų būryje visada maloniai rungtyniauti. Reikia pažymėti ir dar vieną išskirtinį šių varžybų bruožą: jos vyko pagal naujus nuostatus, atitinkančius tarptautinių navigacinių varžybų reikalavimus. Pirmame pratime buvo atliekami trys skridimai ratu virš aerodromo, startuojant dviem sekundžių tikslumu praėjus penkioms minutėms po pakilio. Viename iš šių skridimų sportininkai turėjo tiksliai nutupdyti lėktuvą į nustatytą zoną, prieš pat finišą perskridę kliūtį (ši kartą — ištiesą virvę su vėliavėlėmis), o dešimties metrų tūpimo zona buvo pažymėta metrais, kad galima būtų skirti baudos taškus, atsižvelgiant metrų tikslumu į lėktuvu nutupdymo vietą.

Skrendant maršrutus, laiko tikslumas buvo žiūrimas atskirai kiekvienoje atkarpoje, o komandiniam pratime lankūnas ir šturmanas, skrisdami duotu maršrutu, privalėjo rasti trasoje teisėjų išdėliotus kontrolinius ženklius ir, gržę į finišą, vos išlipę į lėktuvą, pranešti teisėjų kolegijai, kur ir kokius kontrolinius ženklius pastebėjo.

Permaininga sėkmė lydėjo varžybų dalyvius kiekviename pratime. Štai vilnietais Vytautas Ramelis pirmame pratime, skrisda-

mas vieną ratą virš aerodromo, po pakilio starto linija perskrido net 33 sek. vėliau ir už tai gavo nemažai baudos tašką, o antrame ir trečiame pratimuose, jvelkiant 210 km (per 1 val. 3 min.) ir 130 km (per 58 min.) maršrutus, skrido labai tiksliai ir pasiekė geriausių rezultatų. Si sėkmė ir lémė vilniečiui pergalę bendoje varžybų įskaitoje. Tiesa, gerai buvo įvertintos ir jo teorinės žinios apie aeronavigaciją ir lėktuvu techninę struktūrą.

Pirmajį pratimą — tris skridimus ratu — tiksliausiai atliko šilutiečis Aleksas Karalavičius. O štai komandiniam pratime šilutiečiai (A. Karalavičius ir Ramūnas Jurkštės) 146 km maršute, kurį reikėjo nuskristi per 1 val. 10 min, nepastebėjo nė vieno kontrolinio punkto. Si nesėkmė juos nusmukdė net į aštuoną vietą.

Absoliučiu tikslumu maršute, praskrendant tarpinius kontrolinius punktus, pasižymėjo Biržų ATSK lankūnai Gediminas Vencikus ir klubo viršininkas Vidmantas Jukna (jis buvo vienintelis klubo viršininkas tarp dalyvių). Biržiečiai komandiniam pratime užėmė pirmą vietą. Tuo tarpu Telšių ATSK lankūnai Stasiui Stasiūnui kontroliniai punktai, skrendant 130 km maršrutą, liko „rebus“ ir galutinėje varžybų dalyvių rikiuotėje jis turėjo tenkintis septyniolikta vieta.

Tai tik keletas sportinės kovos štrichų, lėmusi komandai ir sportininkui pergalę arba nesėkmę. Apskritai, varžyboms lankūnai buvo nebogai pasiruošę ir pasiekė laukiamų rezultatų pagal sugebėjimus ir savo meistriškuom. Absoliutaus lankūnų navigacinių varžybų respublikos čempiono vardą ir aukso medalį iškovojo bei „Sparnų“ redakcijos speciaių prizą laimėjo Vilniaus ATSK lankūnas Instruktorius Vy-

tautas Ramelis, surinkęs 7942 taškus. Antrąją vietą ir sidabro medalį laimėjo Šiaulių ATSK lankūnas instruktorius Henrikas Birbilas (7865), o trečiąją vietą bendoje įskaitoje į Lietuvos aviacijos sporto federacijos bronzos medalis atiteko Kauno Jono Ziburkaus aviacijos sporto klubo lankūnui instruktoriui Vidui Zaliukui (7706).

Komandinę pergalę ir „Sparnų“ redakcijos pereinamajį dižinį prizą iškovojo Vilniaus aviacijos technikos sporto klubo ekipa (treneris L. Buitkus), kurioje startavo klubo lankūnai instruktoriai Vytautas Ramelis ir Rimantas Vanagės. Kitos komandos vienos bendoje varžybų įskaitoje pasiskirstė taip: 2. Biržai, 3. Akmenė, 4. Kaunas, 5. Šiauliai, 6. Panevėžys, 7. Cesis, 8. Šilutė, 9. Telšiai, 10. Kijevas.

Keli žodžiai apie varžybų organizacines „spalvas“. Sportininkai dėkingi varžybų rengėjams — Vilniaus aviacijos technikos sporto klubo kolektivui. Vilnietais visiems buvo rūpestingi, gerai organizavo ne tik varžyas, bet ir dalyvių poilsį bei gyvenimo sąlygas, atminimui įteikė specialiai šioms varžybos pagamintas gaireles, o geriausiemis lankūnams — dovanėles. Nedaro garbės tik tai, kad varžybų nuostatai buvo patvirtinti ir išsiusti į klubus likus mėnesiui iki startų, nors niekas netrukdė tai padaryti dar pavasarį. Tada klubų lankūnai, ypač broliškų respublikų sportininkai, būty galiė visą sportinį sezoną treniruotis, be skubotumo ir būgštavimų tobulinti skraidymo meną. Sis atvejis turėtu būti pamoka ateicių, nes varžybos jau įgyja sajunginį autoritetą.

K. KAZIONAS

„Sparnų“ redakcija dėkoja šių varžybų rengėjams, sporto teisėjams, aviatechnikams, visiems, kurie prisidėjo jas organizuojant.

JAUNIMUI — APIE KARINES SPECIALYBES

ORO KOVOS MEISTRAS

Mūsų tarybinė tikrovė kiekvienam jaunuoliui leidžia pasirinkti specialybę pagal norą ir sugebėjimus. Daug jaunuolių svajoja prisiliesti prie aukščiausiuos technikos kūrinių, tapti lakūnais, kosmonautais. Nuo šių metų pradžios Vilniaus S. Dariaus ir S. Girėno aeroklube skraidymo meno buvo pradėti mokyti šešiolikmečiai jaunuoliai, nutarę tapti karo lakūnais. Lapkritinė mandatinė komisija klube praėjo antroji būsimųjų jaunujų lakūnų laida, kuri skraidytį pradėjau 1986 metų vasarą.

Tiem, kurie svajoja tapti karo lakūnais, norisi papasakoti apie tai, kokie reikalavimai keiliami karo lakūnui, kokais keiliis reikia eiti, norint pasiekti aukščiausią šios idomios, bet gansunkios ir sudėtingos profesijos pakopą ir tapti oro kovų meistrus.

Triskart Tarybų Sąjungos Didvyris, aviacijos maršalas Ivanas Kožedubas rašė, kad „tapti oro kovos meistru, oro snaiperių, skraidyti dieną ir naktį bet kokioms sąlygomis, vykdyti pačias sudėtingiausias užduotis turi siekti kiekvienas lakūnas, jeigu jis suprantą savo idomį ir savo vietą kovinėje rikiuotėje, gerbia lakūno darbą“.

Šiandien daug kas oro mūšį įsivaizduoja pagal filmuose matytų Didžiojo Tėvynės karo oro mūšių epizodus, knygose perskaitytus aprėsimus. Bet šiuolaikiniai lėktuvai skaido daug greičiau ir aukščiau, turi nepalyginamai galingesnę ir jvairesnę ginkluotę, tobulesnius prietaisus. Visa tai pakeitė ir oro kovos pobūdį. Tačiau išliko ir kai kurie „senosios“ oro kovos brožai. Ji vyksta pagal tą pačią formulę: manevras, suartėjimas su priešu ir ataka. Bet šie elementai dabar jau turi naują turinį. Manevras vyksta platiuose greičio, pagreičio, perkrovimų, aukščio, diapazonuose, matant priešą vizualiai, o dažnai — vien sekant jį prietaisais. Manevras gali susidėti iš daugelio grupinių aukščio pilotažo figūrų, atliekamų horizontalioje ir vertikaloje

plokštumose nuo kelij metrų iki kelij dešimčių kilometrų aukščio stratosferoje. Suartėjant su priešu, Didžiojo Tėvynės karos metais lėktuvas neviršydavo 150—200 km/val. greičio. Dabar suartėjimo greitis būna žymiai didesnis ir priklauso nuo atakuojamo objekto charakteristikos bei naikintuvo padėties.

Ataka vainikuoja oro mūšį. Ją charakterizuojasi šiuolaikinė naikintuvų ginkluotė: raketų „oras—oras“ sistemos, greitašaudžių patrankų kompleksai, optiniai, lokaciniai ir kitokiai principais veikiančios automatiškos pristatymo ir ginkluotés valdymo sistemos. Atsižvelgiant į tai, atakuoti galima taikiniui esant ir už dešimčių kilometrų, ir iš mažo atstumo. Sudėtingos šiuolaikinio oro mūšio ypatybės kelia naujus reikalavimus ir lakūnui-naikintui.

Beveik kiekvieno lakūno-naikintojo kelias į aviaciją pradedė aviacijos sporto klubuose. Aviamodeliai, šuoliai su parašiu, skridimai sklandytuva arba sportiniai lėktuvai yra tie „laipeliai“, kurie ilgainiui atveda į aukštąjį karo lakūnų mokyklą. Po studijų, mokomujų ir savarankiškų skraidymų su naujausiais naikintuvais, gimsta trečios klasės karo lakūnas, leitenantas, turintis dar ir inžineriaus žinias, būtinas šių dienų karinės technikos valdymui. Po to seką tarnyba kartu su naujuoju aviacijos daliniuose, sunokus ir atakus darbas tobulėjant ir gillinantis į lakūno profesijos paslaptis. Atrodo — viskas paprasta. Tačiau taip gali atrodyti tik tam, kas artimai nepažįsta karo lakūno profesijos.

Visą šį kelią nuo pirmojo modelio, iš bambukinių lystelių pates pasigaminto 1946 metais Vilniaus pionierių rūmuose, nuo pirmųjų šuolių su parašiu, skraidymų sklandytuva A-1 ir A-2 Vilniaus aeroklube 1949—1953 metais iki pirmos klasės karo lakūno, lakūno-snaiperio nuėjo pulkininkas Vidmantas Motieka. „Oro kovos meistras, — pasakoja V. Motieka, — tai karo avia-

cijos lakūnas, jisavinės pirmaklasio lakūno skridimo braižą — mokantis meistriškai atlėkti aukščio pilotažo figūrų kaskadus, turintis oro šaulio-snaiperio sugebėjimų, fiziškai tvirtas, politiškai ir moraliskai užsigrūdinęs karys, kuriam tarybinės Tėvynės gynimas yra visų švenčiausia ir garbingiausia pareiga.

Oro kovų meistras privalo būti profesionaliai gerai pasiruošęs. Aukščioji karo lakūnų mokykla duoda inžineriaus išsilavinimą ir jaunus, pradžioje dar gležnus sparnus. Kariniame dalinyje lakūnas brėsta, mokykloje gautas teorines žinias pradeda taikyti praktikoje. Karo lakūnas, pilotuoja viršgarsinius lėktuvus, kuriuose sukoncentruoti naujausiai mokslo ir technikos laimėjimai, nuolat privalo susivokti naujausiai mokslo ir technikos žinių labirintuose. Daug dienų reikia praleisti prie knygų, jvykdinti tūkstančius skridimų, norint tapti skraidymo asu, grupinio pilotažo meistrui, sugebančiu skraidyti dieną ir naktį, debesyse, mažame aukštyste ir stratosferoje greičiaus, keliškai viršijančiais garsu greitį.

Karo lakūnas skaido ne tam, kad atlėktų tai gražiai ir greitai, o tam, kad mokėtų kovoti ore. Oro mūšiuose kovoja ne skaičiumi, o mokėjimai. Lakūnas, kuris bet kokieje kovinėje situacijoje sugebėja surasti optimalų taktinį sprendimą, nelauktai užklupti prieš ir atakuoti pačiu patogiausiu momentu, jgyja iniciatyvą ir paprastai laimi ore mūšį netgi prieš skaitlingesnį, neretai ir geriau ginkluotą priešą.

Trečia, kas būtina oro kovos meistrui — tai jo psichologinis ir moralinis pasiruošimas, dvasinė jėga. Norédamas laimėti ore mūšį, lakūnas-naikintojas privalo mokėti valdyti ir save, savo jausmus ir nervus, kada kojos ir rankos virpa nuo fizinio ir dvasinio įtempimo ir nenori paklussti, kada „perkaitęs“ kraujas plūsta į smegenis, o kūnų plauna prakaito upeliai. „Lakūnas-naikintojas turi ne smilti, o degti noru nugelėti prieš“, — sakė dukart Tarybų Sąjungos Didvyris, aviacijos maršalas P. Kutachovas. Tik giliai idėjiškas žmogus, aukštostas klasės lakūnas, didelės dvasinės jėgos karys gali tapti tik-

ru oro kovos meistru.

O ar kiekvienas lakūnas gali juo tapti? Ne kiekvienas. Zmogus sugebėja pakilti iki tokios gyvenimo aukštumos, kuri atitinka jo specifinius sugebėjimus, potinkinius pasirinktai profesijai. Parastai pritrę lakūnai instruktoriai jau pirmuose mokomojiuose skrydžiuose pastebi savo auklėtinio sugebėjimus skraidyti.

I Vilniaus S. Dariaus ir S. Girėno aeroklubo Jaunųjų lakūnų mokyklos pirmąjį laidą buvo priimti šešiolikmečiai jaunuoliai, kurie panoro tapti karo lakūnais ir, baigę vidurines mokyklas, stos į karines aukštąsias. Jau pirmiausiai mokymosi metais gerai išmoko valdyti ir pilotuoti lėktuvą mokyklos kursantai Evaldas Prūsevičius ir Renatas Petkus, Rolandas Juodėlis ir Erlandas Maištavičius, o Svajūnas Polkevičius, nepaisant savo jaunumo ir patirties stokos, skridimo metu, ištikus gedimui motore, sugebėjo rasti tinkamiausią sprendimą ir optimalią išeitį iš sudariusios sunkios padėties. Už tai Svajūnui klubo vadovybė parėskė padėką ir apdovanojo varžinės laikrodžiu.

Ar ne tokis pat prieš 35 metus buvo ir Vidmantas Motieka? Ne išvaizda, o ryžtu ir sugebėjimais skraidyti. Dabartinis S. Dariaus ir S. Girėno aeroklubo šurmanas Slavomiras Mačiakas kartu su Vidmantu pradėjo mokytis skraidymo meno pas laikiną-instruktorių Aleksandą Moteliną. „Darštumas ir tvirtas tikslas siekimas, turtas stebuklingas raktelis atidarydavo Vidmantui visas duris veržiantis į padangę, kuri jį labai vilijojo“, — prisimena apie Motieką Slavomiras, visada, kaip jis pats sako, geronoriškai pavydėjęs Vidmantui karo lakūno profesijos.

Plačiosios mūsų tarybinės Tėvynės oro erdvę saugo karo lakūnai, kurių gretose ypatingą vietą užima oro kovos meistrų lakūno-snaiperių gvardija. Norišti tikėti, kad iš būrio kursantu, šią vasarą pradėjusių pirmuosius skrydžius Vilniaus aeroklubo padangėje, laikas augimo ir tobulėjimo laiptais ne vieną nuves į oro kovos meistrų gvardijos gretas.

J. ZILIONIS,
atsargos pulkininkas,
pirmos klasės karo lakūnas

LAIMĖJIMAI NE DUODA... RAMYBĖS

[Atkelta iš 11 psl.]

je, beje, daug darbo. Antano Šlapiko pavyzdys puikiai rodė, kaip galima, ir reikia paruošti techniką. Perimkime šį patyrimą, pasidarykime visi jo verti mokiniai — štai konkretus, šunkus, bet pasiekiamas uždavinys. Reikia tik taip kaip Antanas pasižiūsti pamėgtai sporto žakai, taip rimtai

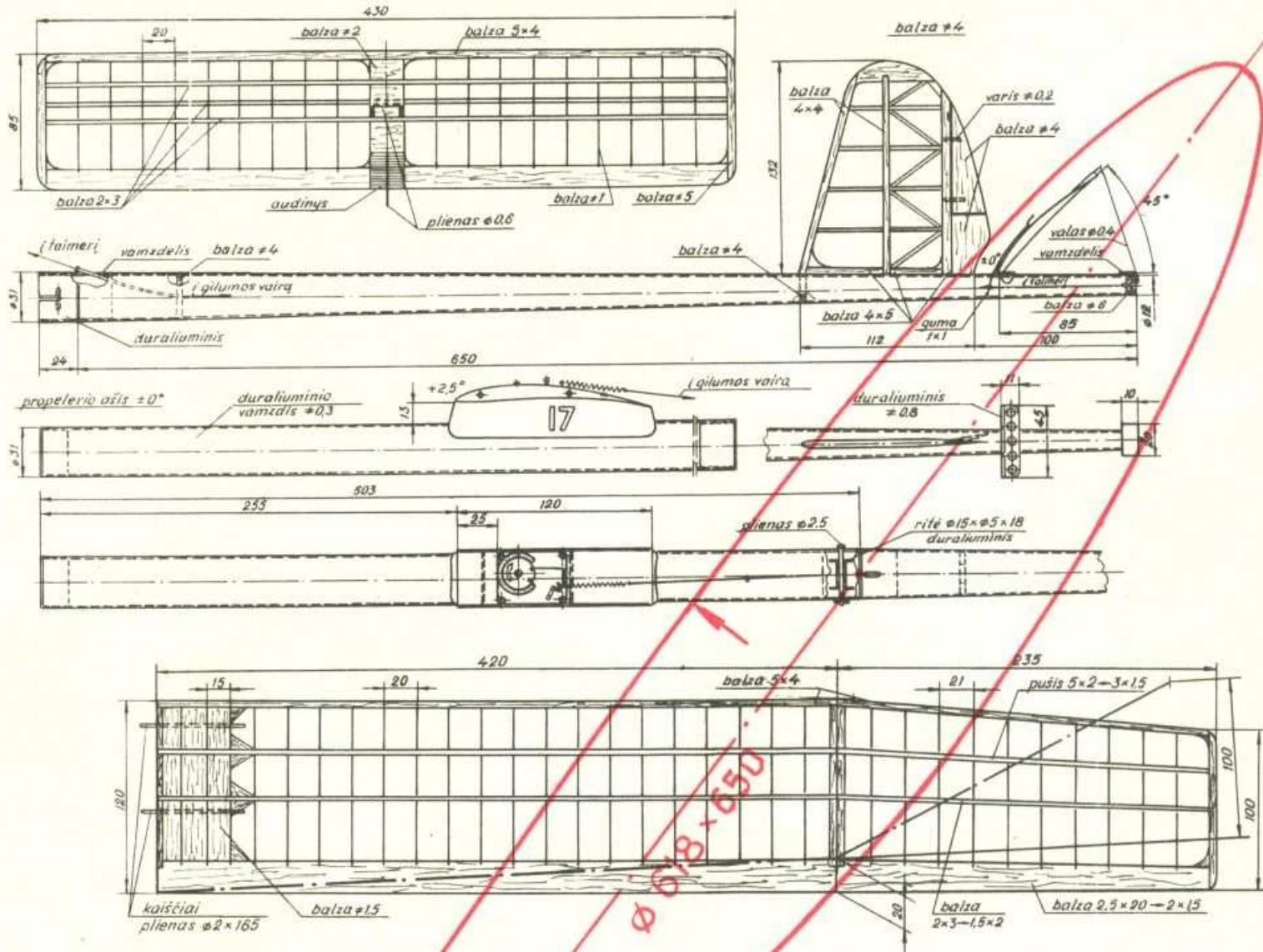
ruoštis varžyboms, tikslingai išnaudoti savo laisvalaikį, nuolat galvoti, ieškoti.

Nepaisant minėtyų problemų, manau, jog TSRS tautų IX spartakiadoje Tarybų Lietuvos rinktinė privalo neužleisti anksčiau iškovotų pozicijų. Yra realios galimybės, jeigu tik nesikeis varžybų nuostatai, iškopti ir aukščiau. Bet reikia dirbti, dirbti ir

dar kartą dirbti. Kad ir nekokiomis sąlygomis, naudojantis nebeatinkančia išaugusių poreikių mūsų menkute baze, kuri pradės gereti nelabai greitai. Bet ir čia „ledai pajudėjo“. Pagaliau nutarta statyti Kaune prie marių centralizuotą vandens sporto bazę. Ji jau projektuojama ir turėtu stoti į rikiuotą XII penkmečio pabaigoje. Džiugu, kad respublikos SDAALR CK pagaliau išjudino seniai pribrendusį klausimą dėl vandens sporto bazės statybos prie Mergio ežero. Tačiau tai — ateities klausimai. O dirbti reikia šiandien.

1985-ieji mums buvo sekmingi. Motorlaivininkai juos gali minėti geru žodžiu. Bet svarbu žiūrėti į prieš, neužmigti ant laury. Sekantis sezonas — TSRS tautų IX spartakiados metai. Tad ilsetis, džiūgauti nera kada. Reikia išsiujuosius dirbtis.

R. BANKAUSKAS,
Respublikinio technikos sporto
jėgų klubo viršininkas, Lietuvos
TSR nusipelnės treneris

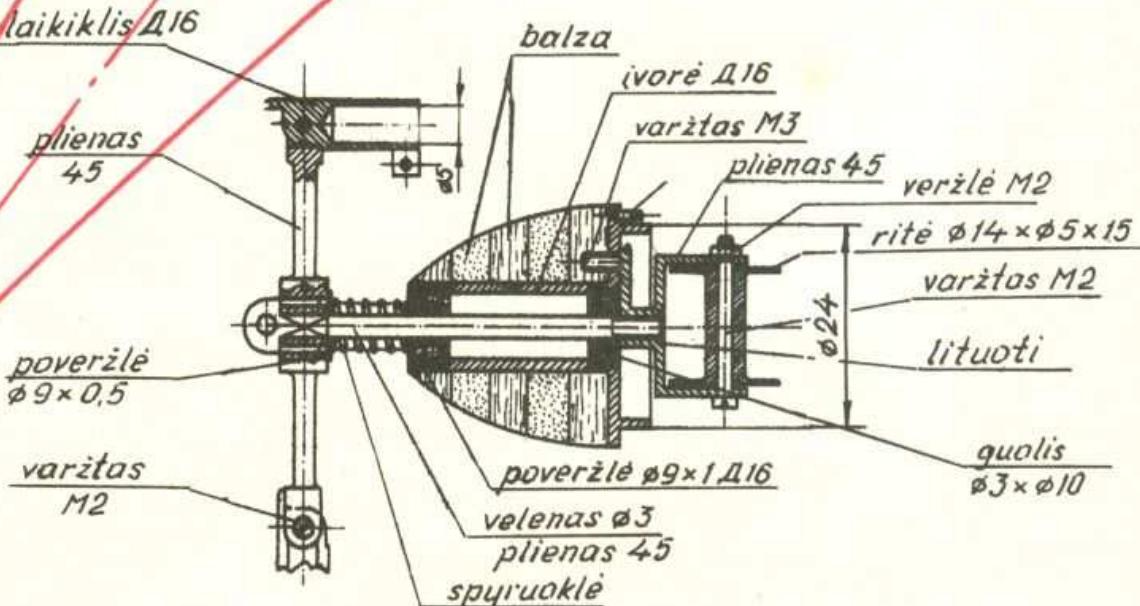
STABILIZATORIAUS PROFILIS

X	0	108	213	425	638	850	1075	170	200	255	340	425	510	595	680	765	850
Y _v	10	257	349	498	607	695	817	869	896	912	842	751	535	457	353	198	030
Y _a	10	0.14	0	0.06	0.24	0.55	1.25	1.81	2.18	2.41	2.55	2.47	2.23	1.85	1.30	0.71	0

SPARNO PROFILIS

X	0	15	35	60	90	120	150	180	240	360	480	600	720	840	960	1080	1140	1200
Y _v	150	294	378	516	624	708	804	972	1110	1134	1098	1014	858	624	336	174	0	
Y _a	150	0.24	0.06	0	0.06	0.30	0.90	1.62	2.94	3.84	4.56	4.86	4.56	3.60	2.04	1.08	0	

F1 B klasės lėktuvo su gumos varžtų modelis

PERGALIŲ SERIJA

Jau ketvirti metai iš eilės Tarybų Sąjungos automobilių ralio čempionatas baigiasi Lietuvos komandos pergale. Šiemet prizininkai išsirikiavo tokia tvarka:

1. Lietuva — 329,1 taško.
2. Maskva — 309,8 taško.
3. Latvija — 301,3 taško.

Tiesa, pastarasis rezultatas gali būti viršytas Estijos rinktinės, kuri pagal varžybų protokolus turėjo surinkti 302 taškus. Tačiau jei teisėjai ir peržiūrės trečios vienos likimą, mūsų autorolio meistrų tai jau nebejaudina. Beje, Lietuvos autorolio komandos pergalių serija — naujas rekordas. Anksčiau vienai rinktinei pavykdavo laimėti iš eilės ne daugiau kaip tris čempionatus.

Daugiausia komandinei sėkmeli nusipelne vilniečiai Eugenijus Tumalevičius ir Pranas Videika, kurių pergalié, rungtyniaujant IX klasés automobiliais, įvertinta 130 tašku. 102,3 taško prie jų prisiédėjo klaipédiečiai Gailutis Stelmokas ir Arūnas Latakas, laimėję sidabro medalius A-2/1 grupės VIII klasés automobiliais. Trečias iškaitinis ekipažas — kauniečiai Zenius Balčiūnas ir Arūnas Salkauskas. Jų bronzos medaliai, pelnyti rungtyniaujant tos pačios grupės VII klasés automobiliais, „įvertinti“ 96,8 taško. Komandos startus komentuoja LTSR automobilių ralio rinktinės treneris A. CIPKUS:

„Salies čempionatas vyko daugelyje vietovių. Atskirai rungtyniaavo sportininkai, startuoojantys A-2/1 ir A-2 grupių automobiliais, o devintoje klaséje varžybos vyko dviem etapais. Pirmakart buvo įvestas koeficientas rezultatams atskirose grupėse vertinti. Devintoje klaséje nugalėtojai pelnė 130 taškų, antroje grupėje — 120, „standarduose“ — 110 (anksčiau visur būdavo po 100 taškų).

Labiausiai verti dėmesio Eugenijaus Tumalevičiaus ir Prano

Videikos rezultatai. Jie ne tik uždirbo nugalėtojų taškus devintoje klaséje, bet pasistengė, kad varžovams neatitektų tie 120 taškų, kurie pelnomi antroje grupėje. Čia pravartu prisiminti čempionato nuostatus, kuriuose sakoma, kad komandinei iškaitai imami trys geriausi rezultatai ne mažiau kaip dviejose klasėse, o tie patys sportininkai taškus gal pelnyti tik vienoje klaséje. Taigi Tumalevičiaus ir Videikos „auksas“, laimėtas antros grupės automobilis, komandai jau buvo neįskaitinis. Tačiau būtina pabrėžti, kad tokiu laimėjimu (jau antrą sezoną po du auksos medalius) daugiau niekam nėra pavykę iškovoti. O per visą laiką jau šešis aukščiausius apdovanojimus TSRS pirmenybėse yra laimėję šie sportininkai ir labai sparčiai artėja prie savo trenerio Stasio Brundzos (dešimt auksos medalių) rezultato.

Labai teigiamai reikia įvertinti Klaipėdos „Maisto“ technikos sporto klubo atstovų Stelmoko ir Latako rezultatai. Kadangi respublikos rinktinėje netruksta konkurencijos, po jų nesėkminga pasirodymo Lietuvos pirmenybėse pasigirdo kalbų apie šios įgulos „saulėlydi“. Tačiau šalies čempionate vyrai rungtyniavo pagirtiniai. Nugalėtojams jie pralaimėjo vos 4 sekundes. Svarbiausia, kad šioje situacijoje (o įtempta kova vyko visą laiką) jie buvo šaltakraujiški. Dažnai būna, kad norėdami likviduoti tokį mažą skirfumą, lenktynininkai pradeda rizikuoti ir — lieka be nieko. Mūsiškiams buvo iškelta užduotis „atvažiuoti“, ir jie buvo įvykdya.

Pagyrimo nusipelne ir Kauno „Politechnikos“ technikos sporto klubo lenktynininkai Balčiūnas ir Salkauskas, apie kuriuos „piktiliežuviai“ kalbėjo, kad jie medalius gali laimėti tik Lietuvos traseose. Šiuo startu vyrai įrodė, kad

Eugenijus Tumalevičius (dešinėje) ir Pranas Videika — daugkartiniai Tarybų Sąjungos autorolio čempionai.

K. MINČIAUS nuotr.

tokios kalbos aiškiai nepagrįstos.

Dėmesio vertas buvo ir Romo Beresnevičiaus startas A-2/1 grupės automobiliais VII klaséje. Apmaudi nesėkmė neišbraukia jo iš kandidatų į respublikos rinktinės sąrašo ruošiantis TSRS tautų spartakiadai.

Kalbant apie ateitį, daugiausia rūpesčių kelia būtent spartakiada. Finaliniai startai įvyks sekančiais metais Klaipėdoje rugpjūčio 15–18 dienomis. Spartakiadai nuostatai griežti. Komandą sudaro trys ekipažai, ir visų jų rezultatai imami iškaitoti. Taigi sportininkams iškyla uždavinys finišuoti bet kokia kaina. O mūsų sporto tai ne visada lengva. Rungtyniaujama bus A-2/1 grupės VII, VIII ir X klasės automobiliais.

Kandidatų į respublikos rinktinę frūkumo nejauciamo. Iš sportininkų, kurie yra pelnę jvairius medalius pasterių kelerių metų TSRS pirmenybėse, galėtume sudaryti ir tris pilnavertes komandas.

Zinoma, rinktinės sudėti, nulems ir kitų metų varžybų rezultatai, ypač respublikos spartakiada, kuri birželį įvyks Šiauliuose. Bet pagrindas jau išryškėjo šių metų TSRS pirmenybėse, kurių rezultatus čia trumpai aptarėme. Visi šie laimėjimai, apie kuriuos dabar kalbėjome, dar negarantuoją sėkmės TSRS tautų spartakiadoje. Priekyje vėl kruopštus darbas, atkaklios treneriuotės ir atsakingi startai.

S. ŠARKA

SVARBAUS SEZONO IŠVAKARĘSE

Automobilių krosno mėgėjams šis sezonas buvo itin turtinges varžybų. Respublikos pirmenybės vyko trim etapais, vienas kurių kartu buvo ir Pabaltijo čempionatas. Įvyko ir keletas draugiškų varžybų Kapsuko, Kauno, Šakių rajonuose. O svarbiausi sezono startai, be abejonių, buvo TSRS čempionatas. Atskirų klasių automobilių varžybos vyko Bauskėje, Artiomovskie ir Nikolaevje. Susumavus rezultatus palaikėjo, kad Lietuvos rinktinė

užėmė šeštąją vietą. Nugalėtojais ir prizininkais tapo RTFSR, Maskvos ir Ukrainos sportininkai.

Mūsų respublikos komandai taškus pelnė ukmergiškiai Gedrius Jasionis ir Vytautas Bogda (abu rungtyniaujant UAZ-469), kauniečiai Dalius Juozelskis ir Ričardas Griška (abu VAZ-2101), panevėžietis Napoleonas Matulius (GAZ-24) bei IX klasės bėgiais rungtyniaujantys Vladas Norkus iš Tauragės ir kaunietis Mindaugas Marcinkevičius. Ypač

pagirtinai rungtyniavo Tauragės ATĮ vairuotojas kandidatas į sporto meistrus Vladas Norkus, kuris TSRS pirmenybėse užėmė ketvirtąją vietą. Tik patirties stoka sutrukė jam laimėti čempionato medalį. Bet nepamirškime, kad Vladui tai tebuvo pirmasis sezona už bagio valio. Neturi patyrimo ir daugeliu kitų respublikos rinktinės narių. O tiems, kurie jau yra daugiau patyrę (R. Brundzai, L. Vedeikiui, R. Kavaliauskui, R. Petruskui, L. Rudžiui, R. Barkauskui) šiemet dėl jvairių priežasčių neteko papildyti respublikos rinktinės taškų kaičio.

Sekančiais metais, liepos mė-

nesį, Toljatyje vyks finalinės TSRS tautų IX spartakiados automobilių krosno varžybos. Beje, tai bus šios sporto šakos debiut spartakiadoje. Šių metų sezona akivaizdžiai parodė, kad mūsuose gerokai padaugėjo sportininkų, pasižventusių automobilių krosnių. Kai kurie jų padarė nemazą pažangą, tačiau norint gerai debiutuoti TSRS tautų spartakiadoje, reikia veikti organizuočiai ir suteikti visų pastangas šioms prestižinėms varžybos.

B. GUREVIČIUS,
Respublikinio technikos sporto klubo inžinierius

„ŽIGULIAI“ VIENUOLIKTAME PENKMETYJE

Ne vienam automobiliui įdomu, kokių „Ziguliai“ daugiausia keliuose ir miestų gatvėse. Zurnalas „Žurnalas“ nesenai pateikė duomenų apie Volgos automobilių gamyklos produkcią vienuoliktojo penkmete.

Modelis	1981	1982	1983	1984
2101	104330	42737	10745	-
2101 ir 2103	181589	157893	169870	170535
2102	50122	50385	50700	49972
2103	104532	41551	40070	435
2104	-	-	-	1665
2105	99597	169961	175065	143728
2106	114502	178944	176293	217737
2107	-	5714	28581	69502
2108	-	-	-	55
2121	65114	66850	57262	69115
	719786	714035	718586	722744

MILIJONINĖ „VOLGA“

Gorkio automobilių gamykla šiemet pradėjo gaminti modernizuotą automobilį GAZ-24-10. Vie na tokį mašiną tapo jubiliejine – milijonine „Volga“.

RAUDONA ŠVIESA GIRTAVIMUI

Sis pastatas daugiau primena automokyklą. Visur stendai, plakatai, kelio ženkliai. Tačiau „mokinį“ liūdnai veidai ir vienodos „uniformos“. Ir daugelis jų jau daugiau niekada nebėtės vairuotojo teisių. Tai specializuotas kalėjimas kelių eismo taisyklių pažeidėjams Japonijoje. Daugelis jų čia patenka už tai, kad vairavo transportą neblaivūs. Visiten patekė pereina tris patisos etapus. „Naujokai“ pirmiausia patenka į itin spartietiškai rengtas vienutes. Administracijos nuomone, tai pažeidėjams padeda geriau suprasti savo kaltę. Po to kalinamieji patenka specialiai ekspertų komisijai, kuri nusprendžia, ar nusikaltusieji ateityje galės kada nors vairuoti automobilį. Vidutiniškai pusę ten pakliuvusių tokia teise praranda. Po auklėjamų pokalbių laikotarpio pažeidėjai eina į bendrus kambarius, kur praleidžia didžiausią dalį bausmės laiko. Šiuo laikotarpiu jie dirba įvairius darbus bei detaliai studijuoją kelių eismo taisykles.

Ar sunku patekti į tokį specializuotą kalėjimą? Pagal naujas taisyklės Japonijoje minimali bausmė girtam vairuotojui – 30 tūkstančių jenų ir trys mėnesiai mūsų aprašyto kalėjimo. Tai tik tuo atveju, jei alkobolio būta nedaug. O jei išgerta daugiau ir pažeistos eismo taisykles (nors ir nežymiai), bauda padidėja dvigubai, o įkalinimo laikas gali nusitesti ir iki dvejų metų. Kaip komentuoja užsienio spauda, ja-

ponijos taisykles yra griežčiausios girtimų vairuotojams visoje Azijoje, o galbūt ir visame pasaulyje.

„VARTBURGAS“ MODERNĖJA

Aizenacho mieste (VDR) gaminti mažalitražiai automobilių gana savotiški. Originalumu jie pasižymi jau nuo 1952 metų, kai buvo pradėti gaminti. Idomus ir dabar išleidžiamas modelis „Vartburgas-353B“. Jo kėbulas ir visi agregatai montuojami ant remo iš keturkampio pjūvio vamzdžių. Variklis – dvitaktis, trijų cilindrų. Kėbulas erdvus, talpi ir bagažinė. Dar talpesnis variantas „Vartburgas-turistas“ su „universalo“ tipo kėbulu. Šiemet automobilis dar labiau patobulintas: pakeisti bamperiai, nauja diaphragminė sankaba, alumininis radiatorius. Variklyje įrengta „Start-stop“ sistema, įgalianti išjungti iš užtrukus prieš sankryžą, gatvių „kamščiuose“. Kad vėl paleidus variklį, užtenka nuspausti sankabos pedalą.

Automobilio techninė charakteristika: vieny – 5, paruošto automobilio masė – 900 kg, didžiausias greitis – 130 km val., benzino sunaudojimas – 7,4, 11,9 ir 10,9 l/100 km, variklis – karbiuratorinis, dvitaktis, trijų cilindrų, darbo apimtis – 992 ccm, galingumas – 50 arklio jėgų.

SERIJINĖ BAGIŲ GAMYBA

Arménijos TSR SDAALR gamykla Aboviano mieste pradėjo serijinę bagių gamybą. Jau sekančiais metais numatyta pagaminti 100 krosinių automobilių AB-82. Automobiliai gaminami su varikliais MeMZ-968, bet norint

galima idėti ir VAZ-o variklį. Rėmuose jau numatyti taškai šiam varikliui ir radiatoriui tvirtinti.

DEGA SPIRITAS

Jau ne kartą girdėta, kad Brazilijoje spiritas vartojamas kaip automobilio degalai. Dabar tai jau pasiekė tokį mastą, kad 1986 metais turi būti pagaminta 11 milijonų litrų tokio spirito. 18 tūkstančių degalų pilstymo stotyčių apsišūpino įrengimais pilstyti benzino ir spirito mišinį.

„APAVO“ GAMYBA

Padangų automobiliams gamyboje pasaulyje pirmauja amerikiečių kompanija „Gud'er“. Po jos sekė „Mišlen“ (Prancūzija), „Fairstoun“ (JAV), „Bridžtoun“ (Japonija), „Danlop“ (Anglija) ir „Pireli“ (Italija).

ŠI MIUNCHENO – I KINIJA

Jau rašome, kad iš motociklų gamintojų sarašo išbraukta kažkada garsėjusi „Ciundapo“ markė. Dabar paaikšėjo, kad bankrutavusios firmos mašinas ir įrengimus už 16 milijonų markių nusipirkė Kinija. Sekančiais metais naujieji šeimininkai planuoja pagaminti 200 tūkstančių motociklų. Miunchene tiek nebuvo gaminama.

PIRMOJI FORMULĖ VENGRIJOJE

Socialistinėje šalyse pirmosios formulės automobilių žiedinės lenktynės nėra vykusios, nors apie tokius varžybos rengimą kadaise yra kalbėjė lenkai, o Čekoslovakijoje netgi buvo įrengta techninius reikalavimus atitinkanti trasa Brno mieste. Tačiau varžybos pirmą kartą įvyks Vengrijoje. Surengti vieną šių lenktynių etapą sutarė Vengrijos autoklubas ir F-1 konstruktoriai susivienijimas.

Varžybos turi įvykti 1986 metų rugpjūčio 18–20 dienomis (tikslesnė data turi paaikšėti dar siemė). Varžybas Vengrijos Didžiajam prizui laimėti numatyta rengti bent jau artimiausius 5 metus, o gal ir ilgiau. Be to, vengrai tikisi organizuoti dar po 10–15 kitų svarbių automobilių ir motociklų lenktynių kasmet.

Ziedinės trasos statyba ir viso renginio organizacija patikėta specialiai iškurtam susivienijimui, kuris pradžioje gavo valstybės kreditą. Skolos išmokėjimas numytas per trejus metus nuo pirmųjų varžybių.

Ziedinė traša yra apie 20 kilometrus nuo Budapešto centro. Jos ilgis 3895 metrai (tarp jų 500 metrų – startinė tiesioji), plotis 11–15 metrų. Traša techniškai sudėtinga, joje 7 kairieji posūkiai ir 8 dešiniai. Ji suprojektuota taip, kad kiekvienas 120 tūkstančių žiūrovų matytų nemažiau kaip 70 procentų trasos.

Štatbos darbai pradėti šiuo metu spalio 1 dieną. Pirmąsias bandomąsias varžybas planuojama surengti 1986-ųjų gegužės mėnesį.

PASAULIO AUTORALIO PIRMENYBĖSE

Siemeninės automobilių ralio pasaulio pirmenybės pasižymėjo tuo, kad nugalėtojai paaikšėjo ioms dar nepasibaigus. Jau po devintojo etapo buvo aišku, kad nugalėtojų laurai tenka lenktyninkams iš Suomijos Timui Salonenui ir Sepui Harjanei. Tarp gamyklių komandų nepralenkiamā „Pežo“ ekipa. Beje, T. Salonenas ir vairavo automobilį „Pežo 205 Turbo 16“.

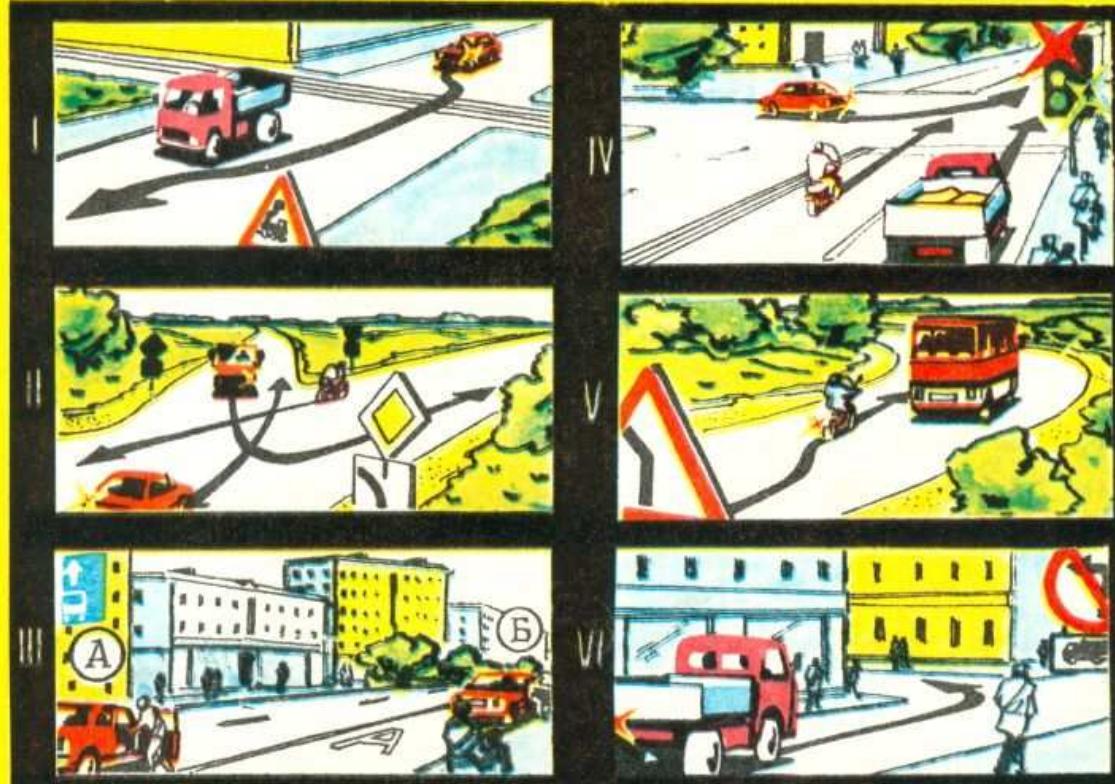
BE IŠEIGINIU

Griežtai kovojama su girtais vairuotojais ir Zambijoje. Šioje Afrikos valstybėje išgérė vairuotojai baudžiami aštuoniems mėnesiams kalėjimo. Tačiau paskutiniuojų laikotarpiu ši taisyklių modifiikuota. Ir ne iš gero gyvenimo, o todėl, kad nėra kam dirbtu už vairo. Dabar vairuotojai į kalėjimą atėina penktadienio vakara, ir būna iki pirmadienio ryto. Likusį savaitės laiką jie dirba.

BRANGUS KLAUSIMAS

Anglijos verslininkas Raselas turės sumokėti 300 svarų sterlinų baudą už tai, kad paklausė policininko kelio į Plimutą. Teismas pripažino, kad pats paklausimas nėra baustinas. Raselo kaltė yra ta, kad policininką jis užkalbino autostradoje, ant kurios nusileido nuosavu sraigtparniu.

KAIP VAŽIUOJAM, KUR SUSTOJAM?

I. Ar nurodytoje situacijoje galima lenkti?
1 — galima; 2 — negalima.

II. Kokia eile šios transporto priemonės turi pravažiuoti sankryžą?
3 — motociklas, lengvasis automobilis, sunkvežimis;

4 — lengvasis automobilis, sunkvežimis, motociklas.

III. Kursis vairuotojas teisingai sustojo keleiviui įjilpinti?
5 — vairuotojas A; 6 — vairuotojas B; 7 — abu neteisingai.

IV. Kurie vairuotojai gali važiuoti nurodytomis kryptimis, degant tokiems šviesoloro signalams?
8 — visi vairuotojai; 9 — tik lengvojo automobilio vairuotojas; 10 — abiejų automobilių vairuotojai.

V. Ar galima lenkti šioje situacijoje?
11 — galima; 12 — galima, neišvažiuojant i priešinio eismo juostą; 13 — negalima.

VI. Ar gali UAZ-o vairuotojas važiuoti nurodyta kryptimi?
14 — gali; 15 — negali.

PAVOJINGAS AMŽIUS

Visame pasaulyje autoavariju statistika vedama kruopštai ir nuodugniai analizuojama. Padarytos išvados geriausiai parodo, kuria kryptimi reikia dirbti, siekiant kiek jmanoma sumažinti autovykių skaičių.

Daug informacijos duoda ir anketinė apklausa, atlikta daugelyje Europos šalių. Jos tikslas buvo nustatyti, kokio amžiaus žmonės sukelia daugiausia eismo nelaimių. Atsakymas nėra netikėtas. Beveik visose Europos

valstybėse apie 30 procentų avarijų sukelia vairuotojai jaunesni kaip 21 metų. O jeigu avariju skaičių, kuris tenka trisdešimtmilliemiams vairuotojams, imsimė už 100 procentų, 25–30 metų vairuotojų avarijos sudarys jau 123 procentus, 21–25 metų — iki 150 procentų. Taigi, kuo vairuotojas jaunesnis, tuo blogiau...

Šiu tyrimų rezultatai rodo, kad eismo saugumui užtikrinti greitos reakcijos ir puikaus regėjimo (jaunimas dažniausiai tuo nesiskundžia) nepakanka. Daug svarbiau yra mokėti prognozuoti, kaip keis situacija kelyje, ir tobulai valdyti automobilį. O tai įgyjama tik su metais. Jaunesni, tuo tarpu, dažniausiai pa-

sižymi tokiomis vairavimo savybėmis: greičio viršijimas, nepagrįstas pasitikėjimas savimi, nepateisinama rizika. Tiesa, šio amžiaus vairuotojų grupė nėra skaitlingiausia, bet ji kaskart didėja. Daugiausia nerimo kelia mopedais ir motocikliais važinėjantis jaunimas.

Zinoma, kiekviena valstybė savaičiai sprendžia šį reikalą. Vieni jauniems vairuotojams didina draudimo mokesčius, kiti mokyklose įvedė privaloną eismo faišklių dėstymą ir net egzaminus. Aišku tik, kad savieigai šio reiškinio palikti negalima. Galbūt tam tikra prasme problema spręsti padės ir „Sparnų“ propaguojamas jaunuųjų mopedininkų būriemas organizuotai veiklai.

VERTA ŽINOTI

● Vokietijos Demokratinės Respublikos specialistai siūlo esant rūkui važiuoti tokiu greičiu, kuris, išreikštasis km./val., būtų lygus matomumui metrais. Manoma, kad tuomet galima išvengti avarijų su skaudžiomis pasekmėmis.

● VFR mokslininkai tyrinėjo meteorologinių sąlygų įtaką vairuotojų būsenai ir nustatė, kad pusė vyrių ir dvi trečdaliai motorų yra jaufrūs šiemis faktoriams. Be to, senanti si priklausomybė didėja. Pavyzdžiui, esant karštam ir drėgnam orui, tokiu vairuotojų reakcija sulėtėja 0,3—0,4 sekundės.

● Šveicarija yra vienintelė valstybė pasaulyje, kurioje naktį draudžiamas sunkvežimių eismas (vasarą nuo 22.00 iki 4.00, žiema nuo 21.00 iki 5.00).

● Japonijos ekspertai prognozuoja, kad iki XXI amžiaus pradžios sumažės kellonių automobilių i darbą ir kitais reikalais (10 proc.) ir padaugės kelionių poilsiauti (15 proc.).

● Koks pasaulinis motociklų parkas? Užsienio spaudos duomenimis, jis jau pasiekė 100 milijonų. Europos šalims tenka 47 procentai šio skaičiaus, Azijos — 28, Amerikos — 23, Afrikos — 1,5, Okeanijos — 0,5.

● Statistika rodo, kad iš kiekvieno šimto autoavarijų devyniasdešimtyje lemiamas buvo žmogaus faktorius, dviejuose — automobilio, aštuoniuose — keilio ir meteorologinių sąlygų. Dėmenys gauti VFR.

● Švedijos draudimo bendrovės kasmet lengvuojų automobilių savininkams išmoka apie 5 milijonus kronų. Dauguma vairuotojų moka sumažintas draudimo sumas, nes už stažą be avarijų jiems daroma nuolaida. O tie, kurie dažnai patenka į autoavarijas, moka dvigubus ir netgi triogubus draudimo mokesčius.

● Oficiali statistika rodo, kad JAV rūkantys vairuotojai sukelia 2,5 kartą daugiau avarijų negu nerūkantys.

● Padidinus automobilio greitį 25 km./val., tikimybė, jog įvykus avarijai bus aukų, padidėja dvigubai. Tai tyrimų, atlikų Švedijoje, rezultatas.

PAMINĖTAS „LITUANIKOS II“ SKRYDŽIO JUBILIEJUS

Rugsėjo 21 d. suakio 50 metų, kai lėkūnas Feliksas Vaitkus lėktuvu Lohid L-5C „Vega“, pavadintu „Lituanika II“, praeidamas Stepo Dariaus ir Stasio Girėno žygarbį, startavo skrydžiu maršruto Niujorkas—Kaunas. Deja, pasieki numatyta tikslą nepavyko. F. Vaitkus, per 21 val. 30 min. nuskridęs virš Atlanto 5100 km, t. y. du trečdalius planuoto 7200 km maršruto, dėl lėktuvu gedimų buvo priverstas nusileisti Balenrobėje, Airijoje. Nepaisant to, jis buvo šeštasis lėkūnas (po C. A. Lindbergo, A. E. Erhart, D. Materno, V. Posto ir D. Molisono), perskridęs Atlanto vandenyną vienas, o jo įveiktais atstumas — ketvirtasis transatlantinių skridimų lentelėje.

Apie antrąjį lietuvių transatlantinį žygį plačiau buvo rašoma „Sparnų“ 1970 m. 3 nr. Ši kartą skatityojams pateikiame keletą mažiau žinomų F. Vaitkaus gyvenimo duomenų. Lekūnas gimė 1907 m. balandžio 20 d. Čikagoje. Jo tėvės Antanas Vaitkus — kilęs iš Lukošiškės kaimo Gruzdžių apylinkėje (dabar Šiaulių raj.), motina Marija Stankevičiutė — iš Zagaročės. A. Vaitkus cariniais laikais Lietuvoje dirbo geležinkelyje garvežio mašinistu, o prieš emigraciją į JAV kurį laiką

su šeima gyveno Rygoje. Atvykę į Čikagą, Vaitkai apsigyveno lietuvių kolonijoje Bridžporte. Cia A. Vaitkus įsigijo nedidelę vandenieklių remonto dirbtuvę, mirė 1939 m. birželio 2 d. Be Felikso, Vaitku šeimoje buvo dar du broliai — Adolfas ir Vincas bei sesuo Antanina.

Po skrydžio per Atlantą, grijžęs į JAV, F. Vaitkus 1938 m. baigė studijas Čikagos universitete ir gavo filosofijos bakalauro laipsnį. Vėliau jis dar baigė Massačusetso valstyjos technologijos institutą ir įgijo lėktuvų konstravimo inžinierius diplomą, bandė kurti skridimo aparatus projektus.

Antrojo pasaulinio karo metais, 1940 m. lapkričio 15 d. F. Vaitkus, tuo metu gyvenęs Beleviu miestelyje, Vašingtono valstyje, mobilizuojamas į JAV armiją kaip inžinerijos ryšių karininkas prie Boeing aviacijos gamyklos Sietle. Karinės tarnyboje išbuvo iki 1946 m. balandžio 11 d. Vykdant karui, kai žūbtuinei kovai prieš vokiškajį fašizmą ir japoniškajį militarizmą buvo labai reikalinga karinė technika, F. Vaitkus, būdamas lekūnas bandytojas, ore išbandė daugiau kaip tūkstantį „skraidančių tvirtovių“ — „Boing“ 299 B-17 ir daugiau kaip šimtą

„super-skraidančių tvirtovių“ — „Boing“ 343 B-29.

Po karo F. Vaitkus jau daugiau niekada neskradė, nors savaip palimi į rankas reaktyvinio lėktuvu vairalazdė. 1946 m. sausio 2 d. pakeltas pulkininku leitenantu, netrukus buvo vėl pašauktas į aviacijos dalinį Norton, Kalifornijos valstijoje. Po to, kaip technikos aprūpinimo viršininkas, tarnavo JAV karinėse oro pajėgose, dislokuotose Visbadene, Vakarų Vokietijoje. Cia ir mirė 1956 m. liepos 25 d., ištiktais širdies priepluo, sulaukęs vos 49-erių metų amžiaus. Palaidotas Kohlerio kapinaitėse, Viskonsino valstijoje. Šeimos narių rūpesčiu jo nedideliam mediniame name Kohlerje įrengtas F. Vaitkaus memorialinis kambarys-muziejus, kuriame sukaupta vertinga istorinė medžiaga apie antrąjį lietuvių transatlantinį skridimą, eksponuojami albumai su nuotraukomis ir spaudos iškarpolis, dailės kūriniai, o taip pat Atlanto nugalėtojui Lietuvos įteiktos dovanos.

Pažymint F. Vaitkaus skrydžio per Atlantą 50-ąsias metines, rugsėjo 21 d. Grudžiuose įvyko iškilmingas minėjimas, kurį surengė A. Griciaus vidurinės mokyklos visuomeninis kraštotyros mu-

ziejus, vadovaujamas pedagogės A. Dereškevičienės. Pagerbtį savo kraštiečio atminimą gausiai susirinko gruzdiečiai ir aviacijos sportininkai bei veteranai iš jųvairių respublikos vienų. Lietuvos aviacijos sporto federacijos atsakingasis sekretorius Viktoras Ašmenkas įžanginiame žodyje pabrėžė didelį lietuvių laikūnų jnašą į grumtynių su Atlantu metrastį. Apie „Lituanikos“ skrydį, pirmuosius lietuvių laikūnus papasakojo federacijos aviacijos istorijos tarybos pirmininkas Jonas Balčiūnas, buvo pademonstruotas S. Dariaus ir S. Girėno žygarbrio 50-ųjų metinių minėjimo 1983 m. dokumentinis archyvinis filmas, o Vytauto Povilo Jurkšto pranešimas buvo skirtas „Lituanikos II“ skridimo istorijai, tiesiant transatlantines oro trasas, nušvieti. Kaunietai aviacijos istorikas Gytis Ramoška komentavo istorinių fotografių skaidres.

Ta pačią dieną kraštotyros muziejuje, kuriame yra įrengtas kovų šlovės kambarys, įvyko S. Dariai ir S. Girėnu bei F. Vaitkui skirtos nuolatinės ekspozicijos atidarymas. „Lituanikos II“ skridimo 50-mečio proga išleista speciali atminimo gairėlė.

A. GRIGAS

PER LAIKO PRIZMĘ

Dvidešimtojo amžiaus pirmieji dešimtmeciai — spartaus technikos vystymosi metas, nauji vėjai įvairiose visuomenės gyvenimo sferose. Daugelyje šalių, taip pat ir Lietuvoje, atsiranda priešlaidos ir sportiniams sajūdžiui, o lygiagrečiai — ir sportinei spaudai atsirasti. 1922 metų pradžioje pradedamas leisti pirmasis sportinis laikraštis „Lietuvos spartas“. O štai aviacinė periodika Lietuvoje atsirado dar daugiau kaip po dešimtmecio.

1934 metų gruodysteje grupės entuziastų ir aviacijos gerbėjų, tarp kurių buvo ir Jonas Dovydauskis, vėliau žinomas lietuvių tarybinis rašytojas ir astringas aviacijos sporto mylėtojas, iniciatyva Kaune išleidžiamas vienkartinis leidinys „Sparnai“, o nuo 1935-ųjų Kaune pradedamas leisti periodinis aviacinės žurnalas „Lietuvos spartai“, kuris su pertraukomis ėjo iki 1940-ųjų metų.

Pirmieji numeriai buvo spausdinami privačioje V. Atkočiūno spaustuvėje, o nuotraukų klišės gaminio Kauno „Vagos“ cinkografija. Žurnalą leido Lietuvos aeroklubas, kuris, kad būtų lėšų gyvavimui, vertė redaktorius

daug vienos žurnale skirti reklamai. Rašiniuose dominavo temos apie įvairių šalių karinę aviaciją. Apie aviacijos sportą pradžioje buvo rašoma rečiau, kas, žūrint dabar per laiko prizmę, atspindėjo tuometinio aviacijos sporto Lietuvoje padėti.

Socialistinės permanentos Tarybų Rusijoje, tarybinės šalies aviacijos žingsniai ir rusų aviatorių žymūs pasiekimai negalėjo likti be atgarsio ir „Lietuvos sparnuose“. Jau pirmaisiais leidimo metais pasirodo straipsniai „Nauji SSSR rekordai“, „Maskvos aviacijos institutas“, „Trys lemantieji mėnesiai“. Pastarajame straipsnyje apibūdomos Koktebelėje surengtos Tarybų Rusijos sklandymo varžybos, pasakojama apie tarybinų rekordinių sklandytuvų tipus. Sie ir kiti informaciniai straipsniai apie Tarybų šalies aviacijos sportą turėjo didelį poveikį Lietuvos darbo žmonėms ir ypač jaunimui.

Zurnalas darė įtaką ir Lietuvos aviacijos sporto raidai. Po keleto metų Kaune buvo organizuota aviacijos sporto olimpiada. 1939 metais Lietuvos aviamodeliuotojai jau dalyvavo tarptautinėse varžybose Suomijoje, o Kaune vykusiose Pabaltijo šalių ir Suomijos aviamodelizmo, sklandymo ir lėktuvų sporto varžybose Lietuvos komanda užėmė pirmąją vietą. Reguliariai buvo pradėti spausdinti pasakojimai apie Broniaus Oškinio su-

kurytų sklandytuvų konstrukcijas, sklandytųjų startus Nidoje.

Atkūrus Tarybų valdžią Lietuvoje „Lietuvos sparnai“ pakeitė savo veidą. Žurnalas, kurį ir toliau leido aeroklubas, nuo 1940 metų rugpjūčio mėnesio išeina dvisavaitiniu leidiniu „Liaudies sparnai“ pavadinimu. 1940 metais išėjo devyni „Liaudies sparnai“ numeriai. Juose pagrindinė vieta užėmė žinutės, pasakojančios apie miestuose ir valsčiuose bei apskričių centruose, mokyklose susikūrusių aviamodeliuotojų būreliai veikla, apie sklandytujus ir sklandytuvų kūrėjus, Vilniuje įsteigtos S. Dariaus ir S. Girėno

sklandymo mokyklos, kurios viršininku buvo garsus sklandytuvų konstruktoriaus Balsys Karvelis, darbą.

„Liaudies sparnuose“ buvo rašoma taip pat ir apie automobilius, motociklus bei autosportą.

Prasidėjus Didžiajam Tėvynės karui, žurnalas leidimas nutrūko.

„Liaudies sparnai“ tradicijas ir darbą tęsė 1968 metais Vilniuje pradėtas leisti Tarybų Lietuvos SDAALR Aviacijos sporto federacijos informacinis biuletenis „Sparnai“. Nuo 1978 metų „Sparnai“ išeina kaip Lietuvos TSR SDAALR Centro komiteto leidinys.

SKRAIDYTA LIETINGAIS ORAIS

Šiemet puikūs orai sklandytojus lydėjo respublikos čempionate, kurio metu jvykdyti net 9 pratimai. Mažiau sėkmingai Pociūnuose skraidyta per TSRS 47-ąjį čempionatą. Rezultatai pasiekė tik trijuose pratimuose. Blogi orai trukdė sklandytojams rungtyniauti ir kitose varžybose.

Biržuose į respublikos asmeninės-komandines jaunimo varžybas buvo susirinkę Vilniaus, Kauno, Šilutės, Klaipėdos, Telšių, Akmenės, Panevėžio ir vienos sklandytojai. Lietingos dienos ilgam prie žemės „priauštė“ metalinius „Blanikus“. Du kartus buvo bandoma atlikti pratimus, bet... nesėkmingai. Varžybos nejvykdytos. Nepaisant to, kai kurių klubų vadovams reikia padaryti priekaištį. Vieni atsiuntė komandas nepilnų sudėčių, kiti delegavo sportininkus, savo skraidymų kvalifikacija neatitinkančius dalyvavimo varžybose reikalavimų ir dėl to jie buvo sugražinti namo. Akmenės, Biržų, Šilutės aviacijos technikos sporto klubų komandose nebuvu merginų. Minėtų klubų instruktoriai būtina daugiau dėmesio skirti ne vien skraidančių skaičiu didinti. Svarbiausia — meistriskumas.

Lietingi orai sklandytojus sutiko ir Oriole, kur vyko TSRS sklandymo pirmenybių antrosios lygos varžybos. Tiesa, pirmasis pratimas vyko palankiomis sąlygomis. Ta dieną TSRS rinktinės narys J. Kuznecovas pagerino skridimo į tikslą su sugrįžimu šalies rekordą, nuskridęs 673 kilometrus. Laisvos klasės sklandytuvais sportininkai rungtyniavo 512 km trikampio maršrute. Distancija greičiausiai jveikė RTFSR sklandytojas A. Silvanovičius. Šioje klasėje skraidė kauniečiai V. Mačiulis ir A. Jonušas užėmė atitinkamai trečią ir ketvirtą vietas.

Skrendant standartinės klasės sklandytuvais 327 km trikampį maršrūtą laimėjo šiu metų LTSR čempionas R. Koronkevičius. Kitas kaunietis D. Liaugaudas užėmė septintą vietą. Ta pati maršrūta skrido ir moterys. Nugalėjo L. Sišlakova (RTFSR). Vilnietai E. Ramelienė užėmė aštunią vietą.

Antrame pratime moterys ir vyrai standartinės klasės sklandytuvais skrido 162 km trikampį. Pablogėjus orui, niekam nepavyko nuskristi nei 100 kilometrų. Pratimas nebuvuo užskaitytas. Laisvos klasės sklandytuvais sportininkai antrame pratime jveikė 208 km trikampį maršrūtą. Nugalėjo V. Silvanovičius iš Kazanės. V. Mačiulis finišavo penkias, o

A. Jonušas, nepasiekęs finišo linijos, nusileido alkštėleje.

Varžybų pabaigoje, pagėrejus orui, vyrai standartinės klasės sklandytuvais skrido 327 km trikampį maršrūtą. Pirmają vietą laimėjo D. Liaugaudas. Antras finišavo R. Koronkevičius. Motery 302 km maršrūtą trikampiu laimėjo taip pat mūsų respublikos sklandytoja E. Ramelienė.

Skrendant 380 kilometrų trikampį maršrūtą laisvos klasės sklandytuvais, A. Silvanovičius nepralenkiamas buvo ir trečiamo pratime. V. Mačiulis užėmė trečią vietą, o A. Jonušas — ketvirtą.

Daugiakovėje buvo skaičiuojami rezultatai sportininkų, rungtyniavusių laisvos klasės sklandytuvais ir jvykdžiusių tris pratimus. Pirmają vietą užėmė RTFSR komandos narys A. Silvanovičius, antraja — V. Sokolovas (RTFSR), o trečiąja — V. Mačiulis. Jo komandos draugas A. Jonušas — šeštasis. Tad TSRS antros lygos varžybos liko nejvykdytos.

Kovos su blogais orais estafete perėmė Pabaltijo XIV čempionatą dalyviai, susirinkę Latvijos TSR Cesio mieste. Dalyvavo 8 moterys ir 12 vyru, rungtyniavusių standartinės klasės sklandytuvais, ir 5 vyrai — laisvos klasės sklandytuvais. Pirmajį pratimą, skrendant 130 km trikampį maršrūtą, laimėjo vilnietai R. Stašaitė. Standartinės klasės sklandytuvais nugalėjo A. Maciulevičius iš Latvijos. Laisvos klasės sklandytuvais sportininkai skrido 170 km trikampį maršrūtą. Pirmają vietą užėmė taip pat Latvijos atstovas A. Samcovas.

Skrendant antrajį pratimą — 170 kilometrų trikampį — antrajį auksą medalį iškovojo R. Stašaitė, o vyru standartinės klasės sklandytuvais pirmavo latvis A. Vicinskis. Antroje vietoje liko mūsų respublikos atstovas R. Kniepa. Laisvos klasės sklandytuvais nugalėjo kaunietis G. Nevelis.

Trečiasis pratimas (102 kilometrų trikampis maršrutas) jvykdytas tik laisvos klasės sklandytuvais. Nugalėjo mūsų respublikos sklandytojai: pirmas — V. Liniauskas, antras — G. Nevelis.

Teisėjų kolegijos ir tarprespublikinės žiuri nutarimai buvo susumuoti ir komandiniai varžybų rezultatai. Pabaltijo čempionu skraidant laisvos klasės sklandytuvu tapo Latvijos sklandytojas A. Samcovas, antrają vietą užėmė V. Liniauskas. Standartinės klasės sklandytuvu — mūsų respublikos sportininkas R. Kniepa (trečiąją vietą užėmė vilnietais A. Miklaševicius).

Motery tarpe Pabaltijo čempione tapo R. Stašaitė.

Komandinėje įskaitoje nugalėjo mūsų respublikos ekipa. Jai įteikta pereinamoji Pabaltijo čempionų taurė. Antrają vietą užėmė varžybų šeimininkai — Latvijos sklandytojai.

A. ARBACIAUSKAS

LĖMĖ VIENAS PRATIMAS

trys mūsų respublikos sklandytojai dalyvavo Vincoje vykusiose tradicinėse varžybose dėl S. Koroliovo taurės. Visus pirmuosius keturis pratimus iš eilės laimėjo kaunietis V. Mačiulis ir baigiantis varžybos mažai kas abejotojo jo pergale. Tačiau pasutininiame penktame pratime mūsų respublikos sklandytojai padarė faktinę klaidą — paskubėjo startuoti. To užteko pirmu ančiai pozicijai prarasti. Taurė laimėtojų tapo maskvietis M. Gerasimovas. V. Mačiulis liko antroje vietoje, A. Jonušas užėmė penktą, o R. Koronkevičius — devintą vietą.

Motery tarpe taurė įteikta Estijos sportininkai, tarptautinės klasės sporto meistrei E. Lan.

Kauniečiai tarptautinės klasės sporto meistras A. Rukas ir sporto meistras A. Jonušas patvirtinti TSRS sklandymo rinktinės nariai, o sporto meistras V. Mačiulis ir D. Liaugaudas pakvieti kandidatais į šalies sklandymo rinktinę.

SOCIALISTINIŲ ŠALIŲ PIRMENYBĖSE

Kaimyninės Lenkijos sklandymo centre Lešno mieste vyko socialistinių šalių XIX pirmenybės. Jos startavo 48 sklandytojai iš Bulgarijos, Čekoslovakijos, Lenkijos (dvie komandos), Rumunijos, TSRS, Vengrijos ir Vokietijos Demokratinės Respublikos. Varžybų metu lietingas oras labai trukdė skraidymams. Laisvos ir standartinės klasės sklandytuvais atlikti keturi vyru ir trys motery varžybų pratimai. TSRS rinktinės sudėtyje laisvos klasės sklandytuvu startavo ir mūsų respublikos atstovas, tarptautinės klasės sporto meistras Antanas Rukas.

Standartinės klasės sklandytuvais visas tris prizines vietas laimėjo varžybų šeimininkai — Lenkijos sklandytojai. Pirmają ir antrają vietą pasidalijo J. Centka ir S. Zientekas, surinkę po 2476 taškus. Trečioje vietoje liko F. Kempka — 2440 t. TSRS komandai atstovavę sklandytojai M. Gerasimovas ir A. Dailavolas skraidė nesėkmingai ir užėmė atitinkamai penkioliktą ir šešioliktą vietas.

Motery varžybose pirmają ir antrają vietas pasidalijo M. Pašyc ir U. Vojdat, atstovavusios Lenkijos antrajai komandai (1940 t.). Trečioje vietoje liko žinoma Lenkijos sklandytoja, pasaulio rekordininkė A. Dankovska (1938 t.). Tarybinės sklandytojos S. Timkova užėmė devintą, o E. Lan — vienuoliktą vietą.

Laisvos klasės sklandytuvu nugalėtojų tapo Čekoslovakijos sklandytojas F. Matoušekas (3263 t.). Antrają vietą užėmė S. Klukas (Lenkija), o bronzos meda-

lis atiteko taip pat lenkui V. Javorovskiui. Prienų ESAG sklandytuvais LAK-12 „Lietuva“ skridę TSRS sklandytojai A. Morozovas ir A. Rukas užėmė atitinkamai penktą ir septintą vietas.

Komandinėje įskaitoje nugalėjo Lenkijos pirmoji komanda. Tik penktoji vieta atiteko TSRS rinktinei.

A. BAČINIS

VARŽYBOS DĒL R. PIVNICKO TAURĖS

Buvusio savo klubo nario, žalies ir respublikos čempiono, sporto meistro Romo Pivnicko, prieš keletą metų tragiskai žuvusio skrydyje, vardu pavadinėta taurė įsteigė Kauno aviacijos technikos sporto klubas. Siemėjios varžybos kartu su respublikos jaunimo pirmenybėmis buvo surengtos Alytuje, pasiruošimo TSRS pirmenybėms laikotarpiu. Dėl taurės kovojo tik sporto meistrai ir pirmo atskyrio pilotažininkai — dešimt viry ir trys moterys. Buvo rungtyniaujama skraidant maršrutose ir atliekant aukštojo pilotažo figūrų kompleksus. Geriausią rezultatą skridimose maršrutose pasiekė vilnietai E. Maleckas, o už atlikytu aukštojo pilotažo figūrų kompleksus didžiausią įvertinimą gavo alytiškis V. Lapėnas. Respublikos jaunimo pirmenybių įskaitoje atitinkamai pirmąsias vietas užėmė alytiškis F. Mikuta ir kaujetis G. Ségžda.

Susumavus visus rezultatus, bendroje įskaitoje Kauno miesto čempionu tapo ir R. Pivnicko taurė iškovojo sporto meistras Vytautas Lapėnas. Iš moterų geriausiai rungtyniausiai prienietė Palmyra Girskutė buvo ketvirta.

Respublikos jaunimo lektuvų sporto absoluočiu čempionu tapo alytiškis J. Daukantas, o sekancijos dvi prizinės vietas atiteko kaujetiams I. Jemeljanovui ir G. Ségždai. Pirmenybėse rungtyniavo dešimt vaikinų ir dvi merginos. Iš merginų geriausiai pasirodė Svetlana Kostiučenko, užėmusi ketvirtą vietą.

E. RAUBICKAS,
TSRS sporto meistras

JAUNUJŲ PARAŠIUTININKŲ DAUGIAKOVĖ

Gausus būrys parašiutizmo entuziastų susirinko į Naujają Akmenę rungtyniauti respublikos jaunių parašiutinės augliakovės pirmenybėse — net 44 sportininkai, tarp kurių 18 — merginos. Labiausiai pripažinta buvo vilnielė I. Gudelytė, turėjusi iki tol didžiausią atlikytų šuolių su parašiutu „kraitį“. Tačiau 33 kartų tikslės buvo kapsuklietė D. Malduitytė. Ji ir tapo nusileidimo tikslumo rungties laimėtoja. I. Gudelytė, geriausią rezultatą pasiekusi šaudymo mažojo kalibro šau-

tuvo ir plaukimo rungtynėse, tapo nugalėtoja benroje varžybų įskaitoje.

Vėlėnį varžybose tiksliausiai parašiutu nusileido ir šią rungtį laimėjo kapsukietis A. Jankauskas. Kaunietis R. Okunis, geriausiai atlikęs uždelstus šiuolius ir greičiausiai nubėgęs 3000 m nuotoli, tapo ir absoluočiu jaunių čempionu.

V. ASMENSKAS

VIRŠ APENINU

Italijoje, 60 kilometrų į šiaurę nuo Romos, Riečio apylinkėse įvyko pasaulio sklandymo XIX čempionatas. Apeninu papédėje esančiam aerodrome (380 m virš jūros lygio) susirinko 99 sklandytųjų iš 25 šalių (tarybiniai sklandytųjų nedalyvavo). Skridimo maršrutai driekėsi kalnuotomis vietovėmis. Kalnų viršūnės vienomis siekė 2500 metrų aukštį, o Gran Saso masyve — net 3000 metrų.

15 metrų klasės sklandytuvais įvykdė 12 pratimų. Laisvos ir standartinės klasės sklandytuvais — po 11 pratimų.

Laisvos klasės sklandytuvais rungtyniavo 17 sportininkų. Čempiono vardą iškovojo Australijos aistrovas I. Reneris, surinkęs 9927 taškus. Tai trečiasis šio sklandytovo pasaulio čempiono medalis (iki tol laimėta 1976 ir 1983 metais). Jis skrido sklandytuvu „Nimbus-3“.

Skrendant 15 metrų sklandytuvais, kurių čempionate buvo gausiausi — 45, čempionu tapo JAV sportininkas D. Jakobsas (10002 taškai), skridęs sklandytuvu LS-6.

Iš standartinės klasės sklandytuvais skridus 37 dalyvių čempionu tapo Italijos sklandytujas L. Brigliadoris (9706 taškai), skridęs naujausiu sklandytuvu „Diskus“.

Vilniaus miesto sklandymo priemonės sportininkai rungtyniavo dviejų klasių sklandytuvais.

Nuotraukoje: šių varžybų laimėtojai (iš kairės į dešinę) inžinerius-statybininkas V. Mikalauskas ir Polimerinių dirbinių

gamyklos inžinierė-technologe R. Stašaitytė, skraidę atviros klasės sklandytuvais, bei V. Kapsuko universiteto pirmo kurso studente D. Bagočiūnaitė ir Valstybinės konservatorijos studentas A. Vizbaras, skridę su „Balanikais“.

A. ARBAČIAUSKO nuotr.

Sekančiais metais Jugoslavijoje įvyks Europos sklandymo priemonės, o dvidešimtasis pasaulio čempionatas bus surengtas 1987 metais Australijoje.

Varžybų dienomis įvyko ir Tarptautinės sklandymo mokslinės-techninės organizacijos (OSTIV) kongresas, kuriam buvo perskaityta apie 30 referatų apie naujausias sklandytuvų konstrukcijas, apžvelgtos technologinės ir aerodinaminės naujinės, nagrinėtos atsparumo problemos, svarstyti, kaip operatyviai gauti ir panaudoti meteorologinę sinoptinę informaciją.

DEBIUTAS PASAULIO PIRMENYBĖSE

Vasaros pabaigoje Jugoslavijoje įvyko šeštasis pasaulio pa-

rašiutizmo grupinės akrobatiskos čempionatas. Mūsų šalies rinktinė debiutavo vilnietais sporto meistras Vitalijus Janušauskas. Čempionate privaloma buvo padangėje sukurti figūras iš keturių ir aštuonių parašiutininkų. Tarybinė komanda pirmą kartą dalyvavusi pasaulio grupinės akrobatiskos parašiutizmo čempionate, aštuoniukės pratime užėmė ketvirtą vietą o keturių parašiutininkų pratime — dešimtą. V. Janušauskas startavo aštuoniukė.

Salyje pradėta kultivuoti parašiutizmo kupolinė akrobatiska. Keturi sportininkai, išskę iš lektuvo ir išskleidę parašiutus, turi sudaryti piramidę, o po to parašiutininkai privalo keistis vienomis: tas, kuris buvo piramidės viršūnėje, turi pereiti į piramidės apačią. Rekordo rodiklis — lai-

kas, per kurį sportininkai atlieka visą minėtą manevrą.

Kitas rekordas registruojamas, kai aštuoni parašiutininkai sudaro eitažę. Šiame grupiniame kupolinės akrobatiskos šuolyje buvo užfiksotas TSRS rekordas. Etažę aštuoni parašiutininkai, tarp kurių buvo ir vilnietais sporto meistras Algimantas Rimavičius, sudarė per 20 sek.

Keturi Tarybų Lietuvos parašiutininkai: V. Janušauskas ir A. Rimavičius (parašiutinė akrobatiska) bei A. Remeika ir V. Maslovas (parašiutinė daugiakovė) pakvieti jį TSRS rinktinę.

A. BELOVAS

PASAULIO AUKŠTOJO PILOTAŽO ČEMPIONATAS SKLANDYTUVAISS

Aviacijos istorijoje likūnai P. Nesterovas ir A. Pegu leikomi aukštojo pilotažo pradininkais. Jie 1913 metais pirmieji pasaulyje atliko „mielies kilpą“ (ji dabar vadina P. Nesterovo vardu), įsisavino suktuko ir „statinių“ atlirkimo techniką. Tobulėjant lektuvams, augo ir likūnų meistrišumas, atsirado nauji figūrai, buvo sukurti specialūs aukštojo pilotažo lektuvai Figūrinis skraidymas (aukščiausis pilotažas) pasidare populiarus aviacijos šventėse, imta organizuoti akrobatinio skraidymo varžyas. Pasukiniu metu reguliarai rengiami pasaulio čempionatai.

Tarptautinės aviacijos federacijos (FAI) nutarimu šių metų rudenį Austrijoje įvyko pirmasis aukštojo pilotažo sklandytuvais pasaulio čempionatas. Jame dalyvavo 31 pilotas iš 9 šalių. Čempionato programe buvo keturi

JAUNYSTĖS DANGUS

A. Kostkus.

Šiemet rudenipop i Vilniu, į Lietuvos TSR istorijos ir etnografijos muziejuje surengta paroda atkeliau prieš tai Kaune eksponuoti kauniečio aviacijos veterano, liudies menininko Aleksandro Kostkaučiukos tapybos darbai aviacionės tematikoje.

Eini nuo paveikslų prie paveikslų ir kaskart vis iš naujo stebiesi: koks bebūtyne paveikslų formatas, kokia spalva albuotų dangus, visur jis toks savas ir reikalingas žmogui, kuriame norisi išskleisti sparnus. Niekur nepamatysi begalinės erdvės. Kiekvienoje drobėje ta erdvė — čia pat, tokia artima, tarsi ranka apčiuopama, autorius jaunystės sparnų erdvė, dar tokia gyva jo prisiminimose, kuriais jis, šiltai daliiasi su parodos lankytojais.

Bet dar labiau už tą erdvę dailininkui brangūs lektuvai, tarsi tos gyvos būtybės, taip lengvai nardančios tarp debesų. Eini nuo paveikslų prie paveikslų ir junti, kaip gerai autorius pažiusta tuos lektuvus, jų tipus, jų techninės charakteristikas, žino jų paskirtis, nes gali taip išsiausti į jų linijas, kad jie tampa lyg gyvi. Ir nors autorius prie kiekvieno savo paveikslų pažymi datas, likūnų pavardes, vietovių pavadinimus, nors gali iki smulkmenų išvardinti tų skridimų užduotį (juk daugelyje jų, pasirodo, jis pats yra dalyvavęs!), vis tiek junti, kad ta istoriografinė medžiaga — tik pretekstas, tik mažytis postūmis imti į rankas teptuką ir tapyti tai, kas taip artima, miela, kas verčia kruopščiai išvedžioti kiekvieną sparno liniją, kiekvieną po avarijos tragiškai suknibusio žoleje metalinio paukščio detalę.

Paveikslai, atspindintys konkretius faktus, labai įvairūs. Per-

žiūrėjės tas kelias dešimtis drobių, tarsi perskaitai Lietuvos aviacijos istorijos skirsnį: bejegiskai pakibės ant medžio, sėkmingesi iššokusio iš sulūžusio lektuvo, likūno parašiuto kupolas, — kas be ko, ne tik lietuviškosios aviacijos vaikystėje taip būdavo dažnokai gelbstimasi ore; pirmųjų lietuvių konstruktorių lektuvų skyrdžiai; bevitliškai nejudri, amžiams nutilusi, sužaloja Dariūs ir Girėno „Lituanika“ išlakiose Sodino pušyse, o greta — nebūtim dvelkianti Berlincheno koncentracijos stovyklą iš paukščio skyrdžio Sukrečia paveikslas apie Didžiojo Tėvynės karo pradžios pirmuosius faštystų aviacijos antskyrdžius. Sukrečia tokiu primyginiu tikslumu nutapyti lektuvai, tamšios, bet labai aiškios spalvos: dangus nusidriekęs virš žalias žemės, juodai neperregimas dangus, nuo kurio jau niekur neįbėgsi, nes tas dangus neša mirti, nes karas jau prasidėjo...

pratimai. Pirmasis — privalomas pratimas (figūrų kompleksas skelbiamas čempionato nuostatuose), antrasis — nežinomas pratimas (figūrų kompleksas sustatomas varžybų metu ir pilotas jį atlieka nė karto ore nebandęs); trečias — laisvas pratimas (paties sportininko susfatytais figūrų kompleksas).

Šiuose trijuose pratimuose geriausiai pasirodė sklandytojai (30 proc. dalyvių skaičiaus) dalyvauja finaliniame ketvirtame pratime. Cia pilotai skrenda pagal savo sudarytą programą, o laimėti taškai skaičiuojami tik individualioje įskaitoje.

Varžybose į programą įtrauktos aukštajo pilotažo figūros pagal savitą atlikimą sudėtingumą turi atitinkamą koeficientą. Aukštčiausias viso figūrų komplekso koeficientas negali viršyti 320. Kiekvienos figūros atlikimas vertinamas 10 balų sistema. Priklaušomai nuo figūros atlikimo tikslumo gauti balai (nuo 0 iki 10) dauginami iš figūros sudėtingumo koeficiente. Taškai už atskirąs figūras sumuoja. Taigi kiekvienas dalyvis daugiausiai gali surinkti 3200 taškų. Kompleksas sudaromas iš 8–16 figūrų.

Skridimai, atliekant figūrų kompleksus, vykdomi kvadrate, kurio kiekviena kraštine yra po 1000 metry. Skridimas pradedamas

1200 metrų aukštysteje ir figūros turi būti baigtos ne žemiau kaip 200 metrų. Jeigu sportininkas, atliekant figūras, atsiranda žemiau kaip 100 metrų aukštysteje, jis diskvalifikuojamas.

Cempionate pirmąją vietą laimėjo Lenkijos sportininkas J. Makula. Antrąją vietą užėmė Vakarų Vokietijos sklandytojas L. Fussas. Dalyvių tarpe buvo ir dvi moterys, A. Machinek (VFR) užėmė 22 vietą, o JAV pilotė N. Blank liko 29 vietoje.

Didžiausias dalyvių skaičius (10) startavo Šveicarijoje pagamintais sklandytuvais „Pilatus B4“. Vakarų Vokietijos sklandytuvais LO-100 skraidė 9 sklandytojai. Pirmojo čempionato nugalėtojas J. Makula skraidė lenkišku piložiniu sklandytuvu „Kobuz 3“.

SKLANDYTOJOS RUNGTYNIAVO JUGOSLAVIJOJE

Jugoslavijoje įvyko Europos moterų sklandymo IV čempionatas (mūsų šalies sportininkės nedalyvavo). Standartinės klasės sklandytuvu čempione tapo prancūzė Kristina Maroko, surinkusi 7821 tašką. Ji skrido sklandytuvu „Pegas C 101“.

Skrendant 15 metru klasės sklandytuvu čempionės titulu iškovojo VFR atstovė Gizela Veinreich, surinkusi 7671 tašką (sklandytuvas LS-6).

Tarpautinės aviacijos federacijos (FAI) nutarimu sekantis Europos moterų čempionatas 1987 metais įvyks Svedijoje, o VI čempionato organizatorė bus TSRS. Jis vyks 1989 metų birželio mėnesį Centrinio sklandymo aeroklubo bazėje Oriole.

Pasaulio moterų sklandymo čempionatai nerengiami.

Sunku suvoki, kuo autorius išgauna tokį tikrovišką išpujį, — spalvomis, slegiančiomis ir slopinančiomis viena kita, ar tuo sąžiningu, tiesiog jaudinančiu tiesmukiškumu, vedžiujant teptuką, kad toje šalj užgriuvusioje negandoje tarsi junti žmogų, su nemimu žvelgiantį į tas baisias mašinas danguje. O gal tas karo išpūdis toks gyvas, nes dar neišblėso ir negali išblėsti karo prisiminimai mumyse? Tiesa, Aleksandro Kostkaus tapyboje žmogaus beveik nėra, o jei ir yra, jis — antrame plane, nes pirmenybė atiduodama lektuvams, skrydžiui. Matyt ir pačiam autorui mielešni tie vaizdai, o ne drobės, kuriose tenka išstapyti daugybę veidų. „Svarbiausia sugalvoti, kaip viškas turi būti, o nupiešti — jau paprastai“, — su nuoširdžia šypsena sako autorius. Siuose paprastuose žodžiuose junti, kiek prieš tapant jau vaizduotėje buvo dėliota spalvų ir formų,

kiek išsiausta į džiaugsmus ir dramas, vykusias tarp dangaus ir žemės...

A. Kostkų domina laip pat ir sporto užuomazgos Lietuvoje. Šiai temai jis yra paskyręs keletą paveikslų: „LFS stadiono statyba“, „S. Darius gina vartus“ vienose pirmųjų futbolo varžybų Lietuvoje. Matome ir paveikslą, vaizduojantį S. Darių bokso teisėjo vaidmenyje.

Planų ir ketinimų autorius turi daug. O ir dirbtį malonu, kai jo nutapytų paveikslai jau yra aplankę ne vieną liaudies meno parodą, kai Lietuvos aviacijos ir M. K. Ciurlionio muziejuose vienai laikui jau yra keli jo darbai.

Vilničečiai aviacijos veteranai, apsilankę A. Kostkaus parodoje, neliko abejingi šiam meistrui už tai betarpiskai atgaivintą jų jau nystės dangų.

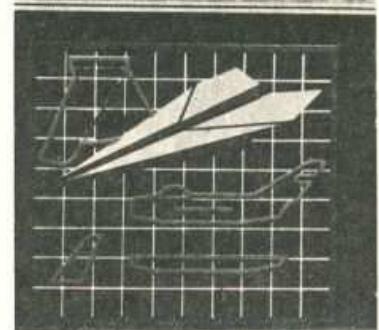
A. KRYŽANAUSKAITĖ
sklandymo TSRS sporto meistrė

Knyga aviamodeliuotojams

TAVO PIRMASIS MODELIS

Anatolijus Pavlovas

radimo principas, nagrinėjamos paprastų plokščių ir sudėtingų dėžinių aitvarų schemas, oro balionų gaminimas. Plačiai nurodomi kamarinių aviamodelių gamyba bei jų reguliavimas, pateiki kelių modelių, gaminamu iš šiaudų ir smilgų, brėžiniai.

Paskutiniame knygos skyrelyje autorius pateikia įvairių schema-tinių sklandytuvų ir lektuvų su gumos varikliais modelių brėžinius, pasakoja apie jų gamybos būdus, nurodo reikiamus medžiaugų specifikaciją, aprašo aviamodelių sureguliuavimo pagrindus.

Si nedidelė knygelė suteiks nemaža žinių jauniesiems aviamodeliuotojams. Naudingos medžiagos joje ras ir jauni aviamodeliavimo būrelių vadovai.

A. ANTANAITIS

Lėktuvas „Anbo 1“

M. ALYČIO nuotr.

TRUMPABANGININKO SKILTIS

Eteryje dirba reta stotis iš tolimos šalies. Tačiau jūs nesate tikras, ar trumpujų bangų sklidimas bus pakankamas, kad galėtumėte užmegzti su jąryši. Gerausiai išeitis — klausytis radiojo mėgėjų švyturių, kurie be perstojo siunčia savo signalus iš įvairiausių pasaulio vietu.

Vertas dėmesio radiojo švyturių tinklas populiariausiaiame 20 metrų diapozone. Siuo metu veikiantys aštuoni švyturių siunčia signalus dešimties minučių ciklu tokia tvarka: 00 min. švyturus ūkuiniui 4U1UN/B (Niuorius), 01 min. — W6WX/B (Kaliifornija), 0,2 min. — KH60/B (Honolulu, Havajai), 03 min. — JA21GY/B (Japonija), 04 min. — 4X6TU/B (Izraelis), 05 min. — OH2B (Suomi), 06 min. — CT3B (Madeiros sala), 07 min. — ZS6DN/B (Transvalis, Pietų Afrika). Visų švyturių siustuvai yra kvarcinės stabilizacijos ir signalus siunčia tiksliu 14100 kilometru dažniu.

Didelė šiu švyturių vertė ta, kad informacija jie perduoda įvairiais galingumais, kas leidžia objektyviai įvertinti savo stoties galimybes konkretiems sajogomis. 100 vatų galingumu kiekvienas švyturus telegrafu perduoda tokia informaciją: „QST de (šaukinys) beacon“, taip pat raidė „e“ ir 9 sekundžių ilgumo ištisinį signala. 10 vatu — raidė „i“ ir ištisinį signala, 1 vatu — raidė „s“ ir ištisinį signala, 0,1 vatu — raidė „h“ ir ištisinį signala. Ciklo gale vėl 100 vatų galingumu perduodama kodinė frazė „SK“ ir šaukinys.

Pastaraisiais metais, sumažėjus saulės aktyvumui, bangų sklidimas idomėje 10 metrų diapazone tapo dar nepastovessnis. Cia į pagalbą ateina kelionka švyturių. Stai kai kurie iu: 28175 khz dažniu siunčia siūnalius švyturus, ūkuiniui VE3TN, 28207,5 khz — KE4NL, 28210 khz — 3B8MS, 28227,5 khz — EA6AU, 28257,5 khz — DKOTEN, 28262 khz — VK2RSY, 28272,5 khz — 9LIFTN, 28300 khz — PY2AMI, 28302,5 khz — ZS1STB ir kiti.

Radiojo švyturių nepamalonimi pagalbininkai ir UTB mėgėjams — ne tik bangų sklidimui nustatyti, bet ir antenoms, imtuvams derinti, taip pat, kaip laiko ir dažnio standartai. UTB radiojo mėgėjų švyturių siunčia savo signalus dažniausiai 2 metrų ir 70 cm diapazonuose. Švyturus, ūkuiniui UP2WN, įjungtas 144136 ir 432440 khz dažniais, kurio pasaulinis lokatorius (apie naują QTH lokatorių sistemą buvo spausdinta šiu metu „Sparnų“ Nr. 2) yra KO25DB, švyturus UK3KP — 144142 ir 432153 khz dažniais (lokatorius KO85VS), UA9C — 144189,5 ir 432513 khz (LO96WW, UZ9AWN — 144250 ir 432750 khz (MO05QD), UQ2GEZ — 144220 khz (K037MJ), UW1PA — 144034 khz (MPO9), UZ3MWQ — 144162 khz (K087SV), UB4TWC — 144190 khz (KN38), UB4G — 144370 khz (KN66LS).

Tad qero bangų sklidimo naujaisiais, 1986 metais!

L. BALSYS (UP2BHP)

NEPAISANT VIEŠOSIOS NUOMONĖS

Rugsėjo 13-oji bus išrašyta žmonijos istorija, kai dar viena iuoda diena. Tačiau JAV kariauna visatoje išbandė nauja kosminę ginklą. Edvardso karro aviacijos bazėje startavęs lėktuvas F-15 pakilo į 17 km aukštį ir ore paleido raketą su koviniu užtaisu. Ji sunaikino kosminę erdvę — maždaug 450 km aukštyste — buvusi reali talkinė — JAV palydova. Tai buvo pirmas žmonijos istorijoje konkretus priešpalydovinės sistemos (ASAT) bandymas. Jis atliktas, įgyvendinant Jungtinį Amerikos Valstijų prezidento Ronaldio Reigano 1983 metų kovo mėnesį paskelbtą programą, pavadinima „strategine gybine iniciatyva“ (SGI).

Bandymas neturi nieko bendro su qynyba, ir tai rodo jo padariniai: padarytas pirmasis konkretus žingsnis, žengiant visatos militarizavimo kelius. Beje, ta proga vertėtų priminti tai ka. Pradžioje buvo paskelbtas, jog ASAT bandymas padėjo pašalinti nustožusį veikti JAV palydovą. Vėliau pasaulis sužinojo tikraja tiesą JAV kariškiai pasirinko pirmąją ASAT auką veikianti žemės palydova „Solwind“, kuris siuntė Jungtinį Valstijų mokslininkams žinią apie saulės aktyvumą. Šis palydovas buvo paleistas prieš šešerių metus ir per tą laiką pateikė astrofizikams labai daug ir vertinges informacijos. Jis būtų teikęs šias žinias ir tolliau, jeigu ne Pentagono generolių noras įrodytų savo prezidentui, kuris drauge yra ir JAV ginkluotų pajėgų vyriausasis vadovas, jog jiems nusispėjant žmonijos interesus, viešąjā nuomone ir jog prezidento nurodymai įgyvendinami be sėzinės graužimo.

Koks jis, tas JAV priešpalydovinės ginklas?

Tai — 5,43 m ilgio ir 50 cm skersmens irenginys, sveriantis 1180 kg. ASAT raketa nešėja yra dviejų pakopų. Pirmoji jų, atidirbusi, nukrenta į žemę. Antroji neša į kosmoso esantį taikinį, 1,2 m ilgio ginklo galvutę, kurioje įmontuota moderniausia šiuolaikinė technika. Tai šiluminis ieškiklis, kuris, infraraudonųjų spinduliu padedamas, ieško šilumą skleidžiantį palydovo, mikropresesorius, aštuoni taikinio ieškikliai, 56 mažos įvairių impulsų veikiamos raketės, kurios privalo koreguoti tikslą ASAT galvutės skrydį į taikinį 47000 km/val greičiu.

Pasak šios prieš žemės palydovus sukurto sistemos „tevų“, ASAT galvutė taip smarkiai trenkiasi į taikinį, esantį kosmose, jog jai nereikalinga sprogtamoji medžiaga. Bet ją galima ir įmontuoti.

Kariškiai patenkinti savo darbu. Pasak Jungtinio Valstijų spaudos, kuri remiasi JAV strateginės qynybos direktoriaus generolo leitenanto Dželimo Abrahamsono nuomone, „bandymas sunaikinti kosmose realių objektą įvykdytas puikiai“. Dabar Pentagonui ir jo specialios SGI programos daliniams užsiudega žalia švieša įgyvendinant strateginės qynybos direktoriaus planą. Jis numato, kad būtų sudarytos dvi specialios lėktuvų F-15 eskadrilės, ginkluotos ASAT. Jos turi būti dislokuotos JAV KOP bazėse Lenglyje (Virdžinijos valstija) ir Makkorde (Vašingtono valstija). Po to bus imtasi nauju, žymialiu efektingesniu bandymu kuriant „kosminį skėtį“.

Siuo terminu Pentagonas padavino ištisa sistema priešpalydovinė ir priešraketinė ginklų, kurių dalis būtų bazuojama

kosmose. JAV kariškiai tvirtina, kad sukurusios ją, Jungtinės Valstijos galėtų „išvalyti“ danq“ nuo potencialaus priešininko palydovų bei — konflikto atveju — raketų. Bet ne tai svarbiausia SGI reikšmė. Prisidengusi „dangaus šluota“, JAV kariauna faktiškai siekia įgyti pranašumą prieš mūsų šalį. Ji bando susidaryti galimybę pirmajam branduoliniam smūgiui, ir tuo pat metu apsisaugoti nuo atsakomojo. Ir būtent dėl to mūsų valstybė savo pareiski muose ne karta nurode, jog ji kategoriskai nesutinka su SGI, jog ji yra prieš kosmoso militarizavimą. Per savo vizitą į Prancūziją TSKP CK Generalinis Sekretorius M. Gorbaciovas pareiškė visam pasauliui, jog mūsų šalis siūlo Jungtinėms Valstijoms visiškai uždrausti kosminę smogiamą ginkluotę, penkiadesimčia procentu sumažinti abieju valstybių branduolinių ginkluotę, galinčią pasiekti viena kitos teritoriją, ir ragina sudaryti susitarimą dėl vidutinio veikimo nuotolio branduolinių ginkluotės Europoje. Šie pasiūlymai pakartoti ir per derybas su JAV prezidentu Čenevėje. Bet...

Tokia Tarybų Sąjungos iniciatyva neatitinka ginklų pramonės magnatų bei kai kuriu politiku pažiūrų. Ir ne vien dėl to, kad ginkluotės sumažinimas skaudžiai atsilieptų ginkluotų pramonės konkurnų pajamoms. Reikalas tas, jog susitarus dėl svarbiausios ginkluotės sumažinimo, atsiveria keiliai į tolesnį ginkluotų pajėgų ir ginkluotės mažinimą. I bendrą tarptautinio klimato gerinimą, įtempimo mažinimą. Stai kas neduodau ramybės dailai Jungtinii Valstijų politikui, kurie niekalp nenori atsisakyti svajonės kalbėti su Tarybų Sąjunga „iš Jėgos pozicijų“, skaičytis su realia padėtimi pasauliye.

Įdomu, jog „strateginės qynybinės iniciatyvos“ nepalaiko né vienas iki šiol buvęs JAV qynybos ministras. Savo bendrame pareiškime jie paragino R. Reigano atsisakyti SGI. Jie remėsi tuo, kad Tarybų Sąjunga tokų sistemų neturi, jog turi būti išlaikyta jėgų pusiausvyra, priivaloma laikytis abieju valstybių pasirašyto susitarimo dėl priešraketinės qynybos. Tačiau dabartinis JAV qynybos ministras Kasparas Vainbergeris nesutinka su tokia nuomone. Jis apsiputojęs ragina plėsti SGI, megina įgyti jos šalininkų Vaškarų valstybėse. Beje, gan neskmingai. Mat, kiekvienas

blaivai mąstantis politikas žino, jog veiksmas tolygas atveiksmui. O tai reiškia, jog galėtų prasidėti naujas ginklavimosi varžybų raundas, kuris apims iau ir visata, ir kad žmonija tokiu atveju atsidurs ant praraso krašto...

Kaip gi, kadaisi ir šie memorandumų prezidentui pasiraše JAV qynybos ministrai, lygiavertė Šiandien K. Vainbergeris, neišė visa ir viską, kas buvo susišelę su įtempimo bei ginkluotės mažinimu, kadaise ir Jie reikalavo Pentagonui kuo daugiau lėšų. Dabar jie „praregėjo“. Ar paseks jų pėdomis K. Vainbergeris, kai jis nebeprieklausys „prezidento komandalui“, pasakyti sunku. Bet viena aišku: Jis darbar reikalauja plėsti SGI sistemas, tobulinti jas, reikalauja milijardų.

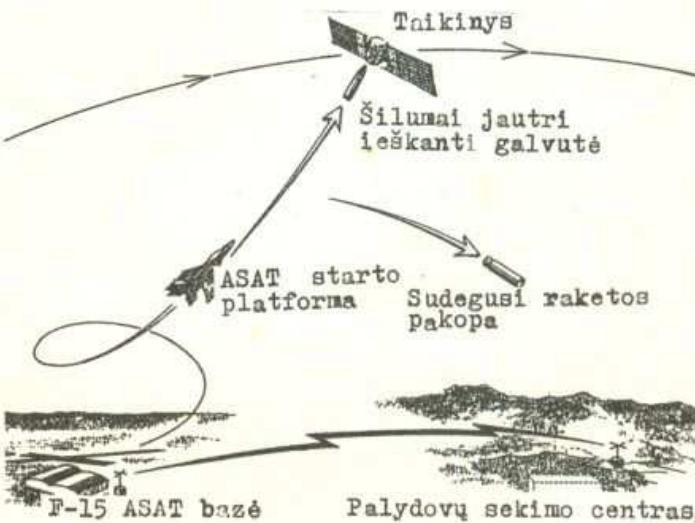
Kaip gi, kosmoso militarizavimas išties reikalauja milžiniškų lėšų. Juk išbandytas priešpalydovinės ginklos nėra vienintelis. Per paskutinį „Diskavero“ skrydį Pentagonas išbandė lazerio įrengimus, kuriais numatomas pagrasti Jungtinii Valstijų kuriuomo naujaisiuo spindulinio ginklo sistemas. Išbandytas ir lazerinis ginklas. Pirma karta patranka, buvusi žemėje, sunaikino čia pat esančių objekta — dalį raketos, o antra karta lazerio spinduliu, palieisti iš kosmoso, sunaikino objektą žemėje...

Prezidento R. Reigano 1983 metų pavasarį paskelbtai „strateginė qynybinė iniciatyva“ neturi nieko bendro su qynyba. Tai grynaip puolamoji, pirmojo smūgio programa. Ji numato, kad į kosminę erdvę bus įvessti naujaujosi tipo ginklai, apie kuriuos dar ne viska žinome. Ne veltui ir ASAT bandymo detalės ilgą laiką buvo laikomos paslaptys. Mat naujasis raketos paleidimo būdas labai skirtas išnuostadi nuo įprastinio. Iš lėktuvo paleistas ASAT yra sunkiai užfiksuojamas radaru ir kitu sekimo sistemų. Na, o siekiant daryti juodus darbus, slaptumo skralstė vaidina lemiamą vaidmenį.

Bet juodujų darbų mėgėjai užmiršta viena: žmonijos neapgausiai. Darbai, vykdomi prieš jas valią, demaskuojami. Jie neturi atleties. Lygiai, kaip ir bet koks kitas agresijos įrankis!

A. SERMUKNIS

Piešinyje pavaizduotas naujasis ASAT sistemos veikimo principas.

TARYBINĖS ARMIJOS KARIAI, IŠLEISTI I ATSARGA!

ЧИСЛО №

83

RESPUBLIKOS PRAMONĖS ĮMONĖS, STA-
TYBOS IR KITOS ORGANIZACIJOS KYIEČIA
JUS Į DARBĄ.

GYVENTOJU ĮDARBINIMO BIURAI PADĖS
IŠSIRINKTI DARBĄ IR ĮSIDARBINTI, NUKREIPS
Į KURSUS, PATARS, KUR GALIMA ĮGYTI NO-
RIMĄ PROFESIJĄ.

TAUPYKITE LAIKĄ, NAUDOKITÉS BIURU
PASLAUGOMIS!

KREIPTIS:

VILNIUS, J. Paleckio g. 2/8;
KAUNAS, Lenino pr. 12;
KLAIPĖDA, Vytauto g. 34;
ŠIAULIAI, Spalio g. 8;
PANEVĖŽYS, Sodų g. 3;
ALYTUS, Komjaunimo a. 9a;
KAPSUKAS, Cherniachovskio g. 50;
KEDAINIAI, Josvainių g. 5;
MAZЕIKIAI, Pramonės g. 5;
UTENA, Molėtų g. 23;
TAURAGĖ, Jūros g. 3;
TELŠIAI, Spaudos g. 5;
ROKIŠKIS, Respublikos g. 82;
UKMERGĖ, Vilniaus g. 6;
JONAVĀ, Žeimių g. 13;
SNIECKUS, Festivalio g. 10.

LIETUVOS TSR VALSTYBINIS
DARBO KOMITETAS

SPARNAI

40 kap.

INDEKSAS 76783

El. žurnalo variantą parengė:

www.PlienoSparnai.lt

